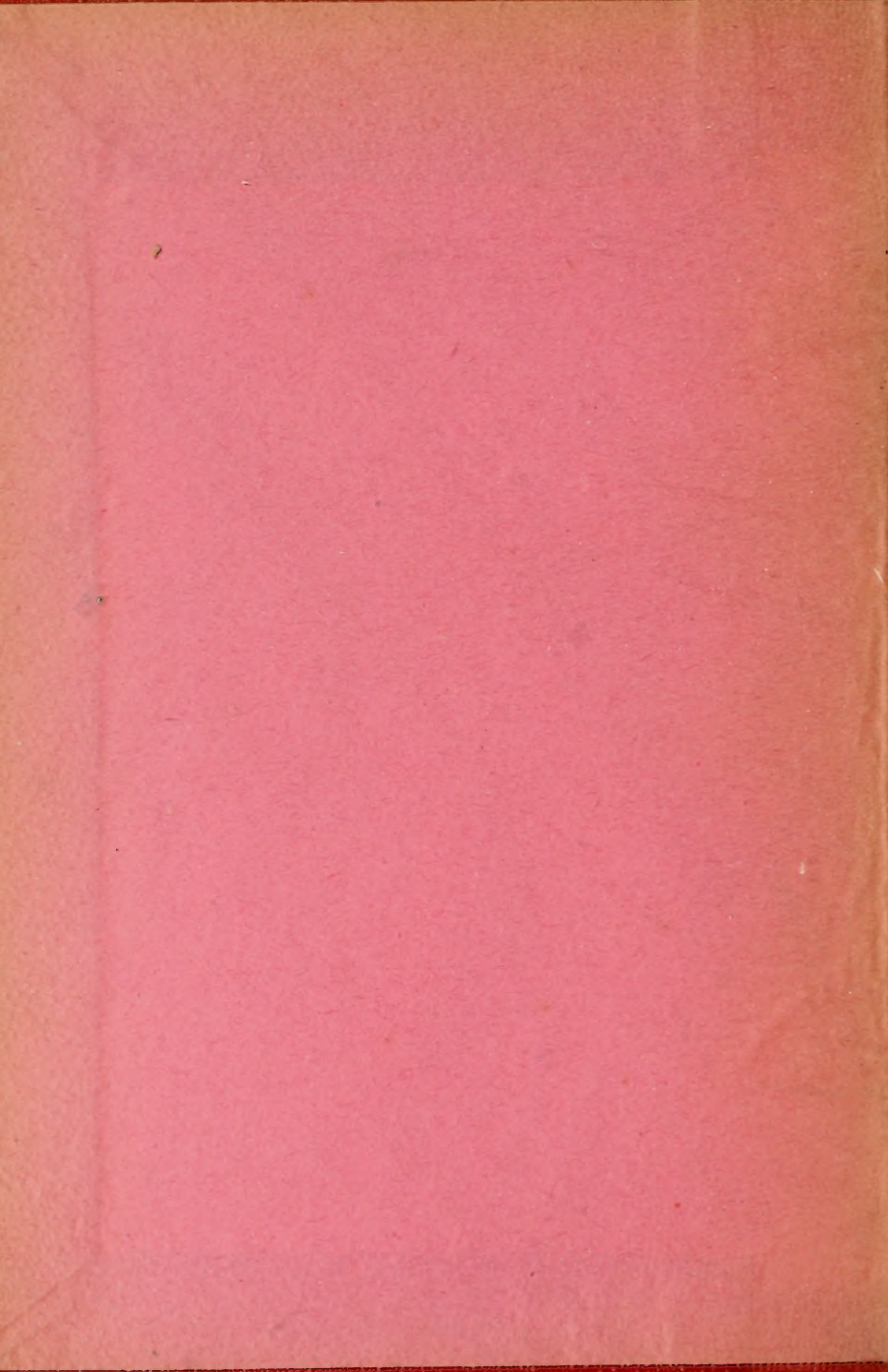
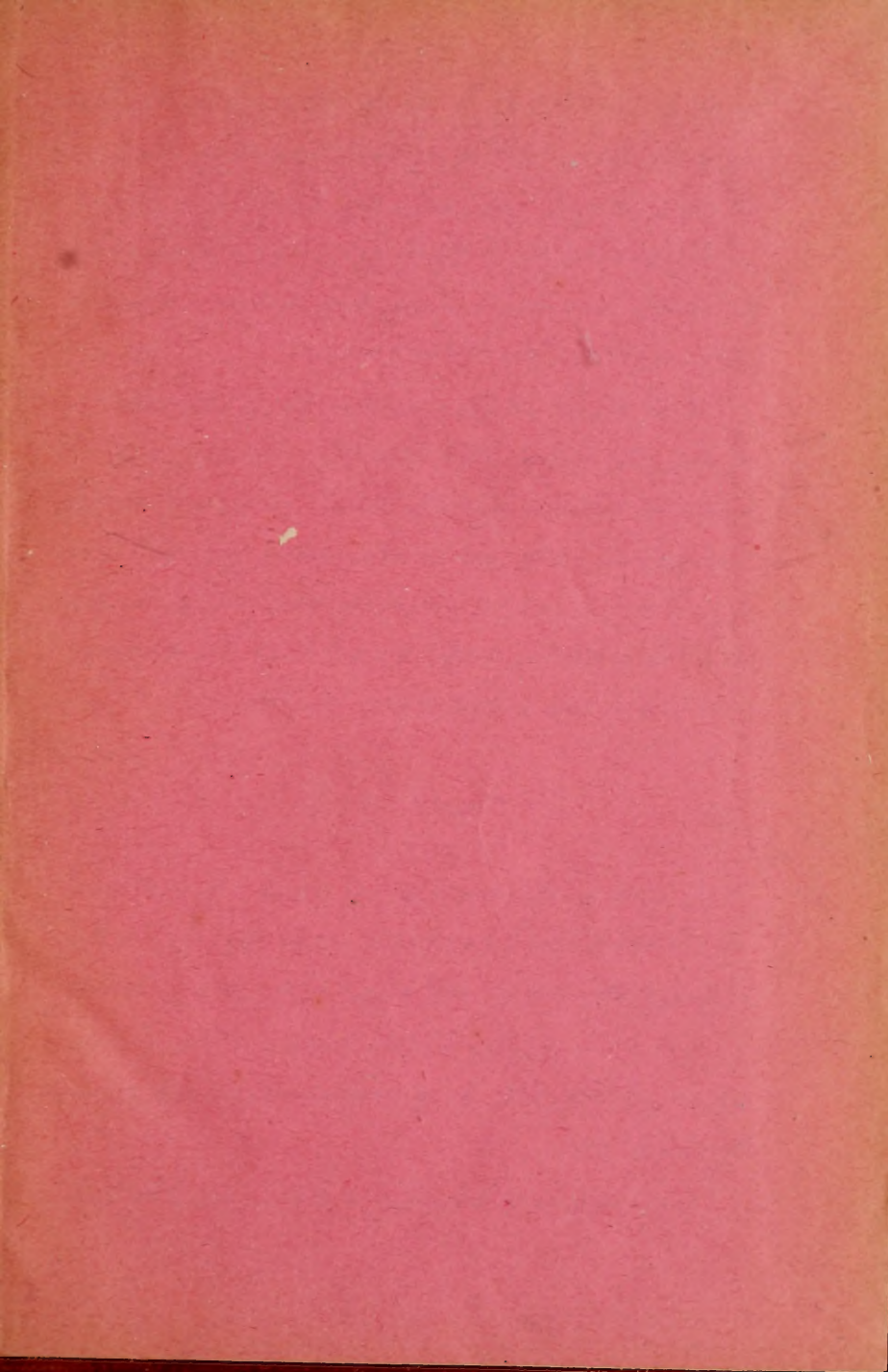

3 1761 05238476 5

HJ
1285
V4

خزینہ لری، اخلافدن هر کیم اچہ ایله املا ایده بیلورسه، کندی
 مهریله تمهیر ایلسون؛ والا خزینہ هایون بنم مهرمله مهر لئسون...»
 دیه وصیت ایتمشلردی. اندن صکره هیچ بر پادشاه او قدر التونی بر
 یره طوپلایه مدیغندن خزینہ هایونک قپوسی ایوم بر موجب وصیت
 یاوز سلطان سلیم حضر تلرینک مهریله مهر لئمکده در. خزینہ نک
 مفتاحی خزینہ هایون باش کتابتنده بولنمکده در.

خزینہ هایونک دفتر لری و حساب و قید لری پک منتظمدر.
 خزینہ دن برشی چیقاجق اولسه مطلقا بالاسی خط هایونلی برسندله
 چیقار. حتی معا به لرده چیقار یلان تحت عالی بیله هر دفعه سننده بویله
 اراده سنیه لی سندله و اخراجات و ادخالات قید یله اخراج و اعاده اولنور.
 خزینہ کتخذ لری تبدل ایدر ایسه، هر دفعه مکمل خلف و سلف دور
 دفتری تنظیم و دفترک بالاسی «منظور هایونم اولمشدر» کلمات تصدیقه سیله
 پادشاه زمان طرفدن توشیح و خزینہ ده حفظ ایدیلور.

بعض عطایای سنیہ

ایران سفر نده یاوز حضر تلری اردو هایونیه برابر استانبولدن
 چالدرانه طقسان درت کونده وارمشدر. یولده ظهور ایدن احوال دن
 تاریخ مالی یه تعلق ایدن لری، عطایا توزیعی، علوفه تزیدی کبی احوالدر.
 قونیه قربنده بش کون استراحت اولندی. او ائناده پادشاه قپو
 قوللرینه بیکرا قچه بخشش توزیع و حضرت مولانای زیارتله یوزبیک
 اچقه تصدق ایتمشدر.

قیصریه جوارنده (کدک خانی) و (لطیف خانی) نام قوناق

عد ایدرک انک نصل عدالت و حکمتله محافظه ایدلمسی لازم کله جگنی
 فعلاً و قولاً ارأه و تأکید ایتمی؛ ثانیاً — خزینهلرک کثرت
 اموال دن تعدد ایدرک اوچه قدر چیقارلمش بولنمی؛ ثالثاً — دیشاریده
 بولنان ایکی خزینهنک نظارتی صدر اعظملره مودوع اولمی
 خصوصیلریدر .

واردتده ترقینک درجه سی

سلطان سلیمک همم عالیه سیله ایران و مصر کبی جسم و ثروتدار
 قطعهلرک ممالک عثمانیه یه انضمامی نفوس و وارداتی بردن بره تزید
 ایتدیکی کبی، مظفریات متوالیه سیله « خمس غنایم » دن دخی کلی ایراد
 حاصل اولدی . خزینئه هایونک داخل و خارجی نقود ایله طولدقدن
 صکره ، فضله سی سرای هایون خزینهنسک خارجی صفه سنه، کیرالتی
 قطعه انبار انشا و وضع ایدیلهرک قسماً انلره املا و قسماً حرم
 هایونده کی ایچ خزینیه ادخار ایدلدی . بونلرده صغیمیان مقداری
 یدی قلهده کی جسم مخزنلرده حفظ ایدلدی .

خزینهلرک بویله تعدد و تکثری سببیه خزینئه هایونه برکتبخدا
 ایله بر چانطه جی ، بر خفتناجی و علاوه اوچ خزیننه کاتبی و حرم
 خزینهنه حرمسرای هایون امکداراندن بر خزینهدار اوسته ایله
 حرم اغالرندن خزینهدار افا و خزیننه وکیلی مأموریتلری احداث
 و بوخزینهلرک محافظه و مسئولیتی انلره تودیع ایدلدی .

خزینئه هایون کتخدالتی الان موجود ومهم بر مأموریتدر .
 مهر هایونی حاملدر . یاوز حضرتلری : « بنم آلتون ایله طولدیردیغم

— « پادشاهك خزینه سی ایکیدر . بری رعایا ، بری مالدر .
 بونلردن قغیسنه نقصان ترتب ایتسه ، زحمت چکیلور . دیانت وعدالتدن
 بیوک سبب عمران اوله ماز . سیاست و حکومتده عدالتی ، مرحمته ،
 استقامت اموری ، شفقته تقدیم ایتمک بنمله برابر جمله مأمورلره فرضدر .
 خلافتیه حرکت ایکی جهانده مسئولیتی متجددر . » بیوررلردی .

حتی بویله بر نصیح و پند صره سننده وزیر اعظم لری پیری پاشا
 ایله ارالرنده مالیه نقطه سندن پک مهم بر مشافهه جریان ایتدیکندن
 بروجه آتی عیناً نقل اییدیوروز .

سلطان سلیم ، پیری پاشایه :

— خزینه احوالی نجه در ؟

— پادشاهم ! قننی خزینه دن سؤال بیورریورسکنز ؟

— خزینه ایکیمیدر ؟

— بلی ، پادشاهم ! خزینه ایکی و بلکه اوچ و درتدر . بری ،

پادشاهك ایچ خزینه سیدرکه اندن ایچه طشره یه چیقماق محالدر . آتی
 خزینه دار باشی و خزینه کتخداسی حفظ ایلر . اول ، انجق پادشاهك
 فرمانیه صرفه مخصوصدر . الله صاقلیه که قول مواجی آندن چیقماغه
 محتاج اوله . دیکری ، وزرا یاننده اولان خزینه در . دیوانخاننده
 طورر . طشره ده در . و بری دخی یدی قله ده در . بونلرک ایکیسنه
 فرمان شاهانه لریله وزیر اعظم قوللری ناظر در . و بر خزینه دخی
 رعایادر . بونلرک قغیسنی مراد بیورر سکنز ؟

شو ایضاحات ، یاوز مقتصدك پک زیاده تحسیننی موجب اولدی .
 پیری پاشا آفرین و خلعت ایله تلطیف اولندی . بوندن تاریخ مالیجه
 استفاده لریمز اولاً — اوبویوک پادشاهك تبعه پی اک بویوک خزینه

و کیسه دارلر و مشایخ و خطبا و ائمه و سائره ، تذکره لره دیوان هایونه دعوت اولنورلر . صره هایونک نقد قسمی مشین کیسه لره قونیلوب مهر هایون ایله مهرلیر . صره دفترلرینه دفتردار طرفدن امضا و نشانجی طرفندن طغرا وضع اولنور . رئیس افندی مکه شریفنه خطاباً نامه هایونی تحریر و احضار ایلر .

بعده دیوانه تشریف هایون وقوعبولور ، مراسم دعایه و تشریفاتیه ایله نامه و صره هایون و باجمله خلعتلره هدیه لری حامل اولان کوش و ایپک یولارلی دوه لر ، صره امینه تسلیم و دو نماندن مفرز برکمی ایله استانبولدن اسکداره نقل و قره دن حرمین محترمین اعزام اولنوردی . نامه هایونلرده امضای پادشاهی التون یالیز ایله نامه نك کنارینه یازیلور . نامه لر ، چاتم ، قطیفه و یا خود یشیل و یا قرمزى اطلاس و سراسر و بز کیسه لره قونیلور . مرسل ایله اولان حکمدار و یا بکک مرتبه سنه کوره اوزرلرینه مرصع و یا التون و یا کوش قوزالاق (محفظه مهر) باغلانوب اوزری بال مومی ایله مهرله نوردی .

خزیننه و حساب

سلطان سلیم حضرتلری ، هر فضیلتجه مکمل بر پادشاه اولدقلری کبی مالیه جه و اقتصادجه دخی بر حکمدار آگاه ایدی . امور مالیه نك روح اداره اولدیغنی ، شان و شوکت و سعادت سلطنت انك انتظامیه قوتلی و قدرتلی اولدیغنی پک ای تقدیر ایتشدی . بیت المالك معاملاتتی ، خزیننه نك محاسباتی ، هر بار تحقیق و تدقیق ایتمکی اعتیاد ایدتمشدی . و کلا وقرناسنه اعطای امر و اجرای نصیحت بیوردقلری ضرده :

کلوب تبریکر اجرا ایلدیلر. هم بزه عائد اولان ویرکونک متراکمی هم
 مصره اوتهدنبری ویره کلدکلری سکیز بیک التون ویرکونی کتیردیلر.
 و بوندن صکره ایکی ویرکونک مجموعنی بزه تأدییه ایده جکلرینی
 تعهد ایتمدیلر .

صره همایون و مراسم تشریفاتیه سی

یاوز سلطان سلیم ، مصری فتح ایتمدیکی ائنده شریف مکه،
 اوغلی ایله حرمین محترمیک اناختارلرینی وامانات مبارکینی کوندرمش
 ایدی. یاوز حضرتلری ، بوندن پک زیاده محظوظ اولهرق شریف
 زادهی فوق العاده رعایتلر ، خلعتلر ، احسانلرله تلطیف و تکریم
 ایلدی. ۹۲۳ سنه سنده عموم حجاز و تهامه ده و عرفاتده نام سلیمی به
 خطبه لر اوقوندی . پادشاه حضرتلری ، شکرانه اولهرق حرمین
 اهالیسنه ۲۰۰,۰۰۰ التون ایله کای حبوبات ویوز بیک طاقمی متجاوز
 جبه و سائر ملبوسات کوندردی . بونلری توزیع ایچون ایکی متدین
 قاضی ایله امیر مصلح الدین نامنده بریسنی مأمور و اعزام ایتمدی .
 اندن صکره ده هر سنه بو مقدار نقد و ذخیره نک ارسالی و مصردن
 کوندرلمکده اولان صره نکده ینه ابروجه کوندرلمسنی فرمان ایلدی.
 صره امینلکی هر سنه ، - نزد خلافتده صدق وامانتله معروف -
 ارکان دولتدن برذاته توجیه اولتور . سلطان سلیم زماننده کی وسائط
 نقلیه به کوره رجبک ایکنجی کونی استانبولدن یوله چیقاریلوردی .
 رسمک اجراسندن برکون اولی دفتردار ، رئیس الکتاب ، نشانچی ،
 مالیه تذکره جیسی ، باش باقیقولی ، حرمین مفتش و محاسبه جیلری

نهره دوشدی . صندال (شیخ عبدالقادر) نامنده بر مصر لینک
 صندالی ایدی . بالطبع پادشاهی ده جمله دن اول یتشوب قورتارانده
 او ایدی . پادشاه بوکا مکفاته شیخ عبدالقادر ایله اولاد وانسالنک
 سید نهری رسومندن معاف طوتیه جغنی مین بر فرمان ایله کندیسینی
 تلطف ایتدی .

معاهدات

سلطان سلیم ، جلوسنی تبریک ایچون کلن سفیرلری ادرنه ده قبول
 ایتشیدی . افلاق، بغداد ، راغوزه طرفدن ویرکولر تقدیم ووندیک
 دخی اولدینی حالده دیکر دولترلرله معاهده لر تجدید و مجارستان ایله
 متارکه مدتی تمید ایددی . یاوز ، روم ایلی جهندن مشکلات ظهوری
 احتمالی بر اقامق ایچون بونلرک هر تکلیفی خوش کوردی . یالکز
 راغوزه سفیرینک ویرکوسیه تبریکنی قبول ایتدیکی صره ده ،
 بوندن صکره عثمانلی لیمانلرینه کله جک اموال تجاریه سندن یوزده بش
 تسبتنده کمرک رسمی اله جغنی سویله دی .

اولوقت راغوزه دن النمقه اولان ویرکو راغوزه بایراغی آلتنده
 کلان تجار مالنک کمرک رسمندن معافیتی مقابلنده مقطوعاً نیوردی .
 معافیه سلطان سلیمک شو تکلیف جدیدندن شکایت ایتیه رک قبول
 ایتدی . روسیه حکمداری اوچنجی واسیلک سفیری ده حسن قبوله
 مظهر اولدی . یالکز لهستان ایله مجارستان و المانیایه قارشی تجاویزی
 اتفاق ایچون واقع اولان تکلیفی بعض اسبابه مبنی ، قبول ایدلیه رک
 تأخیر ایددی .

مصر مظفریتدن صکره ، وندیک جمهوریتندن تکرار سفیرلر

تعیین ایتمدی . انک یرینه یکی چری اغالغنی وقول کتخدالغنی احداث
ایتدی .

دیگرا امر انک صورت ترقیلری حقننده کی قانونی بوزمادی . یالکنز
بوایی مقامی انارک فوقنده اوله رق تأسیس ایتدی ، بونلره پادشاه
امین اولدینی کسه لری تعیین ایده بیله جک ، اغا ، پادشاهک ذاتی طانیه جق ،
کتخداده ، دوائر حکومتله مناسبتده بولنه جق ایدی .

مقصدی تأمین ایتمک ایچون ، یدی اغالقدن مرتب اولمق اوزره
(قطار اغالری) نامیله برطریق جدید ترقی وضع ایلدی .

بونلری اندرون همایونده مجرب اولانلره توجیه ایتدی . ویراقدار
یعقوب اغایی ایلمک دفعه اوله رق یکی چری اغاسی نصب ایلدی . مصیب
برتدیر ایدی ؛ چونکه بونکله یکی چریلرک دیزکننی طویلامش ، وشو
اغالرک شدت و حکمتله اداره سی سایه سننده یکی چریلر چوق زمان
اطاعتدن آریله مامشدر .

نیل مبارکده صیدیه رسومندن معافیت

نیل حقیقه مبارکدر ؛ چونکه مصرک امثالسز ثروت وسعادتی
اوسایه ددر . بوکون مصر بودجه سنه اون بش میلیون مصر لیراسی
واردات تأمین ایدن یکانه منبع اودر . بوصیدیه رسمندن معافیت
شویله بروقه نتیجه سیدر :

مصر فتحندن صکره پادشاه حضر تلری قاهرده (سلطانیه)
اطه سنده مقیاس نیل اوزرنده کی قصر معلایی بکنمش ، اوراده اقامت
ایتمش ایدی . برکون صندالدن ساحله چیقارکن بر یا کلش حرکته

اوطوردقلری مرصع التون تحت بوتارینجی تخندر . مصر قطعه سنک
 فتحی ایله اکتابع بولنان حجاز قطعه سی ده ممالک عثمانیه یه التحاق ایلشدر .
 مکه شریفی ، سید ابوالبرکات حضرت تبری اوغلی شریف ابوالحسن ایله
 حرمین محترمینک اناختار لرینی وحضرت پیغمبرک خرقة سعادت
 وسنجاغ شریفی ایله ۳۴ قلم امانات مبارکه یی کوندرمشدر . سلطان سلیم
 بوامانات ایچون خرقة سعادت دائره سی انشا ایتدیردک اورایه وضع
 ایتمشدر . ایلك جمعہ خطبه سنده خطیب منبرده (صاحب الحرمین
 الشریفین) ديه اوقورکن ، سلطان سلیم : (خادم الحرمین الشریفین) ديه
 تصحیح ایتمشدر . او ائناده مصرده بولنان خلیفه (متوکل علی الله ثالث)
 استانبوله کله رک ، ایاصوفیه ده منبرده سلطان سلیم اول حضرت تبری نیک
 خلافتنه استعداد واستحقاقنی کمال بلاغت وفصاحتله بیان ایتمش
 وآرقه سنندن رسمی فراجہ یی چیقاروب خلافتی رضاسیله سلطان
 مشارالیه ترک وتودیع ایتدیکنی تصریحاً مشارالیه کیدرمشدر .
 ایشته او کوندن اعتباراً سلطنت عثمانیه خلافت اسلامیہ ایله ده تأید ایتمش
 وبالعموم اهل اسلامه . مرجع اولمشدر .

تسمیقات مهمه عسکریه

یکچیریلرک ایران سفرنده بعض عصیان کورلمش ، یاووزک نطق
 شدیدینک تأثیریه اوکی التمشیدی . عودتده تحقیقات عمیقہ اجرا ایدرک
 اوک آیاق اولانلردن اسکندر پاشانی ، قاضی عسکری ، سکبان باشینی
 اعدام ایتدی . بعدہ یکی عسکرده برتسمیقات اجرا ایتدی . اووقته
 قدر یکی چریلر ، سکبان باشی اداره سنده ایدی . سلطان سلیم سکبان باشی

خلافت اسلامیہ و امانات مبارکہ

یاوز ، اسلافک اوروپا فتوحاتنه ویردکاری همت واهمیتی ، آسیا و آفریقایه ویردک عالم اسلامی بر نقطهده جمع ایتک و خلافت اسلامیہ بی دولت عثمانیہده مرکز لندیرمک مقصدینی اساس حرکت اتخاذ ایتشیدی .

بوکا ایکی شی مانع اولیوردی . بونلرک ازالهسی واجبدی . بری ، شیعیتی رسماً نشر ایتمکده اولان شاه اسماعیلک نفوذینی قیردرق ایلرلمسنه سدچکمک ؛ دیکریده ، آنکله متفقاً حرکت ایدن مصر ملوک چرا کسهسنی تأدیب ایتک ایدی . ابتدا شاه اسماعیله قارشی یورویورک مشهور (چالدران) مظفریتی استحصال و تبریزی فتح ایتدی .

شاهک بتون اردوگاهی ، مهمات عسکریهسی ، یانندهکی و تبریزدهکی خزینهلری ، تاج و تختی ، ذی قیمت اموال و اشیاسی ضبط و استانبوله سوق ایدلدی . بونلرک قسم اعظمی و شاه اسماعیلک مرصع تختی الان خزینه هایوندهدرک قیمت تاریخیهسی قدر قیمت مادهسیده بویوگذر . حتی یالکز شاهک چادرنده بولنان صندوقی ، برسپاهی طرفندن ، ایکی یچق ملیون (یکر می بش کره یوز بیک) عثمانیہ صالمشدر .

اندن صکره نوبت ، متفق اولان مصر ملکی (قانصوغوری) یه کلش ، اکا (مرج دابق) ده و خانفی اولان طومانبایه (قاهره) جوارنده غلبه ایدرک مصر ملکینی فتح ایتش و مصر تختنی و خزائننی ده کوندرمشدر . یالکز قانصوغورینک حلبدهکی خزینهنده بر ملیون التوندن زیاده اچچه ظهور ایتشدر . معایده هایونده پادشاهلرک

بخششی) اوله رق الیشر اقیچه حسابیه یکیچریلره ویرلسی موعود و مقرر اولان بر بحق میلیون اقیچه ایله سائر عطیه لر و یاوزک تصور ایتدیکی حرکات مستعجله عسکریه ایچون مقتضی مبالغ بر تاجردن استقراض ایدلدی. او ائنده بالتصادف داین اولان بو تاجر وفات ایدرک کلی ثروت ایله ایکی یتیم ترک ایتدی. زمانک دفترداری بولنان ذات، بردفینه بولمش کی درحال داینک وفاتندن، مالنک کثرتندن، اولادینک عدم احتیاجندن طوتدیره رق ترکه سندن مهم بر مقدارینک خزینهه آلمسنی (عادتا مصادره ایدلمسنی) باقریر عرض واستیدان ایلدی. اک بحرانی زمانلرنده بیله عدل وحق هیچ بر شیدله اخلال ایتک شانندن اولیان او یاوز پادشاه، تقریرک بالاسنه کندی قلمیه « متوفایه رحمت، مالنه برکت، اولادینه عافیت، غمازه لعنت! » عبارله رینی یازمش و تقریری بویه رد و تزییف ایتشدرد.

برکره، غیرتی رویتنه غالب اولان شو دفتردارک مجرد خزینهه ایراد بولوق، یارارلق کوستره رک کلاه قایمق ایچون حقوق ایتمه صورت تجاوزینه باقیکنز. برده بر عادل عثمانلی پادشاهنک قانون و شریعتی چیکنه مک ایستیان مأموری نصل تصحیح و تکدیر ایتدیکنی کوریکنز.

علاوة خبریره لم که: دفتردار بویه تعزیر ایدلمکله برابر او ائنده وندیك جمهوریتنک سفیرلری یتشه رک مترا کم ویر کولرینی کتیر دکارندن پادشاه استقراض ایدیلان اقیچه بی دخی تأدیه ایتدیرمش و خزینهنک احتیاجنی تدابیر حکیمانه ایله پیدرپی بر طرف ایتشدرد.

بری، یاوزك قارشوسنه چیقارق، امرانك ده بخشیدن محروم ایدلاماسنی
 اخطار ایتدی. یاوز اوراده کندی خنچری ایله حریفك قفاسنی
 کسدی.

گرچه شو معاملهسی و برادرلری حقندهکی حرکتی و بعض
 اجرا آتی پك شدید و حتی شمدی پك دهشتلی و وحشتلی کورینور
 تدبیرلر دندر، مؤاخذه ایدن مور خارده بونقطه دن مؤاخذه ایتشاردر،
 فقط سلطنت و دولتک او کونکی حالی و فساد و فتنه نك درجه سی کوز
 اوکنه کتیر یلهرک محاکمه ایدیلور ایسه، بوقصا صلرده برر حکمت سیاسی
 بولنه بیلور. غایبی معذوردرد، دنیا مزسه بیله ایچنه کیردیکی محیط
 منفور، کندیسنی بدایه بوکبی شدت و سیاسته مجبور ایتدی دینله بیلور.
 شوراسی محققدرکه طقوز سنه دوام ایدن مدت سلطنتنده او
 عاصی یکچریلری اطاعت و انتظام اعتباریله هر وقتدن مکمل دنیا جهك
 بر درجه یه کتیرمش و اوقوتله ایران و مصر کبی ایکی قطعه مهمه یی
 فتح و دولت عثمانیه یه بر مثلی قدر ممالک ضم ایلشدر.

عثمانلینی جهان کیر ایده جهك مسالکی او تعیین ایتمش، تمنی او
 قورمشدر. نفسنده کوردیکی علوهمت و سمو قدرتی بر کون حضورینه
 کتیریلان خریطه عالمه نظر ایدرکن کندیسنه « دنیا بر پادشاهه کفایت
 ایده جهك قدر واسع دلکش ! » دیدیرتدیکی مشهوردر.

ایلك استمراض داخلی و صورت تأدیهسی

سلطان بایزیدک صوک زمانلرنده دولتک دوچار اولدینی احتیاج
 مالی، یاوز سلطان سلیمک جله سنده دوام ایدیوردی. حتی (جلوس

یاوز [*] سلطان سلیم (اول) دوری

سلطان سلیم اول ، سلطنت معظمه عثمانیه بی ، خلافت مقدسه اسلامیه ایله تأیید ایتمش ، اوچ یوز میلیون اهل اسلامک مقام ریاسته بحق کچمش ، بیوک برپادشاهمزدر . یاوز برعثمانلی ، قہرمان برپادشاه ، معارف و ادبیاتجہ امثانہ فائق ، تقلیب عالمہ مقتدر برداهی ایدی . آثار دہاسنی ، درجات ذکاسنی کافہ اجرا آتندہ کوسترمشدر . پک غیر مساعد احوال ایچندہ تحت عثمانیہ جلوس ایتشیدی . یکی چری ، ادارہ دولتہ دیلہدیگی شکلگی ویرمکہ مقتدر برفساد اوجاگی حالی المشیدی . پدرینک ضعیفی ، برادرلرینک یکدیگریہ قارشی وضعی سہبی ایله حکومت و حکمدار اللرندم برراویونجاق اولمشدی . نظام دولت بوزولمش ، شیعیاتک مسئلہسی اناطولیہ قدر ادخال ایدلمش ، اساس صارصامش ، دولت عادتاً انقراضہ طوغری خیلی یول آلمشیدی . طریق حق وقانوندن کلہرک ایش کورمک زمانی کچمش ، فوق العادہ تدبیرلرلہ اوکنی . المق بیلہ شہہ تحتہ کیرمشیدی .

یاوز ، ابتدا بوقودورمش قوتی الہ الدی . ذکاوت و سخاوتی ، شہزادہ لکندن بری جملہنک مسلمی اولان جلادت و شہامتی ایله بوکا موفق اولدی . وعد ایتدی ، وعدینی یرینہ کتیردی . عموم یکی چری یہ یومیہ اوچر اقیجہ ضم والیشر اقیجہدہ جلوس بخششی ویردی . فقط زوربالری دہ تأدیبدہ بر ثانیہ قصور ایتدی . حتی ، دہا جلوس بخششی ویریلہدیگی ائنادہ یکی چری چورباجیلرندن

[*] یاوز — شدتلی ، پک سرت ، یان ، قیایق ، پک ایی ، فوق العادہ

اعلا دیمکدر . بطش و شدتہ بناءً سلطان سلیمہ لقب ابدلشدر .

یوک آقچیه بالغ اولمشدر . بریوک آقچه قانون عثمانی اوزره یوزبیک آقچه اولدیغندن مجموع عطایا ۸۶۶۰۰۰۰۰۰ آقچه طوتمش دیمک اولور . دیگر سنلرده بوندن پک دون اولمدینی کبی ، تشریف شاهانه خلعتلره هدایای سائر ایچون صرف اولنان پاره بومیانده داخل دکدر .

عصرینک ثروت مقیاسی اوله جق مؤسسات خیریه لرینه کلنجه : استانبولده کی جامع شریفلری ، جوارنده کی مدرسه لر ، عمارت لر ؛ ادرنه ، واماسیه ده کی جامع ، زاویه ، خانقاه ، مکتب ، مدرسه ، و عمارت ، و دارالشفای و قیزیل ایرماق و سقاریا اوزرنده کی مشهور کوپریلر ، آثار مخلده لرینک درت عضرلق شاهد ذی حیاتیدر .

معمار کمال الدین کبی پک چوق مشاهیر زماننده یتشمشدر . بو قدر مشاهیر مزه مخرج اولان مکتب سلطانینک اساسی ده مشارالیه وضع ایتمشدر . وقتیه صیدوشکار محلی اولان بک اوغلی طرفنده اولاندقلری صروده (کل بابا) نامنده عزیز بر ذاتک ارشاد و اخطاری اوزرینه اوتوزبیک ارشونلق محله دیوار چکیله رک شمیدیکی (غلطه سرانی) الی یوز شا کردلک بر مکتب عرفان اولوق اوزره جامعی ، حامی ، قغوشلری ایله برابر انشا ایدلمشدر .

(کل بابا) تبرکاً بدایت درس لری خواجه لکنه تعیین اولدیغی کبی عربی ، فارسی ، قرائت ، حسن خط ، موسیقی درس لرینه ده اک مستعد معلملر کتیرلمش و ایلك شا کردلر ، دیوشیرمه چوچقلرندن تفریق و تحریر و بونلره ما کولات تخصیص اولندیغی کبی یکرمی بشر فروشده خفتان آقچه سی تعیین و درس لری و قیافتلری و معیشتلری ایچون اووقته کوره مهم نظاملر وضع ایدلمشدر .

۹۱۸ سنه سی صفرینک سکزنجی کونی ایدی . عموم یکیچری ،
عزبان ، سپاهی ، تهلیل ایدرک سرایه هجوم ایتدیله . سلطان بایزیدک :
— عسکر اولادلرم بندن نه ایستیورلر ؟ سؤالنه ،

— پادشاهمز ضعیفدر . اداره امور وغزایه قدرتی یوقدر . سلطان
سلیم کبی کنج برپادشاه ایستهرز . انی پادشاه مقامنده کورمینجه کیمه یز .
دیدیلر . پادشاه مایوس بر صورتده باشنی اوکنه آلهرق بر مدت
دوشندی . صکره :

— پادشاهانی ، اوغلم سلیم خانه ویردم . سلطنتی الله مبارک ایلنه .
طوتدینی یول قولای کلسون . دیدی .

سلطان سلیم ، مابینه کیش ، اورته قیونک اوکنده اوتوریور ،
بکله یوردی . پدرینک حضورینه چیهرق تعظیم واحترام ایله النی
اوپدی . سلطان بایزیدده ال قالدیروب دعا ایلدی . بایزید براز
اسکی سرایده اقامت ایتدی . صکره ، دیمتوقیه کیدرکن یولده
ارتحال ایلدی .

خیرات وحسنات

بایزید ثانی ، محاسن اخلاق ومکارم اشفاق منبعی برپادشاه ایدی .
آثار خیریه سنک عطا وسخاسنک کثرتیه تمیز ایتمشدر . کثرت
احسانی تأثیریه زماننده ، پای تختده صدقه ویریه جک فقیر قالدینی
مشهوردر . حتی خزینهنک بوشالهنه ، مضایقه مالیه ظهور ایتسنه
سببده کثرت کریدر . حساب مضبوطه کوره ۹۰۹ سنه سننده
یاکنز صدقه وعطیه اولهرق صرف ایتدیکی پارهنک مجموعی سکسان النی

بالمروور ادرنه‌یه مواصلت ایتدی . ایشی آکلایان سلطان بایزید اردو ایله برابر چیتدی . فقط ملاقاتدن بشته کافه شرائطی قبول وروم ایلیده سمندره ، آلاجه حصار ، و دین سنجاقلرینی و برچوق هدیه‌لر ویره‌رک بر بابا - اوغل محاربه‌سنگ اوکنی آلدی . استانبوله عودت ایتدی . چوق سورمدی ، بر طرفدن احمد سلطان ، دیگر طرفدن قورقود سلطان قیام ایتدیلر . بوناری خبر آلان (سلطان سلیم) زغره‌دن کیری دوندی . ادرنه‌ده اعلان حکومت ایلدی . بایزید ، اردو سوق ایتدی . (اوغراش) کوینده قورقیلان محاربه وقوعه کلدی . (سلطان سلیم) مغلوب اولدی . ینه کفه‌یه فرار ایتدی . دیگر طرفدن احمد سلطان اردوسی‌ده بودفعه قرتاله کلشیدی . فقط یکچریلر قیام ایدرک صدراعظم ایله وکلانک قوناقلرینی باصدیلر . شهری یغما ایتدیلر . سلطان سلیمی جلب ایله سلطان احمدی تأدیب ایتدیرمکی پادشاهه قبول ایتدیردیلر . سلطان سلیم یکچیری اغاسندن دعوتلر آلهرق سرعتله حرکت وادرنه‌دن استانبوله مواصلت ویکي یاغچه‌ده التی کون استراحت ایتدی .

بو ائاده بایزید ، سلیمه بر چوق و عدلر یاغدیردی . اولنجیه قدر کندیسینی تحتنده برافغه راضی اولوبده سمندره‌یه کیدرسه دفعه ۳۰۰,۰۰۰ التون ، سنه‌دن سنه‌یه‌ده ، بشقه‌جه ایکیشمر یوز بیك التون اعطا ایده‌جکنی وعد ایتدی . بوکا موفق اوله‌مینجه سلطان سلیمی وارث مشروع و شریک سلطنت اعلان ایده‌جکنی بیان ایلدی . سلطان سلیم یکچریلردن امین ایدی . جلوس هدیه‌سندن بشقه یومیه اوچر آقچه ترقی وعد ایله انلری ممنون ایتشیدی . پدرینک شو التماسلرینه پاناشهادی .

فراغ سلطنت

سلطان بایزید صلحه میال و راحت و عزت له طرفدار برپادشاه ایدی. امر اداره ده بوملایمتی، سیاسته مانع اولیوردی. بوسبیله ملک داخنده بولنان قوتلردا ئما یکدیگریله چارپیشیور، دولت بوندن متضرر اولیوردی. کرچه زماننده بحرأ و برأ مهم فتوحات اولمش ایسه ده بونلرده، صرف اولنان قوت و غیرتله کوره آذرر. قره دکز دونماسی ایله عزیمت ایدرک قریم خانک و یردیکی اللی بیک سواری عسکری ایله (آق کرمان) ی و (کیل) ی فتح وروم ایلیده متون و ناوارین و آطه لری ضبط ایتمی فتوحات مهمه دندر .

شو قدر وارکه سیاست اداره ده کی کوشکلک یوزندن شهزاده لر یکدیگریله نزاع وجداله باشلامش و بوحال پادشاهک کدرینی موجب اولمشیدی .

هر وسیله دن استفاده ایدرک قزان قالدیران یکچی ریلر، بو وقعه ده دخی مداخله یه قرار و یردی لر . بیوک شهزاده (قورقود سلطان) سلطنت و حکومتدن زیاده شعره و موسیقی یه مراقلی ایدی . (سلطان احمد) ک یکچی ری اغاسنه یازدینی بر نامه ده قولاندینی تعبیر لر، انلرجه خوش کورلیه رک آندن یوز چو یر مشلردی . یالکز (شهزاده سلیم) شجاعت و بسالتی ایله عسکرک حرمت و محبتنی جلب ایتمشیدی .

مرکز سلطنتده کوردیکی مشوشیت اداره اوزرینه ظاهرده زیارت پدر ، حقیقته تنظیم اداره ایچون طربزوندن قریمه کچهرک کفه ده (شهزاده سلیمان) ک نزدنده جمع ایتمدیکی اون بیک عسکرله طونه نی

تکالیف عرفیه حقنده بوراده بو قدر لوق بر خلاصه کافیدر . سلسله
تاریخ مالی صرد سنده بالمناسبه بعضی نردن ینه بحث ایدیه جکدر .

مسکوکات

سلطان بایزیدک جلوسی سنه سی ضرب اولنان التون سکرلر ، عینی
فاتح التونلری کچی ضرب ایدلمشدر . اندن صکره ضرب اولنان التونلر
رسم خطجه براز فرقلیدر . بونلرک بر طرفی « سلطان البرین وخاقان
البحرین السلطان بن سلطان » دیکر طرفی « سلطان بایزید بن محمدخان
عزده نصره ضرب قسطنطنیه » یازیلور . کموش آقچه عثمانی ، باقر
مانقرلرده : « بایزید بن محمد خان » یازلمش بعضاًده « سلطان » وصفی
علاوه ایدلمشدر .

ادرنه ، سیروز ، نوار ، بروسه ، انقره ، اماسیه ، قونیهده
ضرب اولنش مسکوکاتی موجوددر .

بو دورده التونلرک التمش آقچه رایجی اولدینی کوریلور . حال
بوکه فاتح ، آتونلری کسدیکی زمان بر التونی قرق آقچهیه رایج
اولوق اوزره کسمشیدی . بوتنزلک سببی آقچهلرک وزن و عیارلرنجه
اجرا ایدیلن تنزیلاتدر . اورخان غازی ۹۰ عیارنده ۱۰۰ درهم
کوشدن ۳۰۰ آقچه ضرب ایتدیرمش ایکن فاتح ۸۵ عیارنده ۱۰۰
درهم کوشدن ۴۰۰ و سلطان بایزید ایسه ۸۵ عیارنده ۱۰۰ درهم
کوشدن ۵۰۰ آقچه کسدیرمشدر .

بو حسابلرک ضرر لرینی دائماً کورمشز و فقط بر درلو اصلاح
ایده مامشز . حالاده کوریورز ، ینه اصلاح ایده میورز .

چکر که وسائر دده اهلینک بر قسمی مصاب اولدینی زمان دیکر قسمنه اعانه نامیلد و یریلدجک مبالغ دفتره ادخال ایدیلهرک استحصال و محتاجینه ایصال ایدیلوردی . فقط بو اعانه لر اوقدر سوء استعمال ایدلدی که والی پاشا لر، قوناقلرینه کلن محتاج و سیاح و مجذوبلره کندیلرینک ایجاب مرحمت و پاشان ولایت اوله رق و یردکلری صدقه لری ، بخشلری بیله ، بودقترلره قویوب اهلیدن آلیرلردی .

۲۳ — ثمرات .

دولت اداره سننده بولنان و یا مکلفیندن تفوض و یا ضبط ایدیلان هر نوع املاک و عقار و اراضینک امانه اداره سننده انان معجله و مؤجله و اجاره و حاصلات سائرده سی یعنی بونلرک منافی دیمکدر .

۲۴ — طیارات

هوای واردات دیمکدر . لسان مالی قدیمده بوتعبیر ، غیر ماحوظ ، غیر مأمول ، غیر مقنن ، غیر مقرر وارداته اطلاق اولتمشدر . بعض قیدلرده ثمرات و طیارات حسابلری برلشدیرلمشدر . شمدی بونلر (حاصلات متفرقه) و (واردات غیر مقرر) عنواتی آلمشدر . ایشته ، تکالیف عرفیه نک قدیم دفترلرده کوریلان انواعی بونلردر . بونلرک مرور زمانه تطبیقاتنده پک چوق یولسزلقلر ، قاعده سزلکلر وقوعه کتیرلمش اهلانی بونلکه عمر لرجه ، ازیلشدر . برسنه ایچنده نه یردجکنی اصلا بیلیمان مکلفین هر دقیقه بر توزیع خوفی التنده بونلور . شکایتلری . هیچ رطرفدن مسموع اولمیوردی .

پک چوق دفعه لر ، عمومی فرمانلر ، خط همایونلرله بو حالک منعی اسبابنه تشبث ایدلمش و متجاسر لر شدتلی بر صورتده تأدیب اولتمشدر .

دوہلرک قیمت ویا اجرتی اولوب توزیع دفترلرینہ بالادخال تحصیل اولنوردی .

۱۸ — کاتب املاک ، معاش مالیه .

املاک و معاش معاملاتتی قید ایتک ایچون محملرندہ استخدا م اولنسان ملک و مال کاتبلری صکرہدن تعیین اولنوب بونلرہ اراضی حاصلاتی ترک ایدیہ مدیکندن معاشرلری محملری توزیع دفترلرینہ کیرر واهالیدن تکلیف کبی النوب انلرہ تأدیہ قلمنوردی .

۱۹ — جیب هایون اچہ سی .

بواقچہ وقتیلہ بروسہ قضای توزیع دفترینہ کیرمش و تبرکاً تنظیماتہ قدر محافظہ ایدلمشدر . مقداری ۷۵۰۰ غروشدن عبارت ایدی .

۲۰ — باب عالی تعمیراتی ، دوائر تقریشاتی .

مرکزده باب عالی وسائر دوائرک تعمیر و تقریشی ایجاب ایتدکجه ولایات اوزرینہ بر تقسیم پایلہرق و اورالک توزیع دفترلرینہ ادخال ایتدیریلہرک پارہ چکمک قاعدہ سی احداث ایدلمشدر . محملری ده بونی کورہرک اورالزده کی حکومت قوناقنریلہ حبسخانہ لر وسائر مبانی میریہنک تعمیرات و انشا آتی مصرفی بودفترلرہ ادخال واستحصا ل ایدرلردی .

۲۱ — توزیعات .

بوتوزیعات سنہ لک ویا خود (روز خضر) و (روز قاسم) اعتباریلہ آلتی آلیق توزیعاتک خارجنده اولہرق صکرہدن ظهور ایدن بعض مصارف مستعجلہ ایچون پاییلان و (آرالق توزیعی) دنیلان توزیعلردر .

۲۲ — اعانات .

هرنوع اعانہ بونک ایچنہ داخلدر . حریق ، سیلاب ، زلزله ،

« در بندگی وظیفہ سی ایضا ایتدیریلور . » دیہ مصر حدر . بو حکم
در بندگی مکلفینک اہمیتی کوستر . (عوارض خانہ سی) بورادہ
(تکالیف عرفیہ مطرحی) دیمکدر .

۱۴ — بلد ارلر ، سکبانلر ، طوپجیلر ، خمیرہ جیلر .

بونلر معاش ایلہ طاغیرک بلارینی محافظہدہ استخدا م اولنان
بلداران نقراتی وتعیب اشقیاء وظیفہ سیلہ مکلف اولان سکبانلر
وقلہ لر دہ بولندیریلان طوپجی وخمیرہ جی نقراتدرکہ معاشری اورالرک
توزیع دفترلرینہ ادخال اولنہ رق اہالیدن استیفا وبونلرہ اعطا
اولنوردی .

۱۵ — سفینہ مصرفی ، قایق مصرفی .

سواحلدہ بولنان محللرہ خسار ایراث ایدن دکر حیدودلرینک
دفعی وقاچاقچیلرک منعی ایچون بحرأ تعیین وتجهیز اولنان ووالی
ومتصرفلرک وقائم مقاملرک معیتلرنده بولندیریلان سفینہ وقایقلرک
مصرفلریلہ ایچلرنده بولنان ملاح (کیمیجی) وسائرہ نک قومانیہ
بدلیدر . محللرینک توزیع دفترلرینہ قونیلوب اہالیدن آلینر و صرف
ایدیلور .

۱۶ — عوائد معتادہ ،

مأمورین وکتبہ وخدمہ نک مختلف سبیلرلہ آلدجقاری عادات
دخی توزیع دفترلرینہ بونام التندہ قونیلوب تحصیل وانلرہ تأدیہ
ایدیلور .

۱۷ — شتران بدلی .

لوازم ومهمات حربیہ دارالاستحضارلری اولان اعمالاتخانہ
وشابخانہ ودباغخانہلر نقلیاتی ایچون محال متجاوردن تدارک اولنان

وقوعندن صکره طرح ایدیایوردی. بو صرفیات ایچون لزوم کورینان پاره ، بدایهٔ معامله جی و مرابحه جی و فاضلجی صرافلردن استدانه صورتیله نندیغندن بالطبع صرافک ایسته دیکی فرق و فاضلده اصلی ایله برابر بالاده صاییلان نامرله توزیع دفترلرینه وضع ایله اخذ اولتوردی .

۱۲ — کهرچله بدلی ، کومور بدلی ، کراسته بدلی ، کندر بدلی . دولتک باروتخانه لری ، جبه خانه لری ، طوخنخانه لری ، ترسانه لری و سائر فابریقه لری ایچون لزومی اولان مهمات و مواد ابتدائیه نك ساحلده بولنان و بوماده لری سرعت و مهارتبه اخراج ایدن قضا لر اهالیسی ، بونلری اعمال و اخراج و قطع و زرع ایلك و جانب میری به نقل و تسلیم ایتمکله مکلف طوتلشدر .

بعضاً بونلره مقابل بدل تعیین ایدیله رکه اوبدل توزیع دفترینه قوش و اهالینک برقسمندن آلهرق دیکر قسمنه ویرلمشدر . بوتدیرک ، اووقتی اردو و دونمانک سرعت تجهیزینی ، افواد ناریه و اسلحهٔ حربیه و مهمات عسکریه نك اعمال و احضارینی ، عصر لرجه منتظماً تأمین ایله کی محققدر .

۱۳ — کوپریجی ، دربندجی ، صویولجی .

طرق عسکریه نك دائماً حسن حالده محافظه سی و طرق تجاریه نك تأمین سلامتی و احتیاجات عمومیه نك باشلوجه لرندن اولان صویولرینک متادیا تعمیر و انشاسی کی مقاصد ایچون بعض محللر اهالیسی بدنأ مکلف طوتلشدر . قساوای قنونه ده « دربندجی و اوغللری » « بشقه یره کیتسه و اوراده عوارض خانه سنه قید اولنوب رسوم » « رعیتن ادا ایدرسه ایلیشلمز . یوقسه کویزه اعاده ایدیلوب »

رسم آندی . یرلی واجنبی تجار عموماً شکایتچی ایدیلر . اجنیلر قاپیتولاسیونلری تشکیل ایدن ایلك معاهده لرده یالکز بردفعه ۳۰۰ اچقەدن بشقە برشی ویرمیه جکلرینی شرط قویدیلر ، قورتلیدیلر . یرلی تاجرلر ، یوجلیر ، بوبلایی تنظیماته قدر چکدیلر .

۹ — اذن سفینه خرجی .

بحر سفید و بحر سیاه بوغازلردن خروج ایدن تجار سفینه لرینه و یریلان فرمانلره مقابل النان خرجدر . زمان و صورت طرحی یوقاریده سویلنمشدی . بو خرجك مقداری هر دولتك سفاینه کوره متفاوتدر . مسکوکاتك تحولاتنه کوره تحوله اوغرامشدر . واپورلر ایله یلکن سفینه لری آراسنده دخی فرق واردر . شمدی یه قدر بو خرجلر آلور ، دیوان هایون قلمی خلفاسنه توزیع اولنوردی . ۱۳۲۹ سنه سندن اعتباراً خلفایه معاش تخصیص ایدیلهرک بو خرجده بودجه یه ادخال ایدلی .

۱۰ — عشر دیت .

خطا وشبه عمد ایله وقوعه کادیکی ثابت اولان قتل ویا تعطیل عضوده قاتل ویا جارحك حکماً مقتولك وارثنه ویا مجروحك کندیسنه ویره جکی (دیت) دن مقدما عشر نامیله ایالت و سنجاق مأمورلری طرفندن اونده بری الندیغی و بونك بعض احوالده اهالی یه تحمیل ایدلیکی کورلمشدر . سلطان محمود طرفندن قبل التنظيمات بو عشر فقتان بها و ذخیره بها کی تکلیف لره برابر بافرمان عالی منع ایدلمشدر .

۱۱ — صرافیه ، اچقە باشی ، گذشته ، سنه لك نما ، ربخ ، فائض .

توزیع دفتر لرینه ادخال اولنان تکالیف عرفیه نك برطاقی صرفیاتك

بونلرده امرای عسکریه ورؤسای مأمورینک واردقلری ،
 کچدکاری ، اقامت و بیتوتت ایتدکاری یرلرده وقوعبولان دائرده مصرقلری
 ایله کندیلرینی واحمان و انقال ایله معیتلرینی نقل ایچون کرایه طوتیلان
 حیوانلر اجاره می دیمکدره . قانونلر موجبنجه بونلردخی اهالی یه تحمیل
 ایدلایکندن بامدالوقوع ویا تخمیناً قبل الوقوع دفتترلره ادخال ایدیلدرک
 اهالی یه طرح و توزیع و تحویل اولنور .

۷ — تمهد تمسکاتی ، ردیه تمسک ، خرج ردیه .

بالعموم متعهد و ملتزم و کفیل اولانلرک حکومته و یردکاری تعهد
 و کفالت سندلرینه « تعهد تمسکاتی » دیرلر . النیرکن ورد ایدیلرکن
 معین خرجلر اسیتفا ایدیلور . اهالی یه عائد ایشلردن ایسه انک خرچی ده
 تکالیف عرفیه توزیع دفترینه کیرر .

۸ — دربند ، سلامتک ، باج ، یاساق ، یول ، مروریه ،
 طرطیل ، مکس ، رسملری .

بونلر تجارک کچدیکی دربندلرده ، قاپولرده ، کچیدلرده اکثریتله
 روم ایلی قطعه سنک صعب المرور محللرنده ، اقامه ایدیلان بکچیلرک
 مصرفی و انشا اولنان خان و جسر (اخشاب کوپری) و قنطره
 (کار کیر کوپری) لرک انشا و تعمیر و محافظه مصرفی قارشوانی اوله رق
 وضع ایدیلن رسملردر .

قدیم تعرفه سی موجبنجه بنک حیوانلریله یوکسز حیوانلرک بهر
 رأسندن یکر می ، یوکلی حیوانلردن قرق ، آرابهلردن سکسان اچقه
 آنور . بالاخره حکومت بونلری ملتزم لره احاله ایتدکه انلرده طاغ
 باشنده یوچیلردن طوتدیره بیلدکاری قدر رسم المنغه باشلادیلر .
 حتی بر شهردن دیکرینه کیدنجه قدر متعدد کچیدلرده مکرر و فاحش

۴ — خرج فرمان ، خرج اوامر ، تبشیریہ معتادہ ، خرج بہا ، قدومیہ ، جوائز ، ہدیہ بہا ، قفتان بہا ، روبہ نواسی ، (البسہ بدلی) .
وزیرلر ، مشیرلر ، والیلر ، حاکمکر ، متصرفلر و سائر
مأمورلرک سفرلرینہ و یا مأموریتلرینہ دائر ویریلان فرمانلردن آئمنسی
قوانین قدیمہ اقتضاسندن اولان خرجلرلہ انلرک بر محله تعینلرندہ
ویا قدوملرندہ باذدہ محرر عنوانلرلہ صرف و تأدیہ ایتملری معتاد اولان
رسملر و بخششلر دخی واردقلری مملکتک توزیع دفترلرینہ ادخال
ایدیلہرک تکلیف کبی اہالیدن تحصیل اولنور .

۵ — اعانہ حکامیہ ، بدل مباشریہ ، خدامیہ ، کتخدائیہ ،
قلمیہ ، کاتبیہ ، عوائذ خدمہ ، خرج باب ، خرج دفتر ، احضاریہ
محضریہ ، خرج خدمہ ، خرج کتابت ، یازیچی اچہمی ، قیدیہ
خرجی ، اعلام خرجی ، اخذ وکالت خرجی ، رسم تحصیلداریہ ،
رسم امینیہ .

بونلر اساساً محکمہ لردہ حاکمکر ویردکاری حجتلردن ، عرضلردن
وسبجالاتہ یازیلان قضایادن و سائر امور محکمہ دایر مواددن و مال
و مقاطعہ قلملرندہ اجرا اولنان معاملاتدن ، قانونلری اوزرینہ النان
بر طاقم خرجلر و مستخدمینک معیشت و مصرفلرینہ ، مقابل استیفا
اولنان اجرتلردر .

بو نقطہ دن تکالیف عرفیہ میانہ کیرمز . ائجق بونلردن مأمورینہ
و تکالیف عرفیہ نیک توزیع و تسجیل و تحصیلنہ ، عائد اولان قسمی توزیع
دفترلرینہ قونیلوب اہالیدن تحصیل ایدیلہرک ائجابنہ ویریلور .

۶ — دائرہ مصرفی ، بارکیبر مصرفی ، مرور و عبور مصرفی ،

دور مصرفی .

ونزل کجی وقت ظهوری ومقداری معلوم اولمیان مصرفلره قارشولق اولسون، اهالی، بویله ناکه ظهور شیلرک حدوشنده پاره تدارکی ایچون صیقتی چکه سون، دیه ایچلرنده اغنیادن وخیر حسنانی سسونلردن بعضیلری حال حیاتنده ویاحین وفاتنده ثروت متروکسندن برقسمنی محله ویاقریه سنه وقت ایتمشدر. بوکجی نقود موقوفه دن ریح ونمایه ویرلمش پاره لر بیله واردر.

۳ — کورکجی بدلی، ترسانه بدلیه سی، قالونجی بدلیه سی، ظابیار بدلی، بدل عساکر بحریه، کورکجیان عوارضی.

کیلرده کورک چکمه که، یلکن آچوب طوپلامغه قادر اولانلری حکومت اونر اچقه یومیه ایله استخدام ایدرک بونلرک مصرفی، یزینه کوره درت، التی، سکز، اون خانیه بر کورکجی اعتباریله طرح وتحصیل ایدردی. بو تعیرلرک جمله سی عینی معنا افاده ایدر.

بو تکلیف، بر آراق تکالیف شاقه شکانده تطبیق ایدلمشدر. بکلک کیلرده کورک چکمه خدمت زجریه سی جنایتله متهم اولانلره حکم ایدیلوردی. قانونلریمزده ایوم موجود اولان کورکله محکوم اولمق جزاسی، پراغه ایله مترادف کییدر. پراغه، زندانده مجرمک آیاغنه اوریلان کوتوک وطومروق وزنجیرلی خلقه، دیمکدر. طومروق، اغاج کوتوکی معناسه در. وقتیه مجرملرک آیاقلرینه ایکی طرفی دلیکلی کوتوکلر باغلارلردی. صکره لری، طومروق تعبیری حبسخانه مقامنده قوللانندی. طومروغه وورمق، طومروغه کوندرمک، حبسه، حبسخانه یه القا ایدمکدر. شمدی: «اون بش سنه مدته کورک جزاسنه ویاکورکه وضعنه حکم اولندی» دیمک، «مجرمک آیاغنه زنجیر اوریلدق حبسه قرارویلادی» دیمکدر.

معتاد اولدینی کبی حکومتجهده تکالیفک توزیعاتی خلقک معاملاتنه والدرینه پاره کیردیکی زمانلره توفیق ایدلمشدر . حتی ایلك چیقاریلان اسهام عادیهنک تقسیملری بیله (روز قاسم) (روز خضر) اوله رق تعیین قلمشدر .

۲ — مقابله اچمهسی ، منزل مالی ، قوناق مصرفی ، خان ، خانه ، چایر کراسی ، بدل نزل ، طعامیه ، تعینات بدلی ، پکسمات بها ، ذخیره بها ، علوفه بها ، قومانیا بها ، نان بها ، قاتق بها ، نواله بها . بونلر، بری و بحری عساکرله امرانک و مأمورینک بر محلهده اقامت اقامت و بیتوتت و استراحت ایتدکلری زمان و یرمک اوزره ترتیب و تحصیل اولتمش اولان تکلیفلردر . مقابله و عوارض اچمهلری بش سنهده بر بیکرمی اچمه الموق اوزره دائمی اوله رق توزیعات دفترلرینه داخل ایدیلوردی . بعضاً تقدیرینه عیناً پکسمات و ذخیره ترتیب اولدینی دخی خزینه دفترلرنده کورلمشدر .

بعض محللردده صکرده لری « عوارض » تعبیری اورادن تسویه ایتدیرلمسی ملحوظ هر نوع مصارف غیر ملحوظیه اطلاق ایدلمشدر . چونکه بو نوع مصرفلر اولدن بیلنور شیلر اولیوب صکرده دن عارض اولور تأدیبه لردندر . ذاتاً توزیعاتک حده معروف شرعیسی دائره سنهده اجراسی اخلال اولمغه باشلادینی زماندن صکره اولیه ، سنهده بر کره یا خود (روز خضر) و (روز قاسم) ده اولموق اوزره ایکی دفعه توزیع اجراسیله اکتفا ایدلماشدر . بعضاً ده بر چوق دفعه لر « آراق توزیمی » نامیله توزیع دفترلری تنظیم اولمشدر . خلق بو کبی تکلیفلر ایچون نه وقت نه ایستایله جکنی بیله میه جک بر درجه ، به کتیرلدیکی ایچون مشکلات و شکایات آرمشدر . حتی بعض محله و قریه لرده بو نوع عوارض و مقابله

بر صورتی ویریهرك كتخدا ویا امانا ویا مأمورین مخصوصه معرفتیه
تحصیل اولنور .

تحصیل اولنان پاردلر، بعضاً خزینہ یہ کوندریلور، بعضاً دوغریدن
دوغری یہ سفره مأمور اولان مشیران ووزرایه اعطا ایدیلور. امدادیه
واعانهلرك مقداری فرمانلره تزید و تنقیص ایدلدیکی کبی هر پاشایه
ویریهلك مقدارده انك فرماننده تصریح اولنور .

سادات ، ائمه ، خطبا ، رهبان ، صدقات ناس ایله کچینان فقرا ،
تکالیف عرفیه توزیع اتندن مستثنی طوتیلوب بونلره حصه تفریق
اولتماز . صنوف عسکریه دن معدود اولانلر و برنوع عسکرلك دیمك
اولان کویریجیلک ، دربندجیلک ، صویولجیلک ، کراسته جیلک ،
کندیرجیلک کهرچله جیلک کبی بعض خدمات بدنیه وعینیه ایله مکلف
بولنانلرده بودقترلره ادخال ایدلمز .

بعض ولایتلرده امدادیه سفریه ، امدادیه حضریه ، اعانه جهادیه
آریلیوب یالکز (امدادیه) و (مال مقابله) و (مال میری)
ویا خود یالکز (روز قاسم تقسیطی) و (روز خضر تقسیطی)
عنوانلریله مرتب و مقید اولدینی کوریلور . حقیقت حالده بونلر آیری
آیری ویرکولر اولیوب تکالیف مذکورده نك برلشدیرلمشی دیمك اولور .
حکماً بردر .

تقسیطی بویله (روز قاسم) و (روز خضر) نامیله تعیین ایتمك
امور مالیه مزده برقاق عصر دوام ایتمش برقاعده در . خلق آراسنده
یازلق ، قیشلق معاملات هپ او اساسلر اوزرینه یوریدمك ، مثلاً
خدمتچی ، یناشمه ، چوبان ، صغر تماچ کبی اجرته استخدام اولنه جقلر
او وعدهلره طوتلق وصیفی وشتوی خانلر ، دکانلر اولیه کرانمق

۱ — امدادیہ سفریہ ، امدادیہ حضریہ ، اعانہ جہادیہ .

خزینہ بیت المالدہ وسعت اولمادیعی زمان سفربر اولان عسکرک
تجهیزاتی ایچون سفره کیتیمان وعسکر اولمانلردن ویرکو المق شرعاً
جاؤردر . بوجوازشرعی به مستنداً ایلك خزینہ مضایقه سنک حس اولندینی
زمان وضع اولنان ویرکو، بایزید زماننده (حدوث عوارض) نامنی
آمش ، دها صکره لری (امدادیہ سفریہ) دنیلمشدر . مؤخرأ یالکنز
سفر زماننده بوتکلیفک آلمسی کافی کلیموب زمان حضریده لوازم
وتجهیزات عسکریه نک تدارک واحضاری وجوبی پیش نظره آلمش
وبناء علیه برده (امدادیہ حضریہ) نامیله تکلیف وضع ایدلمشدر .
بوایکی نوع ترتیب ، برتکلیف دائمی شکلنی آلدقندن صکره ینه اچقه یه
احتیاج کورلدیکی زمانلر اعانه صورتنده محاربه یه یاردم ایچون (اعانه
جهدادیه) نامیله بر ترتیب دها اجرا اولنمشدر .

صورت طرح وتحصیلی — هر سنه والی ومسلم وویووده لر
طرفندن وجوه واعیان مملکت وشرع شریف معرفتیله مملکتک نفوس
ذکوری ویاخانه سی اوزرینه ، بنا ایدیلهرک روز خضر وروز قاسم
اعتباریله ایکی تقسیطده آلمق اوزره توزیع دفترلری تنظیم ایدیلور .
وبودفترلر محاکم شرعیه نک سجل محفوظانه قید اولنور .

حکم شرعی ، هر فرد نردنده مقبول ومسموع اولدیغندن هر کس
حصه سنه دوشه نی در حال تأدییه ایدر وبقایاسی قالماز . بوتوزیع دفترینه
برمماکت اهالیسندن برسنه ایچون استحصالی مقرر دائمی وموقت
نه قدر تکالیف عرفیه وار ایسه هبسی ادخال ایدیلور . حاصل اولان
یکون عمومی ، نفوس موجودیه ویاخانه لره علی السویه تقسیم ودفترک

تقسیمی — تکالیف فوق العاده صورت طرح‌ری اعتباریله ایکی قسمدر . بریمی (تکالیف عرفیه) دیکری (تکالیف شاقه) در .
 تکالیف عرفیه، — احتیاجات حربیه و لوازم جهادیه ایچون خزینه دولته نقود کافیه بولمندی زمانلرده تکالیف عادیه قواعدینه توفیقاً طرح و تحصیلنه مساع شرعی بولنان تکلیفلردر .
 تکالیف شاقه — بویه بر احتیاجه مستند و تکالیف قواعدینه موافق اولیمان و بناءً علیه وضع و تحمیلنه جواز شرعی بولمیان تکلیفلردر .

شرعاً برینه مساع کوستریلوب دیکرینه کوسترلامسنگ سببی ، برنجیسنده فضیلت و عدالت واضح اولدیغی حالده ایکنجیسنده بولردن بر اثر کوریهه، مسیدر . سلاطین عظام عثمانیه حضراتی دائماً اجراءات و اراداتی احکام شرعییه توفیق ایده کلدکبری جهتله تکالیف شاقه شکننده بر تکلیف طرح و تحصیل اتمامشلردر . شو قدر وارکه بوتکالیف عرفیه اساساً موقت و فوق العاده شیلر ایکن محاربات خارجیه و غوائل داخلیه، نک توالیسی یوزندن بر تکلیف دائمی شکنی آملر و حتی بعضیلری ده وضع اصلیسندن چیقهرق و قواعد تکلیفییه مغایر دوشه رک (تکالیف شاقه) یه بکزه مشلردر . بو سیله بوراده آندن بحث، لزوم یوقدر . یالکز (تکالیف عرفیه) نک انواع و احکامنی ایضاح ایتک تأمین مقصده کفایت ایدر .

تکالیف عرفیه

بوعنوان تحتنده پی در پی احداث اولنه رق توزیع و تحصیل اولنان وارداتک انواعی و صورت طرح و تحصیل بروج، آتی تاختیص اولنور:

تعمیرات اجرا ایده بیلیمک ایچون فوق العاده تکالیف وضعی چاره سی دوشونلدی. خانه باشنه، ایکیشر اچقه نقد ویکرمی خانه ده بر آدم عمله النهرق بالعموم ولایات اها لیسنه (حدوث عوارض) نامیله ویرکو طرحی قرارلشدیرلدی. بو قرار ابتدا عمومی ایکن بالاخره شهزاده لرك والی اولدقلری یرلرك بوندن مستثنا طوتسی کبی قاعده سزلککر کوسترلدی. ابتدای وضعنده عمومیت و مساوات کوزده دیله مدی. بو احوال خلقه پک زیاده سؤ تأثیر ایتدی. ذاتاً موجود اولان شکایاتک تزییدنی موجب اولدی.

سلطان بایزید زماننده وضع اولنان شو (حدوث عوارض) تکلیفی دولت عثمانیه ده ایکی یچق عصر دوام ایدن (تکالیف عرفیه) نک مبدأ تأسیسیدر. ابتدا بویله فوق العاده بر حال، بر حادثه، بر عارضه اوزرینه (حدوث عوارض ویرکوسی) نامیله موقت بر صورتده باشلامش ایکن صکره لری دائمیلمش و انواعی کیتدکجه تکثر ایدرک طقسان بو قدر نوعه چیمشدر.

بو تکالیفک کرک تزیید و کرک تنوعی بو تاریخدن صکره کلان سلاطین سائره زمانلرنده دخی تعاقب ایتمک صورتیه واقع اولمش ایسه ده سبب وضع وجهت صرفلرینی (تکالیف شرعیه) حقنده قبول ایتدیکمز شکه توفیقاً بوراده اجمال ایتکی افاده و استفاده ایچون دهها مناسب کوردک.

تکالیف فوق العاده

تعریفی — دولتک احتیاجات فوق العاده سیچون حکمدارانک امر لریله وضع اولنان تکلیفلردر:

حدوث عوارض

ایرادك درجه سی حسابہ قونقسزین متادیا آرتدیریلان تخصیصات
ومعاشات ، بعض محاربات بحریه وبریه ایچون اختیار اولنان صرفیات
ایله برلشهرک موازنه مالیه دواتی بوزدی . احوال مالیه دولت ای
تحلیل ایدیله جک اولورسه بومضایقه نك سببیری ایکیدن عبارت اولدینی
پك ای کوریلور :

برنجی سبب : خزینه دولته تفریق ایدیلاں وارداتك اك مهم
قسمنی (خمس غنائم) کبی غیر معین و ظالع حربہ باغلی بر نوع
واردات تشکیل ایتمنی ،

دیگر سبب : دولت ، دور استیلاده وبر حرب دائمی حالده
بولنهرق هانکی سنه نه قدر مصرف اختیار ایدیله جکنك معلوم
ومعین اوله مامسی .

ایشته بویله غیر محدودیت وعدم معلومیت ایچنده برکون خزینه ده
پارده نك یتدیکی و چیقارلمسی حیات و ممات درجه سننده مهم اولان
دونما واردو ایچون الده ایچه اولمدینی اکلایشینجه ایش فنالشدی .
فضله اولهرق ۹۱۵ سنه سننده وقوعه کلوب استانبولی مهم تخریباته
اوغر اتان و « کوچک قیامت » اسمی ویریلان وپای تختده بنالزک
اخشاب اولهرق یاپلمسنه سبب اولان مشهور حرکت ارضک ویردیکی
خسارات دخی بو حاله انضمام ایتدی . ارکان دولت ، پادشاهه ادرنه یه
نقلی توصیه ایتدیله . قبول ایتدی . کیتدی . ادرنه خارچنده اجرا
ایدیلان بر مذاکرده ، اردو و دونما احتیاجاتی تهوین وپای تختده

گرچه ۹۰۴ سنه‌سنده دیگر بر روس سفیری دها کله‌رک طرف
پادشاهیدن روسیه جاری نزدینه بر ایلیچی اعزامنی استدا ایتما ایسه‌ده
بوده حسن نتیجه‌یه ایصال ایدیه‌مامشدر .

مناسبات تجاریه و اقتصادیه‌ده او وقتکی اداره‌مزاکی هانکی
نقطه‌لرنده قصورلر بولندیغنی شو مکتوب ترجمه‌سی ایله معاملات واقعه
پک ایی کوس‌ترر . بشقه بر سوز علاوه‌سنه بیله لزوم یوقدر .
قایتولاسیونلری تولید ایدن احوانک نه اولدیغنی ده شو مقدمه‌دن
استدلال ایدیه‌بیلور .

حساب‌سز صرفیات

ثروت متزایده نتیجه‌سی اوله‌رق اسراف وسفاهت پک زیاده
عمومی و مترقی ایدی . بر وزیرک دائره‌سنده بیکلرجه جاریه چوق
کورلیوردی . صیره‌لی ، ایپکلی لباسلر ، ، التون و کموش طاقلر
ایله هر کس یکدیگرینه مسابقه‌ایدردی . تخصیصات ، حساب‌سز صورتده
آرتیرلمش ایدی . سنوی پادشاهک ایکی میلیون ، شهزاده‌لرک سکسان
بیک ، صدراعظم‌لرک اللی بیک ، قبه وزیرلرینک یکرمی بش بیک ،
ایکی بکلر بیکینک اوتوز بیک ، قاضی عسکرلرک بشربیک ، دفتردارلرک
دردربیک ، التون ایراد مخصصلری واردی . اووقتک حوایج قیمتی
ایله دووقه التونلرینک قوه‌ اشتراییه‌سی قیاس ایدیه‌جک اولورسه بونک
درجه‌سی حتمده فکر پیدا ایتک قولای اولور . بوندن بشقه هدیه‌لر ،
بهیه‌لر ، غنایمدن حصه‌لر ، عائداتلر ، جائزله‌ده مهم بر مقدار
تشکیل ایدردی . اسرافک منابعی بونلر ایدی .

« وفات ایدرسه مالک جمله سی طرف حکومتدن ضبط اولنیور ، »
 « واکر اعادة عافیت ایدرسه یالکز نصفی ویریلور . تاجر لک وصیت »
 « نامه لرینه اعتبار اولنیور . روسلرک مالی ایچون عثمانلی حاکم لری »
 « کندیلرندن بشقه وارث طانیور لر . ایسته بوقدر حقمنزلقلر ، بنی »
 « مجبور ایلدی ده تبعه می سزک ممالک کزده تجارتدن منع ایتدم . »
 « مقدا تاجر لر رسوم نظامه دن بشقه برشی ویرمدکلری ، »
 « و سربسته جه تجارت لرینه مساعده اولندی نی حالده بومعاملات اعتسافیه »
 « نهدن نشأت ایلور . بوبابده ذات شاهانه کزک معلوماتی وارمیدر ، »
 « یوقمیدر ؟ »

« پدر کز سلطان محمد ثانی حضرت لری بیوک و مشهور بر پادشاه »
 « ایدیلر . روایتیه کوره بزما ایلچیی کوندروب تبریک ایتدیر مک »
 « آرزوسنده ایکن بوارزویی قوه دن فعله چیقارملرینه اراده الهیه »
 « مانع اولمش . فقط بوارزونک الیوم حصولنی نه ایچون کورمیه لم ! »
 « جوا بکزه منتظر م ، موسقوا ۳۱ اغستوس ۱۴۹۲ »

بوصورتیه باشلایان مخابره اوزرینه چار طرفدن ایلک دفعه اوله رق
 ۹۰۰ تاریخنده روسیه لولرک سربستی تجارتنی مذاکره ایچون برسفیر
 کوندرلشدر . بوذات حسب العاده وزرا طرفدن کندیسنه ویریلان
 ضیافتلره اجابت و خلعت واقامت مصرفی اوله رق طرف دولتدن
 اصولاً ویریلان ۱۰،۰۰۰ التونی ده قبول ایتما مشدر .

ایلچینک بو طور غروری بکنیلیمیه رک ذات شاهانه طرفدن قیریم
 خانه : دوستقلرینی قازانمق ایسته دکلری روسیه قرائتک طرف شاهانه
 لرینه قبا بر ایلچیی کوندردیکی و بوسبیله ترکیا طرفدن عودتنده برابر
 هیچ بر مأمورک روسیه یه کوندریله میه چیکی بیلدیرا مشدر .

استمزاج ایتدی . طرف پادشاهیدن قریم خانی منگلی کرایه :
 « موسقووه قرالی سنک قرداشک ایسه بنمده قرداشم دیمکدر . » جوانی
 ویرلدی .

بونک اوزرینه (ایووان) طرفدن سلطان بایزید ثانیه یازیلان
 مکتوب مناسبات اقتصادی و تجاریه نقطه سندن اووقکی حالمزنی تصویر
 ایدر یک مهم بروثیقه اولغله بروجه آتی عیناً اقتباس ایله انظارا اعتباره
 وضع ایدیورز :

مکتوبک ترجمه سی

« سلطان الحر ، ترکستان پرنسیرینک پادشاهی ، حاکم البر والبحر ، سلطان »
 « بایزید حضر تلرینه . بز « ایوان » که لطاف حقله بتون روسیه نیک یکانه »
 « وحقیقی حاکم ارثیسی یز و شمال شرق طرفلرندن برچوق ممالکک »
 « مالکی یز . خاکپای هایونکزه شونی عرضه لزوم کوریورز که »
 « یکدیگر مزی تبریک ایچون هنوز سفیرلشما مشزدر . فقط روس »
 « تاجرلری سزک ممالککزه کیدوب کمشدر ، اوورالرده ایکی دولت »
 « ایچون خیرلی بریولده تجارت ایملر ایدی . لکن سزک حاکم کز »
 « طرفندن کوردکلری معاملات اعتسافیه دن برقاچ دفعه بکاشکایت »
 « ایملردی ده بن سکوتی ترجیح ایملش ایدم . کچن یاز (آزاق) »
 « پاشاسی روس تجارینی برخندق قازمغه و بعض انشآت ایچون طاش »
 « طاشیمغه محبور ایدی . بوندن زیاده سی ده یاپلدی . آزاق و کفه ده »
 « بولنان تجار منز اللرنده بولنان مالی یاری فیآته ویرمه کجور ایدیلر . »
 « تاجرلر مندن بریسی خسته اولورسه کافه اموالی تمهر اولنیور . اگر »

قرار شدیرلدی . حقیقت حالده اولکی مقطوعیته کورده بونسی رسم البته قاعدهٔ اقتصاده دها موافق دوشدی .

پایا ، ونديک ، فرانسه دونمالریله محاربه ایدلک اوزره ۹۰ بیوک سفینه ۱۶۰ یلکنلی سفینه دن مرکب بیوک بردونما چیقاریه رق شالی غالبیتدن ومهم قلعه لرله برچوق اطهرالندقدن صکره ونديک ایدفاتحک وضع ایتدیکی اساسلر اوزرینه تکرار صلح اولندی . متعاقباً بحار قرالی ولادیسلاوايله اوچ سنه ایچون متارکه عقد ایدلدی . بومتارکدنک اساسی اوصیرده بر حکمت و سیاسته مستند اوله بیلورسه ده بزه ویرکو ویرمکده اولان ممتاز ولایتلر مزدن (افلاق و بعدان) بکلریله (راغوزه) جمهوریتنک ایکی طرفه ده ویرکو ویرد جکلرینک تصدیق و قبول ایدیشی هیچ بر صورتله تأویلی ممکن اولمیان سیاستلر کلر دندر .

مع مافیه افلاق امارتنک ۴,۰۰۰ التون اولان مقطوع ویرکوسی ۸,۰۰۰ التونه ابلاغ ایدلمشیدی . مصر سلطانی وهندستان پادشاهی طرفلرندن اغیر هدیله لرله سفیرلر کلش ومقابلهٔ بزدن ده اورویایه ، آسیایه ، آفریقایه سفیرلر ، هدیله لر کوندریله رک مناسبات خارجیه نك حسن تأسیسنده قصور ایدلما مشدر . ذات شاهانه نك کریمهٔ محترم ، لرینی اوزمان مشهور اوزون حسنک طورونی وعجم دولتنک ولی عهدی اولان (احمد میرزا) یه وساطان جمک کریمهٔ سنی ده مصر سلطانی (ناصر محمد بن قایت بای) ه تزویج ایتلمی آتیا دخی تعقیب ایدیه جمک مهم سیاستلردن ایدی .

، وسیه ایله ایلیک مناسبت

۱۸۹۷ تاریخلرنده موسقوه جاری اولان اوچنچی (ایوان) قریم خانی (منکلی کرای) خان واسطه سیله تأسیس مناسبات خصوصنی

قارشی وضع اولنان شرط همان خرستیان مذهبی قبول ایتمسی ایدی .
 الدینی جواب : — برادرینک لندن عثمانلی تختی المقایچون دکل بتون
 جهانک سلطنتی ایچون بیله دینی تبدیل ایتمه جکی مرکزنده ایدی .
 نهایت پاره ساخته کارلقری میدانه چقدی . مصر سفیری ،
 مصر خزینه سندن ساخته کارلقله النان یکرمی بیك لیرایی قسماً
 استرداد ایتدی . سلطان بایزید سنوی ۴۵ بیك التونی ارسالده دوام
 ایدیوردی . نهایت پاپا (اینوسان) اولدی . یرینه (بورخیا) پاپا اولدی .
 بایزیده سفیر کونده رك طویدن اوچ یوز بیك التون ویریلور ایسه
 جم سلطانی تسمیم وتلف ایده جکنی بیان ایتدی . بو تکلیفه نه جواب
 ویرلدیکی تاریخچه ا کلاشیله مامشدر . یالکز شو معلومدرکه پاپا ،
 سلطان جمی فرانسه قرالی شارل دن قیصقانه رق جمک بدل مماتی
 اولان ۳۰۰ بیك التونی المق فکریله مشارالهی تأثیری بش التی کون
 صکره کوریلن بر نوع زهرله یوب فرانسز قرالنه دیری ،
 دیری تسایم ایتدی . زواللی جم ، رومادن چیقدیغنک هفته سنده (ناپولی) ده
 مسموماً ارتحال ایتدی . فی ۲۹ جمادی الاخره ۹۱۱

مناسبات خارجییه و تجاریه

اوروپا جهتندن بر درجه یه قدر امین اولمق ایچون کدک احمدپاشانک
 ایترالیدن فتح ایتدیکی (اوترانت) قلعه سی کری ویرلدی .
 راغوزه جمهوریتی ایله تجدید اولنان مصالحه موجبنجه ویرکوسی
 ۳،۰۰۰ دوقة التوننه ایندیرلدی . ونديک جمهوریتی ایله موجود معاهده
 موجبنجه رسم کمرک مقابلنده مقطوعاً ویرمکده اولدیغی اون بیك
 دوقة التونسندن وازکیله رک ماللرندن یوزده درت کمرک رسمی التمی

بویله قیمتی بر منعی اوراده صاقلامق بیله تهلکلی ایدی .
 قرارلرینی ویردیلر . روم ایللی ساحلی یرینه جم سلطان اغانلا
 فرانسه نك نیس شهرینه کوتوردیلر . شوالیهلردن اوچمده معاهدہ
 تنظیم و تعاطی ایچون استانبوله کادی . معاهدہ نك آچیق ماده لرینک
 مندرجاتی شونلر تشکیل ایدیوردی :

۱ — ردوس شوالیهلری ممالک عثمانیہ ده تجارت ایچون حریت
 تامه یه مالک اولمق ؛

۲ — طرفینک فراری و اسیرلری تعاطی ایدمک ؛

۳ — اگر فراری ، تبدیل دین و مذهب ایتمش بولنور ایسه
 اکا مقابل ۲۲ التون بدل ویرمک ؛

فقط معاهدہ بو قدردن عبارت دکادی . انک کیزلی بر دردنجی
 ماده سی وار ایدی که شویله ایدی :

۴ — سلطان بایزید و جم سلطان حیاتده بولندجه شوالیهلر
 سلطان جمی محبوس بولندیره جق ، و بو خدمته مقابل شوالیهلرک
 باش رئیسنه خزینہ دولت علیه دن قرق بش بیک آلتون اعطاقنه جق ؛
 معاهدہ موجبجه بو پارہ یی هر سنه منتظماً الدقدن بشقه جم
 سلطانک مہرینی ضبط ایدہ رک آنی دخی سوء استعمال ایتدیلر . بو
 ساخته کارلقله والده سندن اون ایکی بیک ، مصر ملکندن یکر می
 بیک التون الیدیلر .

سلطان جمک بو حالندن دیگر حکمدارلر استفادہ یه فالقشدیلر .
 پاپا سکزننجی اینوسان هپسندن قورناز چیقدی . شوالیهلرک رئیس
 قاردینال یاپه رق و کیزلی ایراد اولان ۴۵ بیک التوندن ۱۰ بیک التون
 فرانسه قرالنه ویرمکی تعهد ایدہ رک بوکجی معاملہ صرافہ ده جمله یه
 فوقنی کوستردی و جم سلطانی و اتیقانه الدی . حسب حاللرینہ ، رجالرینہ

یاناشمادیلر . نهایت بازاراغه کیریشلدی . بروسه نك یاغماسی حالنده نقر باشنه الك اشاغی بیک اچقه اصابت ایده جکی حساب ایدلدی . پادشاه بوباره یی « یاغما حقی » اولق اوزره خزینه دن تأدییه ایتدیرمک صورتیه صلح اولدیلر . هیچ بر بودجده « کورولماش بر فصل » و « ایشیدلماش بر مصرف » .

دردنجی ماده سی کیزی بر تجارت معاهده سی

(سلطان جم) هجدن عودتندن صکره مصر دن اناتولی یه کچرک قره مان اوغلی ایله بر لشوب قونیه اوزرینه یوریش و ایکنجی دفعه اوله رق منہزم اولمش ایدی . بوانہزامدن صکره روم ایلی یه کچمک ایچون ردوس شوالیه لرینه مراجعت ایتمش ایدی . شرائط موضوعه یی قبول و روم ایلی یه کچیرلمسنی درعهده ایتدیلر .

ردوسده سلطان جمی حکمدارلره لایق احتراملر ، شناکلر ، القشدرله قبول واعز از ایتدیلر . کدک احمد پاشان بر سفیر کلنجیه قدر حان بوصورتیه دوام ایتدی . فقط آندن صکره ایش دکشدی . اودنیادن ال چکمش ، خیر و معاونه وجودلرینی وقف ایتمش ، شوالیه لر سلطان هجدن کلی استفاده ایده جکلرینی اکلماقده تأخر ایتدیلر . سوزلرنده ، یمینلرنده ، امضالرنده ، تعهدلرنده طورمادیلر . انی کندیلری ایچون مهم بر منبع ایراد کبی صاقلایه رق کارجیلق ایتمکه قالدیلر . چونکه احمد پاشا سلطنت سنیه عثمانیه طرفدن ردوس شوالیه لرینه خزینه بیت المالدن بو ایش ایچون ۴۵ بیک التون تکلیف ایدیوردی .

یاغما حق

عثمانی مصرف بودجه‌سندده اسمی ایشیدلماش یکی بر مصرف فصلی آچلیور . اسمنه « یاغماحق » دیمکدن مناسب برسوزبولنه میان بو مصرف باقیکنز نصل ظهور ایدیور : فساد اخلاق ایله پادشاهلره برادرلرینی رقیب کوردرک تلف ایتدیرمکی اصول دولت مرتبه‌سنه چیقاران ارکانک کندی حقدده بودامی قورمقدده اولدقیرینی دها آچینی ، قتلی تقرر ایتدیکنی تحقیق ایدن قونیه والیسی (جم سلطان) وخامت عاقبتی کوردرک نفسی محافظه ایچون تدارکاته باشلامشیدی . ایشک اوکنی الموق قابل اولدیغنی اکلائنجی بروسه اوزرینه حرکت ایتدی . بروسه والیسنک مدافعه‌سنه رغماً فائق قوت ایله بروسه‌یه کیردی . حکومتی انه آلدی . خطبه اوقوتدی سکه دخی باصدی [*] سلطان بایزید برارود ایله سلطان جم اوزرینه یورودی . سردارلرینی ، لالاسنی الده ایددرک جم سلطانی مغلوب ومصره فراره مجبور ایتدی . بو دفعه یکیحجری زوربالری تکرار آیاقلانیدیلر .

ظاهرده ، ایاس پاشایه قموسنی اچمان بروسه‌نک تأدیننی طلب ایتدیلر . حقیقتده شهرک چارشی وپازارلرینی یاغما ایتک ایسته‌دیلر . شهرک ایلك پای تخت عثمانی اولموق کبی قدم وقیمتی ، حاوی اولدینی مقامات عالیهنک قدسیت و روحانیتی صورتنده درمیان ایدیلان پادشاهرجالرینی نظر قبوله المادیلر . حتی بروسه‌نک پادشاهه باغشلامه‌سی جهته‌ده

[*] ضرب ایتدیردیکی سکه کوموش اچهر . بر طرفی « جم سلطان بن محمد خان » دیگر طرفی « عزنصره برهسه ضرب سنه ۸۸۶ » یازیلدیر .

شمدی به قدر امور مالیه ده هیچ کورلیان مضایقنلر کورلدی .
 یاره یوزندن پک بیوک وقعنلر باش کوستردی . اسرافلر ، تبذیرلر ،
 اختیارایدلدی . عرفی ویرکولر احداث اولندی . بونلردن تاریخ مالی به
 تعلق ایدنلرینی صره سیله تقریر ایده جکزر :

جلوس بخششی

اماسیدن اسکداره کلان سلطان بایزید ده قایقنلره استانبوله
 کچرکن یکی چریلر معونه لره اطرافنی الهرق — محمد پاشانک یرینه
 صدارته کتیردکلری اسحق پاشانک تشویقیه — پادشاهک یاننده کی
 حمزه بک زاده مصطفی پاشانی « ایسته مزوک ! استانبوله کچمسون ! »
 دیدیلر . بایزید عاصیلرک بو ایلیک تکلیفنی عزم و مناتله رد ایده مدی .
 بالقبول پاشانی اسکداره قایقنه کری چویردی . کندیبسی استانبوله کچدکن
 صکره سرای قپوسنک اوکنده بو تحقیرک ایکنجیسنه دوچار اولدی .
 زوربالر ، صفلر تشکیل ایشلر ، قپونی قپاشلر ، عرضحال ویریورلر .
 صدر اعظمک قلی ، پای تختک یاغماسی کبی قباحتلرینک کویا عفونی
 طلب ایدیورلر ؛ علاوه ده وظیفه لرینک تزیدینی ، جلوس بخششی
 اعطا و توزیعنی استرحام ایلورلردی . فقط بو ، حقیقته استدعا
 واسترحام دکلر ، امر و جبر ایدی . سلطان بایزید خان بونلری ده قبول
 ایتدی . جانیلر عفو ایدلدی . علوفه لرینه ضم اجرا و جلوس بخششی
 توزیع واعطا قلندی . مقدارلر تاریخلر مزده مضبوط دکلدر .

فقط دولت مزده پک چوق فتنه به باعث اولمش اولان بو (جلوس
 بخششی) عادت سیئسه سی فاتحک ویردیکی بخششدن صکره ایکنجی دفعه
 اوله رق رسماً بوضورتله قبول و تأسیس ایدیشلدر .

سلطان بایزید دوری

فاتحك ارتخاندده اما سیهده والی بولنسان ولی عهد شهزاده بایزید ،
 وکلانك وباخصوص صدراعظم محمد پاشانك یاكلش اداره لری ، مضر
 ووخیم ثدیبرایه عسکر عصیان ایتمش ، وقتك صدراعظمی قتل ،
 زنکین صراف یهودی خانهلری یاغما ایدلمش ، موقتاً اوغلی سلطان
 قورقود وکالته کتیرلمش اولدیغی برزمانده جلوس ایتدی .

نائل اولدیغی میراث پك پارلاق ایدی . شرق وغربده ایکی تمثال
 مجسم اولان خلافت عباسیه وروماقیصرانی انقاضی اوزرینه تأسس
 ایتمش برتخت سلطنت ایدی . برنجیسنه دیناً ومغناً حق قزانش
 دیکرینهده قهراً وفعلاً توارث ایدلمش بولنیوردی . مقامك قیمت و
 اهمیتی ایله متاسب بر صاحب وقوف واهلیت ایچون پك بیوک بر
 برموفقیتمیدانی ایدی . کلیتلی وارداته مالک برخزینه ، دنیانك اك
 منتظم عسکرندن متشکل برقوت ، هر برقومده کورولیمان بر اطاعت ایله
 پك چوق شی یایله بیلوردی . پادشاه حد ذاتنده خلوص نیت ،
 مرحمت ، صلابت صاحبی ؛ خیره طالب ، شردن محتنب ایدی .
 فقط فاتحك خلفی اوله جق بر زانده یالکیز بونلر کافی دکلدی .
 ممانت و فعالیت ، عزم وجزم وبصیرت لازم ایدی . امرا وارکانك
 بوزولمغه باشلایان اخلاقی ، عسکرک تزلزله اوغرامقده اولان اطاعت
 وانتظامنی مهم دقیقه لرده تصحیح وتشید اقتضا ایلردی . بونلر
 یاینه مادی . تقسیمات وتشکیلات ملکیه ومالیه سی هپ عسکرک
 اساسلری اوزرینه مؤسس اولان دولت بوندن پك صارصلدی .

بسم الله الرحمن الرحيم

« بو قانون ، بو قانوننامه ، آتام و ددم قانونیدر . و بسم »
 « دخی قانونمدر . اولاد کرام ، نسلآ بعد نسل بو نکلہ عامل »
 « اولہ لر . »

مقدمہ سندہ مطالعہ اولندیغنه کوردہ بو قانون ، دوغریدن دوغری یہ
 او حکیم ، او عاقل ، اوداهی پادشاهمزک لسان مبارک لردن نقلآ
 یازلمش و دیوان هایونده ابدالآباد معمول به اولمق اوزره توقیعی (لیس
 چلبی زاده) قلمیلہ املا و اوچ باب اوزرینه ترتیب قلمشدر . باب
 اول — مرانب اعیان و اکابر بیانندهدر . باب ثانی — سلاطین
 عظامہ لازم اولان ترتیب و آیین بیانندهدر . باب ثالث — احوال
 جرایم و ہراہل منصبک عایدلری بیانندهدر .

عباراتنک (سہل ممتنع) دینہ جک درجہدہ اولسی ، بوکا اصطلاح
 بردازانک قلم قارشدرمدقلرینی کوستر .

ترجہمزک ، لسان قانون اولسی ، قانونلری خلقنک اکلامسی
 ایچون نصل یازلمسی ایجاب ایدہ جکنی قانون یازانلر بو اثر بدیعدن
 اوکرہنسونلر .

او مجموعہدہ بو قانونک پک آز بر پارچہسی مندرج بولندی
 ایچون بوراہہ برشی نقل ایدہمدک . فقط حقایق تاریخیمزری اظہارده
 انجمن عالینک کوسترمش اولدیغی شو علوہمتی تجیل ایچون عموم
 متفکر عثمانیلرک یکزبان اولہرق اعلا ایدہ جکلری « آوازہ شکران »
 وظیفہ ملیہسنی مقدس بیلیر بر فرد صقیلہ بزده « ندای امتان » مزری
 شو فقرہیی یازدرق علاوہ ایتمک ایستہدک .

بونلر بهمه حال جمع وترتیب ایدمك؛ آیری، آیری تتبع اولمق جمله مزه فرضدر. اساسلری اوراده کوروب خطا و صوابمزی اکلاملریز. جناب فاتح کبی موجودیت اقتصادی و اجتماعیه مزه اساسلر، قانونلر وضع ایدن، قرون جدیده تاریخنك مبدأنده برآبدۀ عدالت و انسانیت قویان، حیات تاریخیه مزه نامنه برهیکل شان و شرف دیکن، برمتاز خلقتك او آثار عالیه سنی الك بیوکندن الك چوکونه قدر کمال امعان و مزید اعتسایله تدقیق ایتلی یز. فاتحۀ کلامزده دیدیکمز کبی خاتمۀ تقریرمزده دخی تکرار ایدرز که حضرت فاتح بر داهیدر. دهاسی اجراآت و اثاريله ثابتدر. آنلری اکلا یوب بیلملی یز و بیلهرک تجیل و تقدیس ایتملی یز.

علاوه

تاریخ مالی نك بوقسمی مطبعه یه ویريله چکی صروده نشر اولنان (تاریخ عثمانی انجمنی) مجموعه سنك نیشان سنه ۳۲۸ نسخه سنده او هیئت محترمه دن موجودیت ملیه و مدنیت عثمانیه مزه نامنه مناسبت دوشد که تکرار ایتدیکمز تمیات خالصانه نك موقع اسعافه وصولنی کورمکه قریرالین اولدق. دولتک بالجمله تأسیسات و تشکیلات عمومیۀ قدیمه سنی جامع اولوب فاتح حضرتلری طرفندن وضع اولنان قانون نامه آل عثمان) ک ویانه کتبخانۀ ایمراطورینندن سفارت سنیه واسطه سیله فوطوغرافیسی جلب ایدیلهرک نشرینه باشلامشدر.

قانوننامه نك بالاسنده اولان و فاتح سلطان محمد خان طرفندن یازیلان خط هما یونك صورتنی تمیناً نقل ایدلم.

والیبره کوندردیکی امرده تجارت ، صنعت ، حرفت ، هنر و معرفت
اهلنی ایستمشدر. انلری سمت ، سمت ؛ محله ، محله ؛ یراشدیرمشدر.
استانبول محله لرینک اسملری اوکون وضع اولنان اسملردر . آنلرده
بو نقطه یه دلالت ایدر .

حضرت فاتح بر ملکک بقاسی عدالتله اولدیغنی پک قطعی تقدیر
ایتمش و بو تقدیری اوامر و آثاریه جمله یه آکلاتمشدر .

حکیمانه و موشکافانه تدبیرلری الی الابد برر دستور حرکت اتخاذه
ایدیله جک طرزده در . تدقیق ایدلمک فرضدر . حتی خلیجک
طولماسی ایچون کاغد خانه طاغری زراعتدن منع ایدیلهرک ایریق
کوکی اکدیرلمشدر . بوجزئیاتدندر ، فقط غایت دقیق ، غایت اقتصادی
بر اثردر .

خاتمه

خلاصه ، فاتح حضرتلری کافه اجرا آتنده جهانک اعظم
تاجدارانندن اولدیغنی کوسترمشدر . خصائل عالیله ایله مبعادر .
عثمانی پادشاهلرینک تنور جهتیه تفرد ایتمشدرنددر . السنه یه و علوم
وادبیاته وسعت و قوفی اعتباریله ده برنجیلک موقعنی محافظه ایتمشدر .
عقل و ذکاسنک ، فکر و دهاسنک آثاری میدانده در . عصرک پولتیقه سنه
نه درجه نفوذ ایتدیکنی مناسبات و معاهداتیه کوسترمشدر . وجوده
کتیردیکی قانونلری عیناً بزه قدر واصل اولماسندن جداً مشتکی بز .
بونلری تدقیق ایتمک شهسز بزه پک بیوک اقتصادی ، سیاسی ،
اجتماعی درسلسر ویره جگدی . یکانه امیدمن تاریخ انجمنک و نائق
عمومیه حقنده کی مساعی مهمه سنده در .

الحاصل دولتک احیاسنه بو قانونلرله ده ایتمدیکی خدمات عالیه صایمقله بیتمز. زماننک ارباب علم و عرفانی تألیف ایتمدکاری امهات مخلصات ایله ابقای نام ایتمشلدردر .

فاتح جامع و مدرسه لرینی و سرایلرینی بنا ایده جک کبی معمار ایاسر ، مهندس مصالح الدینلر ، صاریجهلرده هپ بو مدرسه لریک ، بو دارالفنونلریک محصوللریدر .

عسکرلک جهتیله ده ، عثمانیلریک کرکک تعلیم و تربیه لری ، کرکک سلاحلری دنیا اوزرنده اووقت موجود حکومتلریک جمله سنه فائق ایدی . اردو موظف و معلم ، اسلحه مکمل و منتظم ایدی .

(تشویق و حمایت صنایع نظاملری)

صنعت و حرفت دائماً ترقی ایتمکده در . پاموق و کتان واپیک منسوجاتی پک متنوع و کثیردر . احتیاجات مملکت تماماً داخلدن تدارک اولنیور . بوندن بشقه خارجه ده کلی اخراجات وارددر . خالی و قالیچه و کلیم و صوف دستکاهلری چوغالیور . اعمالات درجه کالده در . چینی و سائره کبی معمولات داخلیه مز ، دنیانک بشقه بر طرفنده نظیری کورولماش صورتده یاییلیور . بو کون بیله بو چینیلریک مثلی یاییله میور . چلبی سلطان محمدک بروسه ده بولنان جامع و تربیه سنده کی چینیلر انلریک ابتدا یاییلانلرننددر . دلی محمد اسمنده کی ماهر بر چینجی استادینک معمولاتنددر . (عمل محمد مجنون) دیه امضا آتمش و ابقای نام ایلمشدر . فاتح ، صنایعی فوق العاده حمایت ایتمشدر . استانبولک ایلیک اعمارینی ، اورای جمع هنروران و صنعتکاران حالنه کتیرمک صورتنده دوشونمشدر .

پک منور، پک معارف پرور اولدیغندن بو خصوصه بالذات وبالخاصه اقدام واهتمام ایتمشدر .

عصر نده نه قدر ارباب علم و دانش و ارایسه انلره حرمت و مودت بذل و قدز شناسلیغله کندیسنه جلب ایتمشدی .

علمایه اینسانیه جق قدر مخصصات و یرمش حتی اذریایجاندن استانبولده کله جک مشهور (علی قوشی) یه هر مرحله ایچون یومی بیک اچمه احسان ایلمشدر .

جناب فاتحک معارف پرور لکنک اک بیوک دایلی استانبولده ، ادرنده ، بروسه ده ، اشقودرده وجوده کتیردیکی آثار و یتشدریدیکی اصحاب فضل و کمالدر . استانبولده کندی جامعک اطرافنده (صحن ثمان) نامیله وجوده کتیردیکی سکز مدرسه عالیسه سی ، دنیانک اک مکمل مرکز معارفی و اوراده اجتماع ایدنلر ، او عصرک یکانه (دارالفنون) هیئت ایدی . اصول تدریس ایچون فاتحک وضع ایتدیکی قانون موجبیجه بو هیئت سکز شعبه یه منقسم ایدی . (ابتدای خارج) (ابتدای داخل) درجه لری ابتدائی ، (تمه) لر اعدادی مرتبه سی صاییلور . اورالردن کچهرک کلنلر ، (صحن) دنیلان دارالفنونلرک برینه قبول اولنوردی . بونلره امتحان قانونی وضع اولنمش و هر نوع معارفده اثبات اهلیت ایدنلره رؤس اعطا و خدمات متنوعده بونلرک استخدانمه اعتنا بیوررلردی . بوندن بشقه طوب قپو سرایی باشلو باشنه بردارالتعلیم ، بردارالقیض ایدی . سرایه عائد قوانین مخصوصه یی ده حضرت فاتح وضع ایتمشدی . اوراده هم علوم و فنون ، هم جنس دیک ، هم ساجشوراق تحصیل ایدیلوردی . پک چوق اهل عرفانه خط دستلریله مشوقانه امرلر یازهرق دعوت و تلطیف بیوررلردی .

رسماری نده قید و تعقیب ایدردی . (در سعادت مقاطعه جیسی) آمری
ایدی . بعده (اقلام اربعه) نامیله برلشدرلدی .

۲۳ — بروسه مقاطعه قلمی — بروسه شهری ایله توابعی
مقاطعات و معاملاتنه باقاردی . (بروسه مقاطعه جیسی) آمری ایدی .
صکره (اقلام اربعه) نامیله برلشدرلدی .

۲۴ — اولونیه و توابعی مقاطعه قلمی — اورالرده کی مقاطعه لرك
حسابات و معاملاتنك مرجعیدر . آمری ده بو عنوانی حامل
مقاطعه جی ایدی . بوده بعده (اقلام اربعه) عنواننده برلشدی .

۲۵ — کفه مقاطعه قلمی — زمان فاتحده جنوزیلیردن فتح
اولنوب مقاطعاتی کلی اولدیغندن آروجه قلم تشکیل و حساباتی
اورایه تودیع اولندی . معاملهیه (باش مقاطعه جی) باقدی . بالآخره
قینارجه معاهده سیله روسیه یه ترك ، قلمده بالطبع لغو اولمشدر .

۲۶ — تاریخچیلک قلمی — دولت نامنه ویریلان مطلوبات
ودیون و عقود سنداتی و کافه وثائقی قید ایله تاریخ قومق معاملهسی
بو قلمه عاندر . « تاریخچی » دنیلان مأمورک ادارهسی التسنده
ایدی . مؤخرأ (اقلام ثلثیه) قلب اولندی .

فاتح زماننده موجود اولان شو تشکیلاتدن صکره وجوده کلان
سائر اقلام و اداره لرك اسامی و وظائفی ده نهایتده تلخیص ایدیه جکدر .

اصول تعلیم و تدریس نظاملری

سلاطین عثمانیه نك جمله سی تعلیم و تربیه یه و علوم و معارفك انتشارینه
اعتنا ایدرلردی . اثار خیریه لری بوکا شاهددر . لکن حضرت فاتح

۱۶ — کوچک قلعہ قلمی — بودخی بر قسم قلاع و استحکامات
 عسکرینک معاملاتنہ باقاردی . علی الخصوص مورہ ، ارناوودلق
 جہتلرنده کی عسکرلرک حساباتی طوتاردی . ضابطی ، (کوچک
 قلعہ تذکرہ جیسی) ایدی . بودہ (اقلام سبغہ) نامیہ برلشدیرندی .
 ۱۷ — معادن مقاطعات قلمی — بالعموم معدن معاملاتیاہ برابر
 ملکیتین ویرکولرینی قید ایدردی . وتوتون کمرکی معاملاتاتی ده بوقلمہ
 ویرلشیدی . (معادن امینی) ویا (معدن مدیری) ویا (معدن
 مقاطعہ جیسی) آمری ایدی .

۱۸ — معاشات مأمورین قلمی — اولوقت معاشر یومی ایدی .
 عسکردن ماعدا بالعموم ارباب معاشک وقوعات وتادیاتی بوقلمده
 قید اولنوردی . باش محاسبہ یہ تابعدر ، ایریجہ مدیری یوقدر .
 ۱۹ — حاصلر قلمی — خواص هایونک واردات وحساباتی
 بوقلمده طوتیلوردی . (حاصلر امینی) ویا (حاصلر مقاطعہ جیسی)
 بوقلمک آمری ایدی . بعدہ (اقلام ثلثہ) عنوانیہ توحید ایدلدی .
 ۲۰ — باش مقاطعہ قلمی — مقاطعات معاملاتنہ عائد حسابات
 وقیود بوقلمده ایدی . ضابطی (باش مقاطعہ جی) در . بعدہ (اقلام
 ثلثہ) یہ الحاق اولندی .

۲۱ — حرمین مقاطعہ قلمی — حرمین اوقافندن مقاطعہ یہ ویریلان
 قسمینک قیود وحساباتی بورادہ رؤیت ایدیلوردی . مدیری (حرمین
 مقاطعہ جیسی) در . بعدہ (اقلام ثلثہ) یہ الحاق اولندی .

۲۲ — درسعات مقاطعات قلمی — استانبول وادرنہ شہرلرنده کی
 مقاطعاتک حسابات ومعاملاتنہ باقاردی . « میزان » و « قیان »

چیتا ریر، تحصیلاتی قید ایلردی. (خراج محصلی) ویا (خراج محاسبه جیسی) بوقلمک مدیری ایدی.

۱۰ — عوارض و نزل قلمی — سو قیات عسکریه ایچون حدود ویا طریق اوزرندده حاضر لنان و صافلانیلان ذخائر، ارزاق، مهمات، ایله امرایه ویریلان نقود و اشیا بی قید ایلردی. مدیری (نزل امینی) ایدی.

۱۱ — اوامر مالییه قلمی — بالعموم فرمانلری، برانلری، سندلری بوقلم تنظیم و قید و اعطا ایلدر. آمری، (اوامر مالییه کاتبی) در.

۱۲ — پیاده مقابله قلمی — پیاده بوقلمه معاملاتنی، اردو قوماندانلری نامنه ویریلان تأدییه امرلرینی قید و حسابلرینی رؤیت ایتمک بوقلمه عائددر. آمری (پیاده مقابله جیسی) ایدی. بوقلم صکره (اقلام سبعة) قلمنه الحاق ایلدی.

۱۳ — اوقاف محاسبه قلمی — بالعموم معاملات و محاسبات و تفییه بی بوقلم اینا ایلردی. (اوقاف محاسبه جیسی) آمری ایدی.

۱۴ — کوچک اوقاف محاسبه قلمی — اوقاف وظائفنک بر قسمی تفریق ایدیلهرک بوقلمه ویرلمش و صکره (اقلام اربعة) قلمنه تحویل ایدلمشدر. مدیری (کوچک اوقاف محاسبه جیسی) ایدی.

۱۵ — بویوک قلعه قلمی — مواقع مستحکمه ده و قلعه لرده بولنان عساکره عائد معاملاتنی قید ایلردی. بالخاصنه طونه بوینده کی ولایات عساکرینک حسابلرینه باقاردی. (اقلام سبعة) نامیه توحید ایدلمشدر. آمری (بویوک قلعه تذکره جیسی) ایدی.

۳ — کوچک روزنامهچه قلمی — بودخی تیماروزعامت وقوعات
وتوجهاتنه عائد معاملات یومیه نی قید ایدردی . عسا کر بحریه
معاملاتی ده بوقلمک جمله وظائفتندن معدود وضابطی (کوچک
روزنامهچه جی) ویا (روزنامهچه جی ثانی) ایدی .

۴ — اناطولی حسابات قلمی — اناطولیده کی عسا کرک معاشلرینه
عائد قیودی طوتار و متقاعدین معاشاتی معاملاتنی ایفایلردی . ضابطی
(اناطولی دفترداری) ویا (شق ثانی دفترداری) ویا (اناطولی
محاسبه جیسی) ایدی . بواسمیر زمان اعتباریه تبدل ایتشلردر .

۵ — سپاهی مقابله قلمی — سپاهیلرک یوقلمه معاملاتنک قید
واجراسنه مخصوص قامدر . عسکرلرک کنیه ، دخول و خروج کبی
وقوعاتی تسجیل ایدردی . (سواری مقابله جیسی) ضابطی ایدی .

۶ — سپاهی تخصیصات قلمی — سپاهیلره تخصیص وتوجه
اولنان اراضی نی وبونلرک برات وفرمانلرینی قید ایدردی . ضابطی ینه
سواری مقابله جیسی در .

۷ — سلحدار قلمی — سلحدارلنه عائد وظائفی ومعیتنده بولنان
عسا کر وضابطاننک کنیه لرینی ودخول وخروج ونصب وعزل وقوعاتی
قیدایله صورتلرینی ویررایدی . ضابطی (سلحدار مقابله جیسی) در .

۸ — حرمین حسابات قلمی — حرمین محترمین اوقافه عائد معاملات
وحساباتی طوتار و عثمانلی پادشاهلرینک اوقافی وارداتنک حسابلرینی ده
قید ایدردی . ضابطی (حرمین ناظری) ویا (حرمین محاسبه جیسی) در .

۹ — خراج قلمی — هر سنه خراج ومقطوع ویرکولری تعقیب
اپدر و جزیه سندلرینی حاضملرلر . خزینه دارلری ، خراجچیلری ولایاته

اقینچی	۴۰ ۰۰۰
روم ایلی تیمارلووزعماسی (اراضی اورزینہ)	۱۴ ۰۰۰
اناطولی تیمارلووزعماسی (ادرلکی اولان قسمی)	۱۴ ۰۰۰
	<hr/>
	۱۲۷۴۰۰

بوناردن ماعدا طوغریدن طوغری یہ دولتک خزینہ یہ کیرن
واردات سنویہ سی — ویرکو ، باج ، کمرک ، معدنار . مقاطعات
حاصلاتی ، وخرچ گذار حکومتلردن آلمان مقطوع ویرکولرله برابر
۲,۳۰۰,۰۰۰ دوقة آلتونی مقدارنده در .

تشکیلات مالیه

فاتح زماننده تاریخمزه تعلق اعتباریه باب دفترداری اقلانک
تقسیمات ووظائفی بروجه آتی تلخیص ایدیورز .

۱ — باش محاسبه قلمی — دولتک کافئه واردات و مصارفاتی
ونظامات وقوانینی وحی اندرون هایون و خاص آخور خزینہ لرنده
بولنان مجوهرات وهرنوع اشیا بوقلمده قید اوانوردی . ترکجه اولان برق
خط سیاق ایلہ قید طوتیلور ووثائقه عربی سیاق ر قلمی وضع
ایدیلوردی .

طوپخانه ، ترسانه ، مطبخ ، ذخیره ، حرمین ، مالیه ، خزینہ لری
معاملاتی اعتباریه الی شعبه یہ منقسم ایدی . کافئه سندات باش محاسبه دن
ویریلوردی ، مدیری باش محاسبه جی ایدی .

۲ — بیوک روزنامه قلمی — واردات و مصارف عمومیه عائد
محاسبات بوقلمده قید و تسجیل ایدیلوردی . مدیری (باش روزنامه جی
ویا (روزنامه جی اول) ایدی ،

اجمال

تشکیلات اساسیه من موجبجه اراضی تقسیماتی ، ادارهٔ عسکریه وملکیه و مالیه نقطهسندن هر شیده اصلدر . فاتح زماننده دخی عینی اساس اوزرینه روم ایلی و اناطولی ایالتله منقسم ایدی . روم ایلی اوتوز اتی سنجاغه و اناطولی بو مقداره قریب ایدی . هر ایالتده (بکلریکی) هر سنجاقدده (سنجاقیکی) واردی .

بوامرانك كاهمی معیشتلری کندیلریك خاصلری اولان اراضیدن ایرلردی . معیترنده کی عسکرلربیده انکله اعاشه و تسلیح ایدرلردی .

بالاده تعداد اولنان وارداتی جبايت ایدن تیمار وزعامت صاحبلری قانون وجهله بونلرك قومانداسی التنده بولنوردی .

اوتاریخده موجود عسا کر عمومیه نك مقداری و معاشلی اولانلره طوپراقلی اولانلرك نسبتی شویله در :

	نفر	
یکچری	۱۲۰۰۰	
عزب	۳۰۰۰۰	
سپاهی	۷۰۰۰	
سلحدار	۵۰۰۰	
معاشلی و علوفه لی قسمی	علوفه جیان یمین	۱۸۰۰
	علوفه جیان یسار	۱۸۰۰
	غربای یمین	۱۰۰۰
	» یسار	۸۰۰

آغیل رسمی — قوینون دول ایچون آغله کیردکده ؛

دوه رسمی — دوه لر معمورده نره کلدکده ؛

رسم خنزیر — خرمان قالدیرلقدده ؛

حبوبات عشری — محصولات ارضیه کالنی بولوب بیلمک و خرمن
ایدلک زمانی کلدکده ؛

اوتلاق — چایره اوراق کیردکده ؛

آسیاب — خرمن بتدکده ؛

باغچه — میوه لر کالنی بولوب دوشیرمک زمانی کلدکده ؛

بوستان — محصول ادراک ایدوب طوبلانمق وقتی حلون ایتدکده ؛

باغ — اوزوم ایریشوب کوفدلره وسپتله کیردکده ،

کوازه — یشیلک، سبزه، طوبلانوت بازاریرلرینه کتیرلکده ؛

قووان — صاغلسون ، صاغلمسون ، قوانار بال ایله طولدقدده ؛

پنبه — پاموق قوزده سی صارروب اغزینی آچدقدده ؛

حریر — اپنک بوجکلری قوزده لرینی صارروب قاینمق درجه سنه

کلدکده ؛

شیره — اوزوم تکنه یه کیروب صقلدقدده ؛

کندیر — قبوغی صویولسون ، صویولسون ، کالنی بولوب

یولنمق زمانی کلدکده ؛

رسم رعیت و مجرد و بناک و چفت و سائره — هر سنه مارت

آینک ابتداسنده ؛

اسپنج ، خراج ، جزیه — هر سنه محرم ابتداسنده .

۱۵ — معدن رسمی — تیمارلونک دفترنده معدن رسمی نه نسبتده یازلمش ایسه او قدر النور . عشردن خمه قدر النمشدر .
 قل ای دیلانردن اوجاق باشنه مقطوع رسم الندینی ده واردر .
 معدن اوجانی قانون قدیمده کره (کوره) ناملریله مقیددر .
 (کره النحاس) باقر معدنی اوجانی دیمکدر .

۱۶ — یاهه وقاچغون رسمی — صاحبسز اوله ورق بولنان اموان وطوتیلان حیوانلردن النان رسمدر . برقاچ کره اعلان اولنور . صاحبی چیمازسه حاکم صانار ، امانتی ایراد ایدر . بزهیج شرعی اثبات تحبات ایدن اولورسه مصرف ورسم چیققدن صکره بقیه بدلنی الیر . اکثریتله غرو شده بر پاره در .

۱۷ — بیت المال حاصلاتی — بلا وارث وفات ایدنلرک ترکاتی صایلوب امانی النور . بالاخره اثبات وراثت ایدن اولورسه قرقده بر رسم امینیه و تحریر ترکه مصرفی چیققدن صکره قصوری وارثه تسلیم اولنور .

قواعد تخصیصیه

قدیم قانونلر ، بو وارداتک درحال استحصالی اولنان انواعدن ماعداسی ایچون زمان تحصیل اولوق اوزره برر موسم حصاد تعیین ایتمشدرکه بوجه آتی خلاصه ای دییورز :

نوع مال موسم حصاد

عادت اغنام — هر سنه آپریل (نیسان) آینک اولنده ؛
 اغنام رسمی — مایس ایچنده قویون تمام دولنی دوکده ؛

۱۱ — رسم جرم و جنایت — تیار داخلنده وقوعه کتیریلان
جرائم زراعیه و ساروده دن هر محلك تعاملنه و قانوننده محرر نسبتلره
کوره مختلف مقدارده النان رسملدر.

۱۲ — احتساب رسمی — اوزان و اکیال و تمغا و بازار و باج
و یومیه و شهریه دکا کین عنوانلریله شهر و قصبه لرده و بازار و پنایر
محلارنده محصولات و معمولات و منسوجاتدن آلتان رسملدر .
اساسی قیمتک قرقده بری نسبتنده ایسه ده زمان و مکان اعتباریله مقدارلری
تبدل و تدریجاً تنوع ایتمشدر .

۱۳ — جزیه شرعیه — بونک یوقاریده بیان اولناب وضع
شرعیسی دولتک بدایت تأسسندن تنظیمات خیرییه قدر هیچ بر کونه
تبدل و وقوعه کلمکسزین دوام ایتمشدر . یالکنز مسکوکات تبدل
ایتدکجه اوچ صنفک قیمتلری دکشدیرلمشدر . اعلادن ددر ،
اوسطدن ایکیشر ، اداندن برر آلتون (فاتح التونی) ایتمشدر . زمان ،
زمان جباتی ایچون بعض قواعد تنظیمیه تطبیق ایدلمشدر .

۱۴ — کمرک رسمی — قاعده شرعیه موجبجه اموال تجاریه دن
النان عشرک صورت جباتی سویلنمشیدی . دولت عثمانیه جه بدایتده
بو صورتله استیفا اولنان کمرک رسمی ایچون مؤخرأ هر برده آیری
آیری نظاملر یاپیله رق بعض محللرده ممالک اجنبیه دن و یاخوز داخلدن
کلن بر قسم مالدن قیمتنه کوره یوز اچده بش اچقه نور . و بر
قسمندن ایسه یاپیلان بر تعرفه موجبجه یوک اوزرینه مقطوعاً
کمرک رسمی استیفا اولوردی . و ندیک ایله معاهدهیه ربط
ایدیلان مقطوع رسم کمرک معامله سی ده بو باده اوچنجی بر نوع
تشکیل ایدر .

آسیاب رسمی — بر سنه تمام ایشلیان دکر منلردن التمش ، التي آی ایشلرسه اوتوز ، اوچ آی ایشلرسه اون بش اقیچه در . بونلردن ماعدا بالاده محر محصولات و مزروعاتک رسملری ، قانونلری اوزرینه یوزده اوندن یوزده اللی یه قدر عیناً و یا بدلاً استحصال اولنور .

۷ — رسم رعیت ، رسم مجرد ، رسم بناک ، رسم باد هوا ، جابا اقیچه سی .

بونلر بر نوع تمتع ویرکوسی طرزنده در . زراعت اراضیسنه مالک اولیان وکار وکسبه مقتدر اولان کسه لردن النور . (بناک) متأهل (مجرد) بکار دیمکدر . تام چفتلک یره متصرف اولاندن (رسم چفت) النور . بناک رسمی التماز . یارم چفتلکدن آز یره متصرف اولانلره (ا کینلو بناک) دینلوب ۱۸ اقیچه ، اخذ اولنور . هیچ تر لاسی اولیانلره (جابابناک) دینلور . بوکبی بناک لردن ۱۲ اقیچه و (مجرد) لردن (۶) اقیچه رسم النور . بعض محللرده بوکا (جابا اقیچه سی) و (باد هوا رسمی) دینلمشدر .

۸ — رسم عروس — قوجه یه واران قیزلرله قادیلرک قوجه لردن النان رسمدر . مسلم قیزلرینک باکر لردن ۶۰ ، ثیلرندن ۳۰ ، غیر مسلم قیزلرینک باکر لردن ۳۰ ، ثیلرندن ۱۵ اقیچه النور .

۹ — رسم اسپنج — بر نوع شخصی ویرکودر . غیر مسلم رعایانک اولیسندن ، بکارندن ، طوپراقلوسندن ، طوپراقسزندن یکریمی بش اقیچه النور . یوز یکریمی بش اقیچه نک خسیدر . یوقاریده (پنچک) بختنده سویانمشدی .

۱۰ — خراج — کذلک غیر مسلم اولان رعایادن بروجه مقطوع سنوی یوز اللی اقیچه خراج النور .

معرفتیاه میعادنده صایله برق النور. درت پاردهن باشلامش اون غروشه
قدر حقیقمشدر .

۶ — عشر ، دیموس ، اقطاع ، ^(۱۱۶) تعشیر ، روم ایانده تحصیل
ایدیلان سالاریه ، رسم دونم ، رسم زمین ، باصمه آقچه سی ،
بو یوندروق حتی ، ائاللق حتی ، قوللق حتی ، رسم چفت ، چفت
آقچه سی ، رسم چفت بوزان ، رسم طاپو ، آسیاب ، بانچه ، بوستان ،
باغ ، فواکه ، کواره (کودری) یشیلمک ، بال ، قووان ، پاموق ،
حریر ، شیرا رسملری .

بونلر عشر وخراج مقابلی الزان رسملردر . تعییرلر محاملری
اسانلرینه کوره تخالف اتمشدر . قوانین عتیقه موجبنجه بونلرک
عشر ، دیموس ، اقطاع ، سالاریه قسمنک نسبتی اونده ، سکزده ،
یدیده ، آلتیده ، بشده ، درتده ، اوچده ، ایکیده بر اوله برق تحصیل
اولنمشدر . هر محلك قانوننده نسبت نه ایسه او آلمشدر . بونلردن
ماعداسی اراضینک قوه انباتیه سنه کوره دونم باشنه ویا چفت اوزرینه
النمشدر . اعلا یرک ایکی ، اوسطک اوچ ، ادنی نک بش دونمندن
بر آقچه وچفت باشنه یرینه کوره (۲۴ — ۵۷) آقچه ، النمشدر .
چفتنی ، چبوغنی بوزانلردن بتون چفت ایچون اوچیوز ، یارم چفت
ایچون یوز اللی ، دها دون اراضی ایچون یتش بش آقچه جزا
آلنوردی .

طاپو رسمی — اوزرینه بنا یاپیلان ویا قورو ، خرمان یری ،
اویون یری ، تجارت یری ، اتخاذایدیلرک زراعتدن آلیقونش اراضی
اوزرینه طرح اولنوردی . اعلا سنک دونمندن اللی ، اوسطندن قرق ،
ادناسندن اوتوز آقچه در .

• بونلر اغنام بر محلدن دیکر محله کچر کن ، دربندلرده ، اسکله لرده و برده یاز و قیش ائسانسده اغنامک اوتاتلدقلری و باریندیرلدقلری یرلرده آلتان رسملردر . بوده علی الا کثر قویون باشنه بر آقچه ایدی .

۳ — اغنام باجی ، قصابخانہ ، سلخخانہ ، کله خانہ ، پاچه خانہ باجی . رسم کله و آیق ، جکر پاره سی ، دم رسمی ، بالطه رسمی ، سرچین رسمی ، دزچین رسمی ، ذبحیه رسمی ، مرده باجی .

اغنام باجی — بازار و پنایر یرلرنده آلتوب صاتیلانلردن غروشدہ بر پاره حسابیه و دیکر لری کسیلان قویونلر ایله سائر اتلری اکل ایدمک ایچون ذبح ایدیلان هر نوع حیواناتدن حیوان باشنه ایکیشر پاره دن اوتر پاره یه قدر آلتان رسملردر . بعضاً بورسم مقابلی حکومت حیواناتک باش و ایق و جکر لرینی و دریلرینی عیناً آلمشدر . حتی بعض محللرده پاچه جیلنی انحصاره دخی ویرمشدر .

۴ — دود ، جاموس ، اوکوز ، اینک ، آت ، استر ، مرکب رسمی . بو حیوانات اهلیه دن زراعت و نقلیات لوازمی اولسی اعتباریه مقدملری رسم النامشیدی . یالکز بازار یرلرنده التوب صاتیلدقلری زمان غروشدہ بر پاره حسابیه بر رسم اخذ اولنمشدی . دها صکر دلری بونلرده اغنام کبی حیوانات اهلیه رسمی وضع ایدلمش و فقط چوق دوام ایتدیرلیوب لغو اولنمشدر .

۵ — رسم خنزیر ، جانوار رسمی ، بو رسم صربستانک فتحندن صکره ابتدا بلغراد و آلاجه حصار سنجاقلرنده وضع اولنمشیدی . رعایانک استدعاری اوزرینه مؤخرأ عفو ایدلدی . دها صکره روم ایلی ولایتلرنده چوغالدینی ایچون تمکرار وضع اولندی . مأمورلری

دفترک صورتی اولوب بر تیمار و یازعامته داخل اولان قری و مزراعک اسامی و حدودی و البته حق عشر و رسمک نوع و مقدار ی کوستریا یوردی . بر قسمی اولجه و قسم مهمی فاتح زماننده وضع اولنان مذکور عشر و رسملرک نوعلریله نسبت و مقدار لرینی و زمان تحصیل لرینی بروجه آتی اجمالاً اشارت ای دییورز :

دولت عثمانیه نك تشكلكندن صكره آلنان واردات .

یوقاروده بیان اولنان تشکیلات و مقررات ایجابجه فتح اولنان محملرک اراضیسی کرک عشریه و کرک خراجیه اولسون . دولتجه اراضی امیریه حکمنه قوناش و تکالیف شرعیه نك دوت اساسی اوله رق اولجه ذکر اولنان زکات و اعشار و خراج و جزیه مقابل بروجه آتی رسملر طرح و استیفا اولمشدر :

۱ — عادت اغنام رسمی ، اوندلق اغنام رسمی ، اغنام رسمی . عادت اغنام رسمی ، ۱۰۴۰ تاریخنده باشلامش و قویون ویا کچی باشه بر اچه آلمشدر . هر سنه ابتدا سنده صاییحیلر و قول مأمورلری و اغنام مدیر و ناظرلری واسطه سیله تعداد اینیله رک تحصیل ایلمشدر .

اوندلق اغنام رسمی — عسکرک و اهالینک لخم احتیاجاتی تأمین ایچون عیناً آلنان اغنامدر .

اغنام رسمی — مقررات اخیره اوزرینه بالتعداد نقداً آلنان رسمدر .

۲ — سلامت ایچه سی ، کچیدر رسمی ، طوپراق پاصدی پارده سی ، آغلر رسمی ، چیت پارده سی ، اوتلاق رسمی ، یایلاق رسمی ، قیشلاق رسمی .

بالاده محرر مدتار ظرفنده طلب ایتمانلر، حق طابولرینی اسقاط
ایتمش اولورلر .

فاتح زماننده (مقاطعه) اصولی ده وضع اولمشدر. شویله که قانون
موجبجه زراعت اولنور برتارلایه صاحب ارض اذنیله یکیدن طاملر
(املاک) بنا ایدلسه، صاحب ارض قانون اوزره (طام طابوسی) نی
آوراندن بشقه تارلازراعت اولندین تقدیرجه عشرورسمندن برسندده
نه مقدار شی حاصل اولورسه، اکا کوره تقدیر اولنه حق مقاطعه سنی ده
آلور .

مقدملری تیمار وزعامتارک توجیهاتی منتظم دکلدی . شفهاها
« توجیه ایتدم » دیمکه اولور ویاخود حدودی ومقداری تعیین
ایدلکسزین صورتی زیرده مندرج برات کبی یالکیز توجیه کوسترر
بربرات ویریلوردی .

چای سلطان محمداستانبولی فتح ایچون اردو سیله کلوب « زردبانلی »
قریه سنده قیشلادقثری زمان ویرلمش اولان برتیمار براتنک صورتی
شویله در :

« سبب تحریر نشان هایون حکمی اولدرکه : »

« اعز الله فی الدارین . لاجین تیمارینه متصرف قدوه مشایخ شیخیم
« عوض فقیه، یدنده اولان تیماری اولاد مشروطی ایتمک مراد ایایدیکتک
« بیایدیرلادکه یدینه، بوبرات ویرلمشدر . طرفزدن و طرف آخر دکسه
« مداخله ایلمیوب اشبو علامته اعتماد قیادلر . حرر فی اواسط صفر
« لسنه اثنی عشرین وثمان مائة . بمشای زردبانلی . »

حضرت فاتح ۸۸۱ سنه سنده بغدادن سفرندن عودتسنده بونلره
مخصوص دفترلر تنظیم ومفصل براتلر احداث ایتدیردی . بوبراتلر

ایله تذکرہ جیلر (تذکرہ جیء اول و ثانی) وچاوش باشی و معیت
چاوشلری بولنوردی . دیوان هایونہ کیدہ جک قدر مهم اولمیان
مصالح دولت اورادہ رؤیت اولنوردی .

جایات اموال قانونلری

بوقانونلرک قسم مهمی اراضی بہ و فراغ وانتقالہ وحق طاپویہ
متعلقدر . بر تیار داخلندہ کی اراضی بہ متصرف اولانلرک حقوق
تصرفیہ لری حقندہ کی احکام قانونیہ شویہ خلاصہ ایدیہ بیلور :
درجات

- ۱ اوغلی — مجاناً صاحب اولور وضبط ایدر .
- ۲ قیزی — اون سنہ مدتلہ حق طاپوسی واردر .
- ۳ بابا بر ارقداش — اون سنہ مدتلہ کذا
- ۴ لاب ، لابون قرنداشلری — بش سنہ مدتلہ کذا
- ۵ یورد اوزرنده ساکنہ همشیردی — بش سنہ مدتلہ کذا
- ۶ باباسی — اون سنہ مدتلہ کذا
- ۷ آناسی — اون سنہ مدتلہ کذا .
- ۸ مشاعت اوزرنده تصرف ایدن مشترکار — بش سنہ مدتلہ کذا
- ۹ اویرک ایچندہ کی ملک اشجار کندیسنه انتقال ایدنلر — بر
سنہ مدتلہ کذا
- ۱۰ اہالی قریہ دن یرہ ضرورتی اولانلر — برسہ مدتلہ کذا
بولنردن هیچ بری یوقسہ صاحب ارض اولان تیارلو مختاردر .
کیمہ ایسترسہ طاپو ایله ویرر . فقط کندیسنه یقویمسی ویاخود
اوغلنہ ویرمسی ممنوعدر . توابعنہ ویرہ بیلور .

ثالثاً - دیوانده پادشاهلر وزرا ایله برابر اوتورولرکن فاتح زماننده اصحاب مصالحدن بریسی ایچری کیره رک بردن بره واولدجه شدت وغلظت ایله « دولتلو پادشاه قنغکزدر؟ » دیمسی، حضرت فاتحک انفعالنی موجب اولمغله اوتاریخدن اعتباراً کدک احمد پاشانک تکلیفی اوزرینه پادشاهه، وزرانک اوتوردینی محله ناظر ایروجه بر مقصوره ترتیب و اوکنه قفس وضع ایدلمشدر .

رابعاً - دیوان هایونده امور مهمه دولته عائد اوراقی رئیس الکتاب افندی او قور، قراری در حال اتخاذ اولنور. بوقرار هانکی دائره نک ایشنه عائد ایسه خواجکان دیوان هایون تحریر ایدرلر . چاوش باشی (دعاوی ناظری) دعاوی مهمه نی و اسحاجنی طاقم، طاقم دیوان هایونه کتیرر . محاکماتی اوراده اجرا اولنور .

روم ایلی، اناتولی قاضی کسر لرندن ویا استانبول قاضی سندن هانکی سینه عائد ایسه حکم شرعیسی انک طرفندن ایفا ایدیلور . صکره، صدراعظم منفرداً ووزرا بعده مجتمعاً وایام مخصوصه سنده قاضی کسرلر ویکي چری اعظمی حضور کیرلر . مأموریتلرینه متعلق خصوصات وار ایسه عرض ایدرلر چیقارلر . نصب و عزل اوله جقسه مأموریتلری اجرا و خلعتلری بالا کسا اعلان ایدیلور . دیوانده تمام اولور . بواجرا آتک جمله سی اوکلهدن اول ختامه ایرشدریلور . هر کس یرلی یرینه ایشلری باشنه دوتر .

خامساً - عصر فاتحده (باب عالی) دیدیکمز اک بیوک دائره حکومت تأسیس ایدلدی . صدراعظم اولان ذات اوراده اقامت ایدردی . ایام معینهده ایکنیدیدن صکره باب عالیده دخی صدراعظمک ریاستی تحتنده بر دیوان اولوردی . بوراده صدارت دائره سی متحیزانی

اولنور ، بعده مصالح عمومی و مهم دولت رویتنه باشلانور ایدی .
 فاتح عصرنده بوجه آتی تعدیل و تنظیم اولندی :

اولا - دیوان هایون ایچون کونلر تمین اولندی که جمعه ایرتسی
 بازار ، بازار ایرتسی ، صالی کونلریدی . بو کونلرده صدر اعظم
 اولان ذات صباح نمازندن صکره سرایه کیدر . دیوان هایونه داخل
 بولسانلر اندن برار اول کیتمش بولنورلر . صدر اعظمی استقبال
 ایدرلر ، تادیوان هایونه کیرنجیه قدر ارقه سندن کیدرلر ، کندیبی
 صدره اوتورر ، وزیرلره قاضی عسکرلری صاغ ، دفتردارلره نشانچیلری
 صول طرفه ، رئیس الکتابی و یاند کره جی و یادوات کاتبی و خواجکان
 دیوانی قارشولرینه ، آلرلردی .

بولنردن بشقه دیوانده یکی چری اغسی (سر عسکر) و بلوک
 اغلری (ضابطان) و چاوش باشی (مابین مشیری) و قوجیلر کتبخداسی
 (سرقرنا) و قوجیلر (قرنا) چاوشلر بولنوردی .

ثانیاً - مهترخانه نوبت چالارکن قائما استماع ایتمک عادت ایدی .
 فاتح حضرتلری بونی ترک ایتدی . چونکه بوقاعده عثمان غازی یه سلطان
 علاءالدین سلجوقی طرفندن علامت امارت اولدرق طبل و علم
 کوندریلوب چالندینی زمان غازی مشار الیه تعظیماً ایاق اوزرنده
 طور مق صورتیله وضع ایدلمش و سلاطین سائرده مؤسس دولته
 توفیقاً بو تعظیمی محافظه ایتمش لردی . فقط ارتق فاتح حضرتلری
 عصرنده سلطنت عثمانیه دولت سلجوقیه نك قات ، قات فوقه ترقی ایتمش
 اولدیغندن بوقاعده عز سلطنته موافق کورلمدی . ایکی یوزسنه اول
 وفات ایدن سلطان علاءالدین سلجوقی تعظیماً قائم اولمق بهوده در ،
 دنیلیدی .

نشانیچیلر — بونلرک بدایت مأموریتلری طرف پادشاهیدن ویریلان برات و فرمانلر د نشان قویمق، طوغراچکیمک، دن عبارت ایدی. دولت کاتبی اولمق اعتباریله دیوان هایوننه وهیئت دولته داخل ایدیلر. بلاد مفتوحه نیک تحریری وظیفه مهمه سنه نظارت ده بونلر د ویراشیدی. اورخان غازی زماننده وضع اولنان تشکیلات عسکریه ومالیه من ایجابجه فتح اولنان یرلر، در حال تحریر و تیمارلره تقسیم اولنه رق اربابنه توجیه ایدیلوردی. بو تحریر و توجیه معاملاتنی بر صورت سالمده اجرا ایچون « دفتر امینی » نامیله بر مأموریت تأسیس ایدلمشیدی. بالاخره دیوان هایوندن صادر اولان اوامر علیه نیک کافه سنه نظارت ایتمک و توجیهات عسکریه نی و معاملات اراضی نی قانونلری دائر د سنده یوروتمک وظیفه لری نشانیچیلر تودیدع ایدلمش و بک مهم بر مقام اولمشدر. بالعموم تشریفاته داخل و (رئیس) ایله (دفتر امینه) آمر ایدی. رئیس لر — دیوان هایون کاتبلرینک رئیس لر . (رئیس الکتاب) دخی دینور. حضور هایونده امور مهمه دولته عائد اوراقی اوقومق، قرارینی اشارت ایتمک وظیفه سیله مکلف ایدی. بو مأموریت صکره امور خارجی نی احتوا ایلمشدر.

دیوان هایون و باب عالی

دیوان هایون : دائما بالذات پادشاهلرک ریاستی تحتنده و ایام تعطیلیه دن ما عدا هر کون علی السیجر دیوانخانه ده انعقاد ایدردی . ارباب دیوان اولان وزرا و علما یرلرنده بولنور ، (مهترخانه) ، (موسیقه هایون) نوبت پادشاهی نی چالار ، هیئتجه قائما استماع

قاضی عسکر لر — زمان فاتحه قدر یالکز برایکن ممالک عثمانیه نیک توسعه منی طرف فاتحدن وظیفه ایکی به تفریق ایدیلرک بریسنه روم ایلی دیگرینسه ده اناطولی قاضی عسکری عنوانی اعطا وهر ایکیسی دیوان هایونه مأمور ایدلدی.

دفتردار لر — امور مالیه دولت دورفاتحه کلنجه به قدر خزینه کتخداری ، بیت المال امینلری ، صدراعظم لر طرفندن رؤیت ایدیلر کلیوردی .

حضرت فاتح ترتیب مناصب ایچون وضع ایتدیکی قانوننده دولتک امور مالیه سنی بالخاصه نظر اعتباره الهرق مکمل بر تشکیلات وجوده کتیردی . و امور مالیه به و حسابیه به مرجع اولتق و مالیه ناظری وظیفه سنی کورمک و دیوان هایونده بولتق اوزره (دفتردار) نامیلر بر مأموریت مستقله احداث ایلدی . و (مملک و کیلی دفتردار مدر . وزیر اعظم ناظریدر .) دیدی . ایلک دفتردار (فناری زاده احمد چایی) در . (۸۸۷) فقط کیتدیجه معاملات جسامت پیدا ایتدیکندن امور مالیه نیک یالکز بر مرکزده جمعی مقصدی تأمین ایده مدی . معاملات مالیه دخی معاملات شرعیه به قیاساً روم ایلی ، اناطولی اعتباریلر ایکی به تفریق ایدیلرک روم ایلی قسمنه باقه جق اولانه (دفتردار) دیگرینه (معاون دفتردار) دینلدی .

بوده کفایت ایتدیکندن معاملات عمومی مالیه اوچ شقه آیریلررق هر شقه آیری دفتردار یاپلدی . شق اول دفترداری روم ایلی ، شق ثانی اناطولی ، شق ثالث مجارستان ، کردستان ، عربستان مالیه سنی درعهده ایتدی . و شق اول دفترداری مالیه ناظری حکمنده اولوب دیگر لرینه حق نظارتی قانون آلتنه آندی . ارباب قلمدن قطع مراتب ایدنلر بومناصب عالییه نائل ووزارتله دیوان هایونه داخل اولورلر دی .

بوظاماتك (قانون محمدی) نامیله بر مجله ده جمع ایدلیدیکی تاریخلرک
 و وایاتندن اکلشیلورسه ده و نائق میاننده اله کچمامش و بزده و اصل
 اوله مامشدر. بناءً علیه یالکز تاریخلردن و بعض قیود و و نائق عتیقه دن
 هر برینه عائد اولان اقسامنی بروجه آتی اجمالاً تقریر ایده جکیز :

تشکیلات و تشریفات نظاملری

فاتح زماننه کانجه قدر هیئت دولت صدراعظم و دیگر وزیر
 وقاضی عسکرلردن عبارت ایدی. وزیرلر شهزاده لر ایدی. قاضی عسکرلر
 علمادن منتخب و کافه بلاد مفتوحه قاضیلرینه آمر ایدی. قاضی عسکرلرک
 صدراعظمقندن اول احداث ایدلمشیدی. فاتح حضر تلمری هیئت دولتی
 شوصورتله تشکیل و تشریفاتنی تعیین بیوردیلر :

۱ وزیرلر ؛

۲ قاضی عسکرلر ؛

۳ دفتر دارلر ؛

۴ نشانچیلر ؛

وزیرلر — برنجی وزیر صدراعظم و پادشاهک وکیل مطلق، سائر
 وزرا و امرانک اولوسیدر. دیگرلری مرکزده و ولایاتده اداره ملکیه یه ،
 اردولرده احوال حربیه یه کسب و قوف ایدرک تمیز ایتمش و خدمات
 جلیله سنه مقابل منصب وزارت و یریلهرک دیوان هایونده بولنق شرفنی
 احراز ایتمش وزیرلردر. بونلر صدارت نامزدی ایدیلر . بعدالفتح
 دیوان هایون قبه آلتسنده اجتماع ایتمش اولغله بو وزیرلره (قبه نشین)
 وزرا دینلمشدر.

قسنطنطینیہ ۸۸۳ « کاتی یازدی . » ضارب النضر « التون سکہ کسن ، معناسنہ اولسی اعتباریلہدہ ، التون پارہنک ابتدا فاتح طرفندن کسدیکنہ دلیلدر . شو حالده سلطان اورخان طرفندن ایلک سکہ کسدیکی زمان التون سکہده کسلمشیدی دینلرک سوزی ضعیف قالیر . مسکوکات قوللکسیونلر مزم میانده اورخانک التون سکہسنی کورونجهیه قدر بونقطهده ثابت قاله جغز .

فاتحک کسدیکی آتونلر ، دوقه التونی حجم وعیارنده ایدی . وپهری بردرهم ، بر قیراط ، بر بوغدای ، وزنده ایدی . دولتجه اشبو سکہیه (فیلوری شاهی) وخلقجه (قزیل غروش) دنیلمشدر . فیلوری ، چیچک دیمکدر . اوستریا مسکوکاتنک واحدقیاسیدر . دوقه آتونلرینه (فیلوری) دخی دیرلردی . دولتجه او قبول اولمشدر . (غروش) کلهسی ایسه لسائمزه المانجهدن کچمشدر . او قیمتده المان سکہسنک اسمیدر .

الیوم یالیز التونی دیدیکمز التونلر او وقتکی دوقه التونلرینک ، فیلورینلرینک عینی عیار ووزندهدر .

اصلاحات و تنظیمات

حضرت فاتح ، اوزون حسن محاربه سندن صکره ایکی سنه استانبولده بولنه رق اصلاحات ایله مشغول اولدی . وجوده کتیری لان قوانین و نظامات ، تشکیلات و تشریفات دولت ، ترتیب مناصب ، اصول جبایت اموال ، تشکیلات مالیه ، اصول تعلیم و تدریس ، تشویق و حمایه صنایع خصوصاتنه متعلق ایدی .

مسکوکات

حضرت فاتحك صوك جلوسلردن اعتباراً مختلف شهرلرده برر وایکیشر واوز اچجه عثمانیلك سكهلر کسیدی . واسکی اچهلر یکیلریله تبدیل ایدیهرك تداولدن قالدیرلدی . اجرا آده شو صورت منفعتی موجب اولیوردی . چونکه اسکی اچهلر اکثریا یکیلردن دها خالص ودها اغیر ایدی .

بوجهت نظر انتفاعه النهرق هراون سنهده بر تجدید مسکوکات اصولی ده تقرر ایتدی . فقط بونک آتیده بحث ایدیه جکی وجهله چوق ضررلری کورلدی .

تاریخی و تاریخسز باقر سكهلر ومانغرلرده کسیدی . استانبولك فتحی متعاقب معاملات ناسی تسهیل ایچون رومی العبارة باقرسکه دخی ضرب ایددی که یازیسنک ترجمه سی « بوتون روم ایلینک واناطولینک ملک اعظمی محمد » ایدی .

ایلك آلتون سكه

دولتمزده فاتح زمانه کلهجهیه قدر التون سكه گسلمامشدر . فاتح حضرتلری استانبول تأسیساتی صیره سنده بایزید جامع شریفی جورانده صورت مخصوصهده ضربخانه انشا ایتدیردی . ۸۸۳ سنه سنده ایلك التون سكه بی ضرب ایتدی . بو التون سكه نك بر طرفنده « ضارب النصر صاحب العز والنصر فی البر والبحر » عباراتی و دیگر طرفنده « سلطان محمد خان ابن السلطان مراد خان ضرب فی

دونماسنك اوترانت شهرینه قدر کیده رك شهری طوبه طوتمسنى
مشاهده ایتدی ودر حال صلحه طالب اولدی. (۱۸۸۳) و (۲۶ کانون ثانی
سنه ۱۴۷۹) تاریخنده تنظیم اولندان معاهده صلحه طرفیندن
امضالاندى .

بومعاهده موجبنجه عثمانلی اردوسنك اشقودره ایله برابر ضبط
ایتدیكى قلعه وبلده لر، عثمانلیلرك اللرنده قالمق ووندىك بایراغنى حامل
هرکمی وندىك کمىسى عد اولتمق ووندىك تجارىنك بورجى اولان
یوز بىك دوفه آلتونى كمرک رسمى ایكى تقسىط ایله ایكى سنه ده
اوده نمك و استانبولده وندىك تبعه سنك امور عدلیه سننى رؤیت
ایچون دائمى بر مأمور بولتمق و سنوی بشقه جه ویرمکده اولدینى اون
بىك دوقه التونى بعدما ویرکونامیله اولیوب تجارك كمرکلره ویره جکی
رسم مقطوع نامیله ویرلمك مشروط ایدی .

سنوی ویریه جک اون بىك التونك مقطوع ویرکو ویا خراج
دینمه سى ظاهرده وندىك جمهوریتنك حیثیتى خللدن وقایه ایچون
ایدی . حقیقته ایشك ایچنده حیله اقتصادیه واردی . نه قدر مال
کتیرسه لر آله جق پاره آرتیه جق ایدی . دیگر طرفدن بتون
اوروپادن کله جک کمیلر بالطبع وندىك بایراغنى آچه جق لر ایدی .
هم اوبایراغك حیثیتى آرتیه جق هم وندىکلور عموم ادخالات مقابلی
زه یالکز اون بىك التون مقطوع كمرک رسمى ویره جکلردی .

بو محاربه لرده کرچه وندىك یورغون و مغلوب دوشمش ایسه ده
معناً واقتصاداً کوچولما مشدر . چونکه عثمانلیلره مقاومه قادر یکانه
دولت اوله رق طابشدر .

اسلحه‌ی حاضر لامقده ، صلیبون اردولری لاینقطع حدود مزه هجوم ایتمکده اولدینی ، بلغراد محاصره‌سنده اردومزك ضایعات ویردیکی ، آق‌دک‌زده دونمامزك هنوز کندینی کوستره‌مدیکی بروقت ایدی. اردو وپادشاه گاه اناطولی‌یه ، گاه روم ایلی‌یه بلاآرام قوشیور ، چالیشیور ، اوغراشیوردی . بویله غیرمتهای محاربه‌لرده طبعی محصولات ارضیه‌دن کله‌جک پاره‌لر وقتنده یتشمیه‌بیلور .

ایشته اوزون حسن محاربه‌سنة کیدیلورکن ، حضرت فاتح ، عسکرک بوسبیله پاره‌سز قالدیغنی اکلادی . خزینه‌هایوندن اقراض صورتیه اردویه یوز یوک (اون میلیون) اقیچه عثمانی ویردی .

اوزون حسنک ایکی یوز بیك کشیک اردوسنک محو قطعیمی ایله استحصال ایدیلان مشهور (اوتلق بل) مظفریتی نتیجه‌سنده حد و حسابیه صیغماز ، اردو اشیا و اسلحه‌سی و اموال سائر اغتنام ایدلدی . جناب فاتح کندی شاننه لایق بر شکرانه تقدیمی مقصد دینی وانسانسیله « نه قدر کوله و جاریه‌لرم و ارسه هپسی آزاد اولسون » دیدی . دفتر ایتدیلر ، قرق بیکه واردینی کورلدی . بو بر علویت ! عسکر ، مال غنایمدن الدقلری حصه ایله عمومی زنکین اولمشلردی ، درحال خزینه‌یه بورج‌لری اولان اون میلیون اقیچه‌ی اوده‌مک ایتدیلر . او عالیجناب قوماندان اتی‌ده جانی کبی سودیکی عسکرینه بخش ایتدی . بوده ایکنجی علویت !

مقطوع کمرک رسمی

اون الی سنة دوام ایدن وندیك محاربه‌سی نتیجه‌سنده جمهوریت عثمانی اردولرینک ایتالیسیاه طوغری حرکتلرینی تأمل و عثمانی

اهالی ده قبول واعزام ایتدیلر . اورادن ردوسه کیتدی . قلعه پک متین وکیلری جسیم اولدیغندن اورادن ایشه باشلانیموب استانکوی جزیره سی یکریمی کون قدر محاصره اولندی . فقط عسکریمز میانده خسته لوق ظهور ایتدیکندن وقیش ده بردنبره باصدیردیغندن عودت ایتدیردی . فاتح بر ایش کورمدن عودت ایدن همزه بکی عتاب وعزل ایتدی . یرینه یونس پاشا قپودان دریا نصب اولندی .

خزینهدن عسکره پاره اقراضی

زمانمز معاملاتنه کوره سرلوحه غریب کلور . فقط او وقتکی تشکیلات مالیه وعسکریه مزجه هیچ غرابت یوقدر . کنندی دیرلکاری حاصلاتندن هراحتیاجنی تدارکله محاربه یه کلان نیارلو سپاهی عسکره خزینهدن هیچ بر اچه آیلق ویرلمزدی . شاید محاربه اوزارده عسکرلرک پاره لری آزالورسه مملکتلرینه « خرچلقچی » کوندرر ، حاصلاتلرندن اچه جلب ایدرلردی .

حضرت فاتح ، دولت عثمانیه طرفندن کندیسنه ویر کو ویرلمسنی ومحمیدی بولنان طریزون ایمپراطورلغندن النمقده اولان ویرکونک اخذندن واز کچلمسنی تکلیفه قدر جراتی آرتدیران « اوزون حسن » اوزرینه سفر آچدینی زمان آوروپاده وندیکلورله اون اتی سنه دوام ایدن محاربه مز پاشلامش ، اوزون حسن ایله وندیك وروما ارسنده اتفاق حاصل اولمش ، پاپانک تشویقیله مهم براهل صلیب دونماسی اطالیه بی ، ازمیری ودیکر بعض سواحلی یاقمش ، ییقمش ، بوتون اوروپاده سلاح اعمالاتخانه لری بزم علیهمزه قولانیسه جق

بونلرک وظائفی قانون مخصوص ایله تعیین ایدلمشدر . بوندن بشقه اصنافک ضابط و حا کلمری ده واردر .

واردات خزینده مصادرات فصائک ایلک کشادی

خلیل پاشانک اولکی ارتکابلیری پادشاه طرفدن هپ عفو ایدلمشیدی . فقط استانبول محاصره سی صره سنده قیصرک باش و کیلی نوتاراسک اعترافیلده ثابت اولان خیاتی اوزرینه عقیب فتحده حبس و قرق کون صکره اعدام و شریکلیری اولان یعقوب و محمد پاشالار بالمصادره نفی ایدلدی .

خلیل پاشانک خزینه سنده یوز پکرمی بیک دوقه آلتونی نقد موجودی ظهور ایدرک خزینه یه آنددی . وهر اوچنک مصادره ایدیلان اموال کلیه سی ایله برابر خزینه دولت حسابنده ایلک آچیلان (مصادرات) فصلنه ایراد ایدلدی . وزرا حقنده شو عقوبت دولت علیه تاریخنده برنجی دفعه اوله رق کورولور و خزینه اموالی میاننده بونوع واردات ایلک کیریوردی .

معاهداتک تجدیدی — ویرکولرک ضم و تزییدی

حضرت فاتح ، فتح قسطنطینییه بی بالعموم دول اسلامییه و غیر اسلامییه یازدی . جمله سندن تعظیملی ، تهنتلی جوابلر کلدی . صربستان و یونانستان جوابلری برر ایلچی ایله کوندروب ویرکولری ده مقدار مقطوعندن فضله اوله رق ارسال بوندن صکره هر سنه ویرکوی بومقدار اوزرینه و برر ایلچی ایله تقدیم ایده جکلری

وظیفه و صلاحیت	نومرو	مأموریت
بونلر مظلونلری تعقیب و دردست ایدر. قید و بند ایتکه و محکمه ناهی ایله بعض خانهلری باصمغه مأمور لردر. سیاستلری اذن شرعی ایله اجرا ایدرلر.	۹	سیس باشی
	۱۰	صوباشی
روز و شب قری و قصبائی کشت و گذار	۱۱	استانبول اغاسی
ایدرك مجرملری جرمنه کوره تعزیر ایدرلر.	۱۲	بوستانجی باشی
هر کیجه اون ایکی یکی چری چور باجیلری مرتب افراد ایله قول طولاشوب متهملری قید و بند و مرکز سوق ایدرلر .	۱۳	چور باجیان
قرق محکمه نك قاضیسی دعاوی بی فصل و عدالتی توزیع ایدرلر .	۱۴	قاضیلر
بالعموم امور افتائیه و شرعیه نك مرجع رؤیتی در .	۱۵	شیخ الاسلام
اناطولیده بولنان قضاته حکم ایدر و برات ویرر .	۱۶	اناطولی قاضی
		عسکری
روم ایلیده بولنان قضاته حکم ایدر و برات ویرر .	۱۷	روم ایلی قاضی
		عسکری
قلعه لرك محافظی و صاحب عرضدر .	۱۸	یدی قلعه دزداری
مبانی انشا آتته حکم ایدر و رخصت ویرر .	۱۹	معمار باشی
امور بحریه نك مرجعیدر .	۲۰	قپودان پاشا
ترسانه کتخداسی ترسانه ایشنه و قاسم پاشا جهتنك ضابطه سنه باقار .	۲۱	ترسانه کتخداسی
اوق میدانی جهتنك و عسکرک ضابطه سنه	۲۲	تعلیمخانه جی
مأموردر .		باشی

باشلاندى . بوندن بشقه امور ملكيه وماليه وضبطيه وعسكريه
وتجاريه سيچونده ايرى دائره لر ومأمورلر ترتيب ونصب ايدلدى .
بونارك مأموريتلرى ايله وظيفه لرى شويله خلاصه ايديله بيلور :

نومرو مأموريت وظيفه وصلاحيت

- ۱ وزير اعظم پادشاهك وكيلى وجهلنك مرجى ، حاكم
عمومى ، وكيل مطلق ، شهرك عمومنه نظارتى
شامل ، جلادى ، بوستانچيسى وار .
- ۲ سكبانباشى سكبانبلك تربيه واداره سنه مأمور ، جلادى
يوق ، يالكز فلقه دكنك صاحبي .
- ۳ استانبول منلاسى استانبول امور شرعيه مرجى ، فلقه
دكنك وحبس مديون فرمانى وار .
- ۴ ايوب منلاسى ايوب امور شرعيه مرجى ، فلقه دكنك
حبس مديون فرمانى وار .
- ۵ غلظه منلاسى غلظه امور شرعيه مرجى ، فلقه دكنك
حبس مديون فرمانى وار .
- ۶ اسكدار منلاسى اسكدار امور شرعيه مرجى ، فلقه دكنك
حبس مديون فرمانى وار .
- ۷ اياق ناى جانب شرعدن اهل حرفه نرخ و ترازاو ايچون
تعزير صاحبي .
- ۸ احتساب اغاسى اهل صنايعه حكم ايدر ، تعزير وسياسته
صاحبدر وييع و شراسنده خلاف ايدنك
تكديرينه مأمور بر حاكمدر .

بعده یکی پای تختک اعمار و تنظیمه مسارعت ایلدی . بیقیلان سورلری تعمیر و امر محافظه یی تنظیم و قاریش دیران زاده سلیمان بک اسمنده بر ذاتی ضابطه مأموری تعیین ایتدی .

استانبولک ترتیبه و سکنه سنک توفیرینه عائد تدابیر صائبه صره سنده بالعموم ولایاته امر شریفلر تحریر یله هر یردن عالیه لریله برابر اصحاب صنعت و تجارتی جلب و فوج ، فوج کندیلک لردن پای تخته شتاب ایدن اهالی بی ده مواقع مناسبه یه اسکان ایتدی .

حضرت فاتح کندی علوقدرینه لایق بر سرای انشاسنی امر ایتدی . اوچ بیک کیسه مال خرج ایدیله رک بونجه عصر لر سلاطین عثمانیه یه تختگاه اولان سرای برونی موقعنده کی یکی سرای هایون وجوده کتیرلدی . ۸۶۳ ده باشلامش ۸۷۲ ده اکمال ایدلمشدر . طرز انشاسی ، چینیلری ، فسحت ساحه سی و خزینه هایون ایله قپو آراسی خزینه سی نامی و یربلان بیت المال خزینه سی و دفتر دار ووزنه دأرهمی و ضربخانه و قبه آلتی دینیلان دیوان عالی و قفسلی محفل هایون ، تدقیق ایدیله جک اثار نفیسه عثمانیه دندر ،

استانبولده اداره تشکیلاتی

قیصر زماننده قسطنطنیه داخل سور اوله رق اون دوت دأره بلدییه تقسیم ایدلمشدی ، پای تحت عثمانی اولنجه ، اداره نقطه سندن استانبول و غلطه و ایوب و اسکدار مولوتی نامیله دوت مولوته تقسیم ایدیله رک ، دوت (مثلا) حاکم تعیین و عموم پای تحتده قرق محکمه تأسیس ایدلدی . ایشته بو محکمه لر واسطه سیله ایفای وظائف حکومته و توزیع عدالته

« انتخاب ایده جکلردر. ارخونت و کپیلری رنجیده ایدلیه جکلردر. »
 « طرفزدن محرر اولان اشو برانده محرر اولدینی اوزره خراجی »
 « ویرمک شرطیه کیدوب کلکده مختار اوله جکلردر. خلقت »
 « عالمک ۶۹۶۱ نجی و هجرتک ۸۵۷ نجی سنه سی جمادی اولاولی »
 « اواخرنده یازلمشدر » .

امضا : زاغانوس

شوماننامه دنیاده نسل انسان باقی اولدجه عثمانلی عدالتک هیکی
 زربنی اولهرق تاریخ عالمده مفاخر میله مزنی تأیید ایده جکلدر .
 امنیت مال و جان ، سربستی تجارت و حریت ادیان ، مسائلی نصل
 عادلانه ، حکیمانه بر صورتده بخش واحسان اولنیور ؟

اثنای فتحده حضرت فاتحه ، عثمانلیره اسناد قصور ایتیک
 ایستیانلره خطاب ایدیورز :

ایشته تاریخ بشر ، ایشه مدنیت ام ؛ تدقیق اولنسون ؛ بوقدر
 بیوک برفتح وظفرك فرداسنده ویریلان شوماننامهده تصور وتعهد
 ایدیلان شکلده علو عدالتی محتوی الک مدنی فاتحلرینک قاچ وثیقه سی
 واردر کوسترلسون ...

پای تختک اعماری

فاتح ، فردای فتحدن اعتباراً آسایش وانتظامی تأمین وتدایر
 حکیمانه سیله هر طرفی تسکین ایتدی . قورقولرندن فرار ایدن یرلیری
 شهره چاغیردی . خراب اولان خانهلرینی تعمیر وانشا ایدرک کندیلرینه
 ویردی .

« نيقولا په لازونی طرفلرندن واقع اولان استرحام اوزرينه اليوم دائره »
 « حکومتیه کردنداده انقباد اولان کافه ممالکده مرعی اولدینی وجه ایله »
 « غلطه اهالیسنه قانونلرینی و سربستلکلرینی بر اقیورم . بناء علیه »
 « غلطه حصارلری هدم ایدیه جک ایسه ده سکنه سی ماللرینی ، »
 « خانه لرینی ، مغازه لرینی ، باغلرینی ، دکر منلرینی ، سفینه و صندوقلرینی ، »
 « تجارتلرینی ، زوجه و اولادلرینی ایسته دکاری وجهله اداره ایتمک »
 « اوزره محافظه ایله جکلردر ؛ اموال تجاریه لرینی ممالکمه هر »
 « طرفده صاتمغه مأذوندرلر ؛ برآ و بحرآ سربستانه سیاحت ایده - »
 « بیله جکلردر ؛ هیچ بر کرکه ، هیچ بر انقاریه یه تابع اولیه جکلردر ؛ »
 « انجق تحت اطاعتمده بولنان ممالک سائرده اولدینی کبی ، خراج ایله »
 « مکلف بولنه جکلردر ؛ بو قوانین و عادات بو کوندن اعتبارآ »
 « و مؤبدآ باقی اوله جقدر ؛ بن اولرلی کندی شخضم کبی حمایه »
 « و مدافعه ایده جکم . »

« سکنه بلده کلیسا و دعالرینی محافظه ایده جکلردر ؛ لکن چاک »
 « و ناقوس چالمقدن ممنوعدرلر ؛ کلیسالرینی جامعه تحویل ایتیه جکم ؛ »
 « لکن یکیدن کلیسا انشا ایتیه جکلردر ؛ جنویز تاجرلری »
 « سربستانه دور ایدرک امور تجارتلری ایله اشتغال ایده جکلردر ؛ »
 « یکی چری صنفه ادخال ایتمک اوزره اولادلرینی آلیه جقم . دینمزی »
 « قبول ایتملری ایچون اصلا جبر کوسترلیه جکدر ؛ غلطه اهالیسنه »
 « وعد ایدر مکه کنیدلرینی بر کوله معرفتیله اداره ایتیه جکم ؛ »
 « تجار بیننده کی منازعاتک فصلی ایچون ارالردن کنیدلری بر اختیار »
 « انتخاب ایده جکلردر . خانه لرنده نه یکی چریلر ، نده اسرا »
 « اسکان ایدیه جکدر . مصلحتلرینی اداره ایچون ایچلرندن برینی »

فزار قپوسی اوج کیجه آچیق دوره جق، آسایش قوه ضابطه ایله تأمین
ایدیله جکدی .

غلطه عهد نامه سی

حضرت فاتحک منلا کورانی انشاسیله عزیز مصره یازدینی عربی العبارة
فتحنامه ده مذکور اولدینی وجهله استانبول محاصره اولدینی زمان
دشمنه معاونت ایدلامک شرطیله غلطه ده بولنان جنوبزلیله امان ویریلوب
معاهده عقد ایدلشدی .

بعدالفتح مقتولر واسیرلر ایچنده انلردنده ادملر کورندیکندن
خفیاً خصممنزه معاونت و تقض عهدایتدکاری ثابت اولدی . جزالری
ویرلمک اوزره اورایده ده هجوم ایدیه جکنی اکلادقلری کبی عرض
معذرتله عفو و امان دیدیلر . اسسیتمانلری قبول اولندی . ویدلرینه
روجه یازدیربله رق راماننامه ویرلدی . بوماننامه ده مالیات و اقتصادیا
عائد مهم فقردلر اولدیغندن بروجه آتی عیناً درج ایدلدی :

بالاسی فاتح سلطان محمد خان ناینک طغراسی ایله موشح اولان
غلطه اماننامه سنک ترجمه سی بودر .

« بن — که امیر اعظم سلطان مرادک اوغلی پادشاه معظم »
« و امیر اعظم سلطان محمد — خالق ارض و آسمان نامه ، بیوک »
« پیغمبریمز محمد نامه ، بزمسلمانلرک معتقد اولدیغمز سبع المثانی نامه ، »
« اللهک یوزیکرمی درت بیک پیغمبری نامه ، بیوک بابامک و بابامک »
« روحنه ، اوغلاریمک نامه ، قوشاندیغم قلیبیچ عشقنه یمین ایدر مک شهرک »
« قتولیک ارخونشلی طرفدن بابهایونمزه مبعوت اولان فخرالره این »
« ارخونشلی و سنور بارابان بالیوس و سنور مارکس دریفانغو و ترجمان »

ایراد ایله ذات شاهانه بی عموم نامنه تبریک، حاضر و نیک خدمت و غیر تلمیخی
تقدیر و تحمیل ایتدکن صکره خاتمہ نطقندہ « ... فقط غزا مالی
اسراف ایتیموب استانبول ایچنده خیرات و حسنا ته صرف و پادشاهکزه
اطاعت و محبت ایدیگز ... » دیمشدر .

امتیازات مذهبییه — ایلک بطریق نصیبی

فاتح ، شهره دخولک اوچنجی کونی « روم اورتودوقس » لرك
بطریق انتخاب ایتلمیخی امر ایتمشدر . بوسبیله ایمپراطور لر زماننده
نه مراسم و ارایسه جمله سی اجرا ایدلمشدر . انتخاب ایدیلان بطریق
(غنادیوس) اصطل عامرهدن کوندریلان غایت مکلف و مزینا کرلی
واوزری بیاض حاشه لی بر آته را کب اوله رق، هیئت روحانیه ایله برابر
سرایه کلدی . پادشاه تخت اوزرنده اوتوردینی ویاننده ارکان سلطنت
بولندیغی حالده اوزری اینجی ایله مرصع بر آلتون عصا ویردی .
موجود پاپاسلر هپ بر آغزندن دعای پادشاهی بی اوقودیلر . بعده ضیافت
ویرلدی . صکره رکابده موجود وزیر لر ، پاشالر ، آلائی والا ایله
بطریق بطریقخانه یه کوتوردیلر . فاتح ، سائر مذهبلرکده رئیس لرینی
ایقا ، بونلرده عصا و سائر اعطا ایتدی .

ایکی هفته صکره بطریق برده فرمان ویرلدی . بوفرمان موجبجه
بطریقک شخصی محترم ایدی . بطریق ورؤسای روحانیه سائر
هیچ بر رسم و ویرکویه تابع اولیه جقلردی . اجرای آیین سر بست
اوله جق ، آرتق کلیسالر اللرنده براقیله جق ، نکاح ، تدفین و سائر
روحانی آیین کافی السابق اجرا ایدیله جک ، پاسقالیه یورطوسنده

تقسیم غنایم و توزیع عطایا

فاتح حضرت تلی ، عقیب فتحده عموم عسا کر عثمانیه بی اوق میداننه
 جمعه ظفر آلائی اجرا ایتدیردی . ترسانه بفتح سنده جمیع غزات
 مسلمینه عمومی بیوک بر ضیافت سنیه ویرلدی . ضیافتی بالذات کنیدیسی
 اداره و جهله بی مرتبه سنه کوره تلطیف ایدیوردی . ختام ضیافته
 اورایه طاغیر کبی بیغیلان غنایمک تقسیماته و عطایای سنیه نک توزیعاتنه
 باشلانندی . اردو دفتر دار لرینک طرفه دقلری دفتر موجبنجه بالفعل
 حرب ایدن و یا امور و خدمات حربیه اشتراک و معاونت ایلان صنوف
 عسا کر عثمانیه ، اطبا ، علما ، خطبا ، یوز یتیم بیگ کشی یه ، عطیه لر ،
 هدیه لر و خانه لر احسان قلندی . عموم صنوف عسکر یه نک اغوات
 و کاتب لری و اوچ دفتر دار موجود ایدی .

حضرت پادشاه دخی غزا مالندن حصه لرینه دوشن خمس شرعی بی
 بوراده اخذ و قبول ایلدی .

حصه پادشاهی - یکر می بیگ کیسه دو قه التونی ، ۳۸۰۰ سرای ،
 (قوناق) ایکی بدستان ، ۷۰۰۰ دکان ایدی . غازیله ویریلان
 املاک التمش اوچ بیگ خانه ، علمایه ۳۰۰۰ سرای ، (قوناق) یکی چریلر
 امراسندن یتیم ذاته ۱۶۲ سرای ویدی قبه وزیر لرینه یدی سرای
 ویرلدی . بوندن بشقه فرار ایدن اهلینک ماللری دفتر ایدیه رک محافظه
 اولندی . هر کس کلوب مالی ، ملکینی بالاثبات آلمسی ایچون اوچ آی
 مدت آمین ایلدی . واومدت طرفنده احمادی ظهور ایتیمان املاک
 و اموالک خزینه دولته اخذ اولنه جنی بشقه جه اعلان ایلدی .

ظفر آلاینک ختامنده اق شمس الدین حضرت تلی قیام و برنطق بلیغ

قیصرک خزینہ سی

حضرت فاتح ، فتح کونی اوکله دن صکره موکب هایوننک باشنده اولدینی حالده شهره کیردی . آیاصوفیایی جامعہ تحویل ایله ادای صلات ایتدی . اقشامه طوغری شهرده نظام واسایشی قطعاً تأمین ایلدی . ومصونیت شخصیہ وبتیهیی اعلان ایتدیردی . شرق ایمپراطورلغتك صوک قیصری قسطنطین ، محاربه اثناسنده مقتول دوشمشیدی . جسدینی بولدیروب ایمپراطورلره لایق برجزازه آلابی ترتیب ودفن ایتدیردی . ایرته سی کون ، قیصرک باش وزیری آمیرال « غران دوق لوقا نوتاراس » ک سرایی وعائله سی محافظه اولنسون وکندیسی حیاً کتیرلسون دیه فرمان بیوردی . برطاقم ارکان ورؤسا ایله (نوتاراس) ایمپراطور سراینده صاقلانمش ایدی . جمله سنی کتیردیله . پادشاه نوتاراسه خطاباً « پایدیغکز ایشلره دقتله باقیورمیسک ، شو کوریبان اسیرلر ، شو انسان جسدلری ، دها وقت وارکن شهرک تسلیم اولمنسینی رد ایتدی کککزک نتیجه سی دکلیدر ؟ » دیدی .

نوتاراس ایشی صورت ظاهرده ایمپراطورک عنادینه عطف ایتدی و صورت حقیقه ده قیصری تشجیع ایدن مکتوبلر اولدیغنی سویلیدی . بو سببله صدر اعظم (خلیل پاشا) عزل وحبس و (نوتاراس) عفو اولندی . چوجقلرینه بیکر آچمه احسان وعائله سی التفاتلره تلطیف واموال واملاکی بخش ایلدی . متشکر قالان (نوتاراس) ییزانس حکومت ایمپراطوریه سنک مأمورین وضابطانندن ایلر وکلنلرک دفتر اسامینسینی وایمپراطورک شرق وغربده امثالی غیر مشهود اولان خزانئ ثمینه سنی کاملاً حضور پادشاهی په تقدیم ایلدی .

— لالا! امین اول، نه خزینته کی ایسترم، نه ده حیانه که قصدم وار. مرادم استانبول فتحنده بکا اولانجه قدرتك ایله یاردم ایتمکدن عبارتدر.

شو یصدیغی کوردکی؟ او یقوسزلقله دونه، دونه بو حاله کتوردم. کیجه کوندوز او خیال ایتمدیکم استانبول فتیحی حاصل اولمادجه راحت ایتمک احتمال یوقدر. «دیر وپاشانک مواعیدی اوزرینه:

— پاشا! دشمنک پاره سنه الدامه صاقین. امر تهید آمیزیه ختم کلام ایلر.

بو محاوره دن بر قاج کون صکره فاتح ایمراطورک اورا قحیلر بیننده کی بر منازعه بی بهانه ایدرک شهرک قبولرینی قبادیغی واستانبولده کی مسلمانلری کاملاً تحقیر وحبس ایتمدیکنی استخبار ایتمدی. و محاربه یه حاضر اولدیغی مبین ایمراطوردن ده بر بیاننامه الدی. اعلان حرب سببنی دشمن کنیدیسی وجوده کتیریوردی. ارتق تردد ایلمدی. فاتحده اعلان حرب ایتمدی.

تاریخ ائمه امثالی کورلماش و عثمانلیغه — کائنات باقی اولدجه — ابدی بر شان و شرف و یرمش، نیجه خارقه لر، فاخره لر، وجوده کتیره رک الی درت کون محاصره واجدامزک وجودلری، میکلیریه اطراف سوری کاملاً شهیدلک حاله قویان و قانلریه خلیج ذهبی کلکون ایدن شانلی محاربه دن صکره «کندیسنه صاحب اولان جهانه حاکم اولور.» و «پای تخت عالم اولغه لایق انجق بوبلده در.» وصفلریه اک بیوک جهانکیرلر طرفدن دنیانک اک مهم بلده سی اولمق اوزره توصیف و تقدیر ایدیلان قسطنطینییه یی فتح و دولت عثمانیه یه پای تخت اتحاد ایتمدی. [۲۷ جمادی الاخر سنه ۸۵۷]

بیان ویالکیز حصارک انشاسندن واز کچاسنی رجا ایدرک ایاجیلر
کوندردی .

حضرت فاتح ایاجیلره « کندی ملکده ایسته دیکمی یامقندن بنی
کسه منع ایده منز . ایشیمه قاریشماق ایچون الکزده هیچ برحق و قدرت
یوقدر . بوغازک ایکی ساحلی ده بندر . ایمراطور بکیزه دیکیزکه
شمدیکی پادشاه اولکیلره بکزه میور . شمدی سز کیده بیلیرسکیز .
فتقط بردها بویله خبرلری کیم کتیرسه دریسنی یوزهرم ، شدتله جزا
ایدرم . » دیه جواب ویرمش وحصاری اوچ آیدن از برمدتده انشا
ایتمش ایدی .

فاتح اتمام حصارله ادرنه یه عودت ایتدیکی زمان فکر وذهنی تماماً
استانبول فتحی ایله مشغول ایدی . برکیجه خلیل پاشایی چاغیرتدی .
بووقتسز دعوتدن پاشا پک زیاده اورکمشیدی . بوتون بوتون حیانتدن
قطع امیدایله هراحتماله قارشی یانسه کلیملی آلتون آلدی . حضوره
کیددیکی زمان النده التون طولی برطباق دخی بولموردی .

حضرت فاتح ، خلیل پاشانک اولجه ایچریسی التون ایله طولو
بالقلر نوعندن برچوق هدیه ورشوت الدیغنی وپدرینک تکرر ایدن
خلع مسئه سنده پک بیوک رولار اوینا دیغنی بیلوردی .

فقط بدایت استقلال عثمانیدن بری صدر اعظملق خدمتی
سلسله سنه انحصار ایدن بوچاندارلی حفیدینه قیمة میور ایدی . شمدی
شو التون تقدیمی روایات واطلاعات سابقه یی تأیید ایدنجه و« آلتون
آناختار هر قپویی آچار . » مذهبتک ذهبی اولادیغنی پاشا بوضورتله
کوسترنجه و صدر اعظمده کی تلاشی ده کورنجه حضرت فاتح غضوبانه
برصدا و فقط ینه تأمینکارانه بر ادا ایله :

ثانیاً — تخصیصاتک بعد ما آلتیوز بیک آقچه یه ابلاغیله تأدییه سنی تکلیف ؛

ثالثاً — عدم موافقت حالده شهزاده بی صالحیوره رک سلطنت حقنده کی مدعاسنی التزام و ترویج ایده جگنی پک شدتلی بر لسانله بیان و تمهید ایتدی .

بیزانس طرفدار لغیله مشهر خلیل پاشا طیانه میوب ایلچیلره شدید جواب رد ویرمهکه ، حتی عاقبتلری پک فنا اوله جغنی بیان ایتمهکة قالشدی . فقط پادشاه مدبرانه ، حکیمانه داوراندی . اورخان سربست بر ایلورسه مملکتده فتنه و فترت چقه بیله جگنی دوشوندی . ده ابر مدتجک مماشاتی لازم کوردی .

ایلچیلری حضورینه قبول ایتدیکی زمان « قریباً ادرنه یه عودت ایده جگم . اوراده تکلیف لک قبولی ایچون ایجاب ایده نی یاپارز . ایمپراطوره و شهره عائد ایشلری ده اوراده مذاکره ایدرز . » کبی کلمات دوستانه ایله سفیرلری ترخیص ایتدی . حالبوکه ایمپراطورک اهل صلیب اردوسی تشکیلی ایچون اوروپایه استمداد نامهلر کوندر دیکنی و یاپایی قاندر مرق اوزره مذهبنی بیله تبدیل ایتدیکنی بیلیوردی .

فاتح عودتنده کلیبولی یه چیقار حقیقماز ، ایلک ایشی شهزاده اورخانک تخصیصاتی اوله رق بیزانسه ترک اولنسان محملرک وارداتی ضبط و اوراده کی بیزانس مأمورلرینی طرد ایتمک و دیکر طرفدن روم ایلی حصارینی انشا ایچون لوازم تدارکنی امر ایلک اولدی .

بومقدمه نک نه کبی مهم نتیجه لر تولید ایده جگنی جزم ایدن ایمپراطور ، در حال فضله تخصیصات طلبندن و حتی ۳۰۰,۰۰۰ آقچه دن صرف نظر ایتدکن بشقه کنندی طرفارندن بر مقطوع ویرکو ویریه جگنی

اوکنده تحصن ایتمشیدی . بك اوغلی تپه لرنده بولنان زاغانوس پاشا اردوسنده، عثمانلی طوپلری دشمن دونمانی دوکه میوردی . چونکه اورادن آتیه جق کله لر غلطه نك استحکامات واینه سنه طوقونه جقدی . بوده عهده مغایر اوله جقدی . حضرت فاتح ینه کنتر لایفنا ی عرفانه مراجعت ایتدی . ترتیب ایتیریکی حساب اوزرینه مقوس کله آتار بر طاقم طوپلر یاپدیر مق تدیریخی بولدی . کندیسی ترسیم و تعریف ایدرک دو کیردی . بو طوپلرک بریسی ایله بالذات نشان آلهرق دشمن سفینه لرندن برینی غرق ایتدی . ایشته پادشاهک خلیجه قرددن ایندیردیکی دونمائی و هوچیلر اوزرینه انشا ایتدیکی کو پرونی محافظه ایچون ساحه ایجاده چیقاردینی بو اختراع بوکون طوپجیلق فننک اک مهم ارکانندن بولنان (خمیره) اصولنه اساس اولمشدر . بو طوپلره صکره دن (هاوان) تسمیه اولمشدر . بو ایجاد، فاتحک نامنی موجدین میسانده دخی الی الابد موقع بلند احترامه وضع ایتدی .

درس : ۱۳

استانبولک فتحی و صفحاه آئنده پاره مسئله سنک تأثیری

قره مان اوغلنک قیام و تجاوزینی فرصت اتخاذایدن بیزانس ایمپراطوری دها فاتح قره مانده تسکین فته ایله مشغول اولدینی صیروده ایلیچیلر کوندره رک :

اولاً - بیزانس نزدنده بولنان شهزاده اورخان ایچون مخصوص اوج یوز بیک آقچه نك تأخر ایدن مقدارینک دفعه اعطاسنی تبلیغ ؛

وقارشى به طوب وعسكر امرار ایده بيلمك ایچون خلیجه عرضانی
برکوپری قورمعی تصور ایتدی . بر جوق فوجیلری دمیرلرله بربرینه
ربط ایدرک واوزون زنجیرلر کره رک واوزرینه تخته وطاش وطوپراق
دوشه یه رک بوکوپری بی ریختم شکلنده وجوده کتیردی .

کوپری ایچون یوزبیک کشی بردن چالیشیوردی . عادتاً شوسه کبی
انشا اوانیوردی . دکره طوغری ایلر ولدکجه عملیاتی ستر ایچون طوب
بطاریه لریله تجهیز ایدیلوردی .

بناء علیه دشمن کیلری تعرض ایده میورلردی . عملیات پک چابوق
ایلر ولدی . و آرزمانده کوپری سورلرک انکنه واصل اولدی .

بوکوپرینک اوزرنده یوزنفر پیاده یان یانه اوله رق جهه ایله
ایلر ولیه بیلور واک جسم طوپلر ، طوپحیلر ایله برابر که بیلوردی .
دکز اوستنده عادتاً بر محاربه میدانی وجوده کتیرلشیدی .

آوروپادن امداده کلنلردن مشهور (ژوستیانی) قرا کلق برکیجه ده
عثمانلی دونمسانی وکوپری بی احراقه تصدی ایتدی . فقط دائماً حال
تیقظه بولان عثمانیلر ، دونما وکوپریدن بر آنده طوب آتشرینی
دشمن کیلری اوستنده مرکز لندیردیلر .

ژوستیانینک جسم (غالر) لردن مرکب دونمسانی غایت منتخب
ایتالیا کیجیلریله برابر آرزمانده کاملاً غرق و محو ایتدیلر . ژوستیانی ،
بر دیرک پارچه سنه صاریله رک خلیجک نهایتده بر قایقه بینمک صورتیله
قاچدی ده جانی قورتاردی .

ه — هاوان ایجادی — اختراع مهم

استانبول محاصره سنده دشمنک سفاین حربیه سی غلطه قلعه سی

اطرافدن چاره لر آرادی . فقط مایوس اولدی . نهایت ک بیوک معینی اولان قوه علم و عرفاننک کرامتنه مراجعت ایتدی .

قریحه ماہمه سنه طوق بشرک خارجنده کورینه جک برتدیر سانج اولدی . خریطه لرینی بالذات ترتیب ایتدیکی طولمه بغچه - بک اوغلی - قاسم پاشا طریقنی تسویه ایتدیردی . یولک اوزرینه ایچ یاغی ، زیتون یاغی سورلمش تختلر دوشه تدی . برکیجه ده یتمش ، ایکی صره کورکلای و برقاچی بش صره کورکلای اولمق اوزره یتمش بو قدر سفینه حربیه بی خلاطر ، حیوانلرله چکیله رک ، یلکنلر آجیله رق ، هر کینک قپودانی باشده و قلاغوزی آرقه ده بولنه رق ، بیک درلو اقدامات ایله خلیجه ایندیردی . شفق وقتی بوجسیم دونما لیمانک اوزرنده دشمنلره عرض دهشت ایتمش ایدی . بو ائنده اردونک طوپلری ده بک اوغلی تپه لرندن ایتکده اولدقلری آتشلریله خلیجه ده کی دشمن سفینه لرینک دمیر آلملرینی منع ایدیوردی .

بویله کوچ دقیقه لرده عجزه نک کاری فتور ، لوهمت صاحب لرینک ایسه عزم واقدامدر . کوکل ایترکه اجدادیمزک بوکبی آثار دهاسی تأبید ایدلسون ، عثمانلیلغک بوکبی خوارق عالیهنی احناده اخطار ایچون مثلا: شودونمانک قره دن کچیرلیدیکی یولک ذروه اعلاسنده ، بک اوغانده جاده کبیری قطع ایتدیکی کوشه ده شو خارقه ملیه بی تصویر ایدر ، برآده یا پلسون . ظمه کوره مفاخر ملیه بویله احیا و تجیل ایدیلور .

۴ - خلیج کورپریسی - فعالیت نمونه سی

حضرت فاتح خلیجه دونماسیله داخل وصاحب اولدقدن صکره دکز جهنندن دخی شهره هجومه باشلادی . فرقه بحریه مزنی تقویه

اللی درت کون طیانه بیلدی . نهایت دوشدی . ایشته علم و عرفانک
غالیته بر کره دها کندیسینی کوستردی .

۲ — دو نمانک قره دن یوریدلمسی و تشبثانده دها نمونه سی

محاصره امتداد ایدیور ، طوپارله کوندوز آچیلان کدیگر کیجه
مدافعین طرفدن قپادیلوردی . « کشور کشا » نامی ویریلان بیوک
محاصره قله من یاقلمش آوروپادن بیزانس ایمپراطورینک امدادینه کلن
دونما ایله ایتدیگمز محاربه بخریهده دوننمانک بر قسمی ضایع اولمش ،
محصورین بوضورتله امداد آلمش ، یکیدن امداد لر کلک امکان واحتمالی
آرتمش ایدی .

بو حال عثمانیلیری جداً دوشوندرمکه باشلادی . عقد ایدیلان
مجلس مذاکرهده رأیبر اختلاف ایتدی . صدر اعظم خلیل پاشا ،
خزینیه یتمش بیک التون ویرکو ویرمک ، شهرک ضبطیه مأمورلری
طرف شاهانه دن نصب ایدلمک شرطیله مصالحه اولنسی حقنده ایمپراطور
طرفدن واقع اولان تکلیفک قبولنی ترویج ایدیور ، زاغانوس پاشا ،
آق شمس الدین ، ملا کورانی حضراتی شدتله محاصره یه دوام اولنسی
رأینده بولنیورلردی .

پادشاه اکثریتک رأی موجبجه دوام محاصره یه قطعاً قرار
ویردی . فقط غلطهده کی جنوز لرله معاهده من واردی . عسکر من
اورایه کیره میور وخایجک مدخلنه چکیلان زنجیری تیرامیوردی .
بو سببله دوننمانک بیوک قسمی فائده سز بر حالده طور یور و بحرأ
استانبولی تضییق ایده میوردی . حضرت فاتح بو مشکلی حل اچچون

فاتحک کندی ترتیب و حسابی اوزرینه (مهندس مصلح‌الدین)
 و (صاریجه سکبان) و ایمپراطورک خدمتنده ایکن بزم طرفه کچن
 مجارلی (اوربان) جسیم طوپلر دوکدیلر . بو طوپلردن بریسی یکی
 پاییلان روم ایلی حصارینک دکز طرفنده کی قلهسی اوزرینه وضع
 اولندی . بو طوپک ایلك تجربهسی اذن سفینه خرجنی ویرمیان
 و (طور!) قومانداسنی دیکله میان بر وندیک کیسی اوزرنده اجرا
 ایدلی . مرمر کله کمی به اصابتله پارچه لادی . کمی درحال غرق
 اولدی . قپودانله طمأننه لرندن اوتوز کشتی تخلیص واسیر ایدلی .
 شو موفقیتی متعاقب اعمالاته دهها زیاده اهمیت و سرعت ویرلدی .
 استانبول سورلرینی ییقمق ایچون بو طوپلرک الکیوکاری ادرنده
 دوکولدی . و بویوک مقیاسده انداخت تجربه لری پاییلدی . تجربه لر
 موفقیتله تتوج ایتدی . اعمالات برقات دهها تسریع و تکثیر ایدلی .
 بیوک طوپلرک هر برینی ۶۰ — ۱۰۰ اوکوز چکر و سوق و تحریکی
 ایچون یدی یوز نفر خدمت ایدردی . الکیوک طوپ اوچ یوز قنطار
 باقردن اعمال اولنشدی . اوزایکی قنطار آغرلغنده (۱۲۰۰ قیه) مرمر
 کله بی بر میل (۱۰۰۰) مترو مسافه به آتاردی . بو طوپ طوپجلیق و محاصره
 تاریخلرنده کوریلان طوپلرک شهبه سز الکیوکیدر . ادرنده دن استانبوله
 حرکت ایدن اردوده موجود طوپلر اوچی بویله بویوک اولمق اوزره
 یوز اوتوزه بالغ ایدی .

سلطان محمد شهرک پلانلرینی ، هجوم خطلرینی کاملاً کندی
 چیزمش ، اردوکاهی تعیین ایتمش ، طوپ بطاریه لرینی تعیه ایده جک ،
 لغم اشغال ایدیله جک محملاری پلانده کوسترمش ایدی . دنیانک الکی
 مستحکم قلعهسی اولان استانبول سورلری بونلرک ضرباتنه انجق

آلتی بیک عمله کیجهلی کوندزلی چالیشهرق ومعیت یادشاهیده
بولنانلر وحقی خلیل وصاریجه وزاغانوس باشلار بالذات طاش، کیرج،
طوغله طاشیهرق اوچ آی قدر بر زمانده شمیدی حیرتله کوردیکمز
شو جسم آبدی وجوده کتیردیله .

دکزه اک یقین اولان قلهسنه جسم طوبار وضع ایدلدی .
بوصورتله بوغاز حاکیتی تأمین اولندی . (فیروز اغا) حصاره
قوماندان تعیین ومعیته درتیوز یکچیری مأمور ایدلدی . قردهکز
بوغازی دشمن کیلرینه سد اولدینی اعلان ایدلدی .

محافظلرده بلا استیفا بتون ملل اجنبیه کیلرینی معاینه ایدرک
کندیلرندن بر [حق مرور] استیفا سندن صکره مرورلرینه مساعد
ایدلمسی امر اولندی .

ایشته اشاعیده تکالیف میاننده کوردهجکمز (اذن سفینه)
خرچنک مبدائی بوتاریخندن باشلار . (۱۸۵۶) .

۲ — افواه ناریه

عثمانیلر بدایتدن بری کندی سلاهلرینی کندیلری اعمال
ایدلردی . سلطان مراد زمانده بوداتاً قانون آنته آلمشیدی . فقط
فتح بوپاده پک بیوک اثر ده اثر وترقی کوستردی .

اقتصادک روحی تشکیل ایدن ترقی صنایع نقطه سندن، اوتاریخده
دنیاک هیچ بر یرنده پایله میان او جسم افواه ناریهیی تدقیق ایتک
وبونلری اختراع وحساب واصاغه ایله استعمال ایدهجک قدر عرفان
وخارقه کوسترن عثمانیلرک آثار فیکریه لرینی کورمک الزمدر .

ومعاملات مالیہ مزیدہ حسابات علی العموم کیسہ اوزرینہ جریان
ایتمشد .

۱۰۶۴ تاریخندہ تنظیم ایدیلان ایلات بودجه من کیسہ حسابیہ
یامیلدینی کبی بواصول تا (۹۳) سنہ سی مجلس مبعوثانہ ویرلان
بودجه مزہ قدر بویله کیسہ حسابیہ دوام ایتمشد . (۹۴) تاریخندن
صکرہ حسابات ومعاملات مالیہ مزیدہ وبودجه لر مزیدہ غروش واحد
قیاسی آتخاذا ایدیلہ ریک الیوم بوصورت جاریدر .

درس : ۱۲

استانبول فتحندن اول ویا انسای فتحده اقتصاداً تدقیقی لازم
کلن تدابیر و آثار مهمہ :

۱ - بوغاز کسن - ایلات اذن سفینه خرچی

فاتح استانبول فتحنی تسهیل ایتمک ، اناطولیدن روم ایلی یه بر
ایکنجی یول آچق ایچون اناطولی حصارینی تعمیر و قارشوسنده شمیدی
روم ایلی حصارینی اشا ایتمه یی تصمیم ایلدی . بوراسی بوغازک اک ظار
یریدر . تاریخجه مشهور اولان (دارا) بورایه کوپری قوردرق عسکرینی
کچیرمش ایدی .

دها قیدشک مبدئندہ ایکن فاتح بالعموم ولایتلره فرمانلر یازدرق
دیوارچی ، مرانغوز ، کرچی و مالزمه ایستهدی . حصارک پلاتنی
کندیسی یاپدی وتبرکا اسم پیغمبری شکلندہ ترسیم ایدرک (م)
حرفلرینک تشکیل ایدہ جکلاری دائرلر اوزرینہ بیوک قلهلر انشاسنی
ترتیب ایلدی .

ایچون قلبی قیرمش اولماق اوزره اون کیسه آقچه ویردی . ایشته تاریخمزده « جلوس بخششی » نامی آلهرق هر پاشاه د کیشدکجه خزینه لر بوشالتمغه سبیت ویرن ، عسکری سیاست واداره یه قارشیدیران ، خزینه ده قدرت اولمادیغی زمانلر وقایع فجیعه ظهورینه سبب اولان یکچیریلره (عسکر) صفت جلیله سنی ضایع ایتدیروب « زوربا » صفت ذمیمه سنی ویردیرن ونهایت یکچیریلری احماوالغایه سلطان محمودی مجبور ایدن شی بو « جلوس بخششی » عنوانلی پاره مسئله سیدرکه فاتحک ویردیکی شواون کیسه آقچه ایله باشلار .

کیسه

تاریخلر مزده « کیسه » تعیرینی ایلك دفعه اولهرق فاتح زماننده کوریورز . کیسه لرك دروننده بولنان پاره نك مقداری آلتون ویا کوموش اولدیغنه کوره تبدل ایدر . فاتح زماننده بر کیسه ، اوتوز بیك آقچه اعتبار اولمشدر . بناءً عایه یوقاریده عسکره « جلوس بخششی » اولهرق ویرلدیکنی کوردیکمز اون کیسه اوچ یوز بیك آقچه دیمک اولور . اشاغیده فاتح دوری ایچون آچه جغمز مسکوکات بخشنده اتون قسمنه عاند تفصیلات کوریه جکدر . بوراده یالکز آچه کیسه لرندن بحث ایدیورز . تاریخ مالیمزده بو کیسه لر مقیاس مسکوکات حکمنی آلمش فقط درونلرنده کی آقچه نك مقداری براده ده قالماشدر . (۹۴۴) تاریخلرینه طوغری یکرمی بیك ، (۱۰۷۰) تاریخنده قرق بیك ، (۱۱۰۰) تاریخندن صکره اللی بیك آچه برکیسه اعتبار اولمشدر . نهایت بش یوز غروش بر کیسه اولق اوزره تقرر ایتمش

املی ، فیکری بیوکدی . بونلر انک یانسنده تفرعاتدن ایدی . اوغایه
امل ، اویکانه فکر ، استانبولک فتحی ایدی .

ایلاک زورباتی پاره ایچوندر

یکی چریلر شممدی یه قدر سفرلرده غنایمدن استفاده ایتمکه
آلشمشلردی . فاتح حصرتلری ایسه هر طرفله صلح عقد ایتدیکی کبی
اوزرینه سفر آچیلان قره مان اوغلنکده دخالتی قبول وعفوا ایتمیدی .
منافع ماده فیکری اخلاق عسکریه لر بی اخلال ایتک درجه لرینه
واران یکی چریلر « درنک » ایتدیلر .

منفعتلری « بخشش » شکلنده استیفایه قرار ویردیلر . قره ماندن
بروسه یه عودتنده « پادشاهمزک برنجی سفریدر . شکرانه ظفر اولق
اوزره اغور شاهانده چالیشمانلره احسان کرکدر » دیه مسلح
اولدقلری حالده پادشاهک یولنی کسیدیلر . رکاب شاهانده بولنان امرا
« دولتی پادشاه ! قوللرک بخشش ایستلر . » دیه شو زورباتی ترویج
شکلنده کوروندیلر .

عزمکار پادشاه مقصد اصلی بوزمامق ایچون حدتی تسکین
ایتدی . هیچ برینک سوزینه قولاق ویرمدی . بلا تردد درنکک
اورتسنه آتی سوردی ، کچدی . اوتاغه ایندکدن صکره یکی چری
اغاسی « قزانجی طوغان » ی جاب ایله دوکیدردی . وعزل وتبعید
ایتدی .

اوک آیاق اولانلره قانون عسکریموجنبجه شدتلی مجازات اجرا
ایتدی . مع مافیه استانبول محاصره سنه کوتوره چکی عسکرک پاره

بوایکنجی جلوس برنجیسی کبی دکادی. اداره ملکده هر معامله سی
جداً علامه و داهیا نه ایدی. اک بیوک دایلی کندیسنک کفایتسزلکنی
دفعاتله اولجه باباسنه و حتی هر کسه قارشی آچیقندن بیان ایدن و حقه کبی
اغبرار پادشاهی جمله جه، معلوم اولان صدر اعظم خلیل پاشایی صدارتده
ابقا و اسحق پاشایی ده اناطولی بکلر بکی نصب ایتمی و زاغوس پاشایی
بالجاب مشاور خاص اتخاذا ایتسیدر. حالبوکه بونلر مستحق مجازات
ایدیلر .

پدرینک بروسه یه نقل و دفنی و اوکی والده سی پرنسس (ماریا) بی
تخصیصات اعطاسیله صرب قرالی نزدیکه ارسالی کبی معاملاتنی درحال
اجرا واکمال ایتدی . بیزانس ایمپراطور لغندن . راغوزه ، وندیك ،
جنویز جمهوریتلرندن ، ساقز ، مدلی ، ردوس شوالیه لرندن ، صربییه ،
افلاق بکلرندن ، ژان هونیاددن ، اسکندر بکدن و موره دسپوتندن
سفیرلر کلدی . وجیبه تبریکی ایفا ایتدیله . سلطان محمد جمله سنه
بذل انتفات ایدرک موجود معاهده لر اوزرینه عمومی اوج سنه لک
مصالحه عقد ایتدی .

حتی قیصرک سفیری ایله شهزاده اورخان چلبی نك محافظه سی
حقنه سلطان مراد طرفندن عقد اولنان معاهده بی تجدید و مصارف
محافظه و معیشت اوله رق تکفور طاغی سنجاغی ایله سائر محملارک
وارداتندن اوج و زیبک آقچه بی بیله تخصیص ایتدی . یالکوز راغوزه نك
ویرکوسنه بیک بش یوز التون ده اضم ایلدی .

اناطولیده قره مان اوغلی عصیان ایدرک حدود عثمانیه یه تجاوز
ایتمشیدی . پادشاه همان حرکت ایتدی . قره مان اوغلی بوسرعتی مأمول
ایمپوردی . ندامتله امانه دوشدی . پادشاه قبول ایتدی . چونکه پادشاهک

درس : ۱۱

فاتح سلطان محمد خان دوری

حضرت فاتح بر داهیدر . دهاسی اجرات و اناریله نابتسدر . سیاست و اقتصاده عاڈ تدابیری تدقیق ایدلجکه عصرینک سرفرازی اولدینی تظاهر ایدر . عنوانرینه (فاتح) صفت ممتازہ نی بحق علاوہ ایتدیرن (قسطنطنیہ فتح جلیلی) ایله تاریخ بشریتده بیوک برانقلاب وجوده کتیرمشدر . اساس اعتباریله اوچ قرنه منقسم اولان تاریخ کائنات ایچون (قرون جدیده) دوری فاتحک استانبولی فتحیله آچامشدر .

قسطنطنیہ ، آوروپا و آسیا قطعہ لرینک نقطۃ التصاقده و مهم دکز لرک ملتقا سنده بولنسی اعتباریله موقعی تجارت ، سیاست ، مدنیت جهت لرندن پک مهم ایدی . قدیمدن بری بو اهمیتی کورن ملل متمدنه ایچون اوراسی مطمح نظر اولمش و ضبط و فتحی مقصدیله پک چوق محاصرہ لر و محاربه لر وقوعه کلشدر .

مدنیت اسلامیہ جہده استانبولک اهمیتی جملہ دن زیاده تقدیر و فاتح مستقبلی نقلیات دینیہ ایله تجیل ایدلمشیدی . فتحی ایله اکتساب اولنه حق شرف ، منافع مادیہ و معنویہ نی جامع و بناء علیہ مضاعف ایدی .

فاتح حضرت لری ، پدرینک خبروفاتی آلججه « بنی سوهن آرقه مدن کلسون » دیزرک همان مغنیسادل حرکت و کلیبولی طریقہ ادرنیہ مواصلت ایتک صورتیله (۱۵۶) ده جلوس ایتدی .

اولاً — عثمانی اردولرینک محتاج اولدقلری اسلحه والبسه نك كافه سی داخلدن تدارك اولنه رق بو خدمته ده ممالك عثمانیه ده بولنان كافه حکام نظارته مأمور اولدیلر .

ثانیاً -- سلطان مراد تجارتنی دائماً حمایه و معاهدات و معاملاتده بونقطه نی محافظه ایتدیکندن اوزمان ونديك و جنویز و سائر تجارته مأوف ملتلك كمیلری بزم لیانلر مزه مال صامق ایچون دكل مال المنق ایچون كلدیلر .

ثالثاً — آوروپاچه صنایع هنوز آنادن بيله طوغمامش اولدیغی حالده عثمانی صنایعی موجود و مترقی و هاله سلطان مراد اكاك بیوك حارس و حامی ایدی . حتی عسکر آنور و تنكالیف طرح ایدیوركن ارباب صنایعك آزالمسنه میدان ویرمدكلرندن انلر كمال امنیت و راحتله ایشلرنی کوردیلر و دائماً ایلری کیتدیلر .

بو اوچ مهم نقطه کوستریورکه : اوروپا ایله پك زیاده توسع ایدن مناسباً تمزده عثمانیلرک سلاح و قوت جهندن اولدیغی کبی اقتصاد و تجارت نقطه سنندن دخی مالک بولندیغی حال تفوق و ترقی نی محافظه ایتك اسبابی اطرافلی اوله رق ایلك دوشونن دور اندیش پادشاهمز مراد ثانی حضر تلیدر . کندیسنه « سلطان المقتصدین » عنوانی احرى والیتدر . زمان سلطنتلرنده بو اصلاحات و مقرراته دائم اولان وثائق الله ایتك قابل اولسه شهسز بو حقایق اقتصادیه برقات ده ا تظاهر ایلر ، و اوتوز سنه نی تجاوز ایدن مدت سلطنتلرنده کی مجاهدات ایچنده اصلاحات و اقتصادیا ته نصل حکیمانه و مجددانه چالیشمدقلری تاریخ نظرنده ده ا عالی بر صورتده تجلی ایدردی .

مخصصات کلیه ، الی الابد منت وشکران ایله یاد ایده جکه مز مفاخر
تاریخیه مزدندر .

اصلاحات عسکریه جه دخی ابتدا عثمانلی اردولرنده طوب
اعمال واستعمالک تعمیمی ودوشیرمه قانونی اوزره التقدیمه اولان
اطفاله اوقومق ، یازمق اوکره تدکن صکر ، قسماً اردویه ، قسماً
دونمائه ایریه رق اردویه کیره جکلرک ادرنده صورت مخصوصه ده
انشایدیلان تعلیمخانه لرده تعامی ودونمائه کیره جکلرک ترسانه لرک
بولاندیغی کلبولیده کیمجیلکه الشیدرلمسی و (غرای یمین و یسار)
نامیله دنیانک هر طرف اتمدن صیت عثمانی ای شیده لرک ککش اولان
یبانجیلردن غربا الایلرینک تأسیس ایدلمسی ومعیّت پادشاهید ، بولمق
وسلاحشورلقده ممتاز اولمق اوزره سلحدار صنفی تشکیلی وعساکر
عثمانیه ایچون قواعد صحیه موافق ومراتب و صنف عسکریه کوره
مرتب چادیرلر وجود کتیرلمسی وحرکات عسکریه زمانده مقدراری
اون بیکدن دون اولیمان چادرلرک وارزاقک نقل وسوق ایچون
(حکام) [*] نامیله برفرقه عسکریه احداثی ایران وغرب وروم
اصول معماریه لرینک مزجیاه عثمانلی اصول معماریه سنک وضعی
وترتیبات وتشکیلات عسکریه نک تشکیلات مالکیه ایله توفیقی کبی اساسلر
وبوتلرایچون نظاملر وقانونلر وضع اولمشدر .

اصلاحاتک اصل مالی واقتصادی اولوب بوراده تقریری مطلوب
اولان قسم مهمنه کانجه ، بونی شوصورتله خلاصه ایده بیلورز :

[*] اردولرده چار خدمته مأمور اولانلر . دودایله اشیا طاشیانلر
حجه صره همایون ایله برانکه کیرنلر .

تاریخچه قارشوسنده سلامت ملت نامنه منافع ذاتیه مزدن فداکارانده بولنه جق ، درجده دورین وعالیجناب اولمیدر. حقیقت اجی ایسه ده اعتراف ایده لم که بونده پک بیوک قصورلرمن واردر. ایشته مسکوکات مسئله سنده بوندن عبرت الهمدق . تا سلطان عبدالعزیز زمانه قدر درجه درجه بوتاریخ خطاسنده دوام ایتدک . هر دفعه سنده ضررینی کوردک . صیره سی کلدکجه سویلنه جکدر .

اصلاحات مرادیه

اومجاهد پادشاه نشانجی خنجرله تهید ایدرک والیلمک فرمانی یازدیروب (مردیتسا) ده دولته قارشی عصیات ایدن وازاله فساد ایچون بش بیک دوقه التونی ویرکو ویرمک اوزره والیلکی تصدیق ایدیه جکی بیلدیرلیدیکی حالده قبول ایتیموب محاربه ده دوام ایدن (قاستریوتی) زاده اسکندرکی قسماً تأدیب ایتدکن وینرانس ایمپراطورلغنه موره دسپرتی قسطنطینی کتیردکن وقوصوده جدی کبی اهل صلیب اردوسی اوزرینه بیوک برمظفریت قراندقن صکره ادرنیه عودتله اعمارات واصلاحات اجراسنه مباشرت ایتدی .

بونلردن ادرنه وبروسه ده وجوده کتیردکلری جامع ومدرسه ومکتب ومسافرخانه وعمارتخانه ومولویخانه لر کبی خیرات ومبرات مهمه واناطولی وریم ایلمده انشا ایتدیردکلری بیوک کورپیلر ، یولر ، کاروانسرایلر مثللو انار نانه وعمرانیه وارباب علم وتدریسه اووقتمک رایجنه کوردک مهم برپاره اولمق اوزره یومی یوزاچه حسابله ویردکلری

قدر کچن یوز یکرمی سنه نظر فده بروسده کیسلان اچهلر وزن و عیار اعتباریله بدرر. اصلا تغییر ایدلماشدر. بناء علیه بومدت ایچنده اچقه یوزندن بین الاهالی هیچ برسزلدی وقوعه کلامشدر .

حتی پیدرپی فتح اولنوب تحت اداره عثمانیه ادخال ایدیلان قطعاتک بویوک شهرلرنده یعنی ادرنه ، سیروز ، اماسیه ، ایاسلوغ کبی مرکز لرنده دخی اچقه ضرب اولنور. بونلرک بعضاری امرایه طرف سلطانیدن ویریلان مأذونیتلر موجبجه کسدریلور ایدی. از جمله مراد ثانی وزراسندن (لالایورکچ) پاشا پادشاهک مساعده سیله اناطولیده کلی اچقه کسدریمش اولدیغندن اواچهلر (لالایورکچ اچقه سی) دیه بین الانام شهرت بولمشیدی .

سلطان مراد ایکنجی دومه مغنسیایه چکلدیکی زمان سلطان محمدک جلوس جدیدینه علامت اولمق اوزره کسپله جک اچهلری هیئت دولت شمدییه قدر قبول ایدیلان وزن وثقلندن ناقص اوله رق ضرب ایتدیلر. بومعامله یومیه لری اوچ اچقه اولان عسکرک معاشندن تنقیحات اجراسی دیمک ایدی . بالطبع ک زیاده متأثر اولان عسکر ایدی . عسکرک غیرت و صداقتی قیریوردی . ایشه یوقاریده سویلنن (بچق تپه) وقعه سی کبی بر فتنه عظیمه تک ظهورینه بو کیفیت سبب اولدی . تسکین فتنه ایچون تعمیر خطایه شتاب ایدلدی . سسکدن تنقیص ایله عسکرک تخصیصاتندن قازانمق ایسته نیلان کاردن واز کپله رک عموم عسکرک یومیه لری اوچ بچق اچقه یه چیقاردی .

ایشته سکه ایله اوینامق ، انک کمیت و کیفیتنده بیله رک ، بیلمه رک تزید و تنقیص وجوده کتیروب بالاخره دولتک باشنه بلالر دعوت ایدمک قصوری . بووقعه دن باشلار . تاریخندن عبرت النهجق ، حقیقت

ایتدیار . جمهوریت کندیسنگ برنجی سلطان مراد عهدندن بری عثمانلی
 محمدسی اولدیغی بیرانه امتناع ایلدی . فقط تضیقات شدیدیه مقاومت
 ایدمدی . چارناچار اوده ایکی کمی ویرمشدی . سلطان مراد ثانینگ
 وارنه مظفریتدن ومورهی تکرار فتحله خراجیه تابع ایالت حاله
 وضعندن طولانی تبریکه شتاب ایدن راغوزه ایلچیلرینی پادشاه تکدیر
 وجهوریتک شو حرکتیه مجازاة معاهده موجبنجه ویرمکده اولدیغی
 بس یوز دوته التونی ویرکونی بیک التونه ابلاغ ایلدی . (۸۵۱)

درس : ۱۰

صره هایونک تزییدی

چلبی سلطان محمدک وضع ایتدیکی داب مستحسن سلطان مراد
 طرفندن توسیع ایلدی . صره نك مقداری درت بیک بشیوز التونه
 ابلاغ اولدی . بوندن بشقه انقره جوارنده کی (باصیق حصار)
 ناحیه سنک وارداتی ایله اوجوارده انشا ایتدیردیکی بیوک برکوپرینک
 مروریه حاصلاتی ده حرمین محترمین و قدس شریف مجاورلرینه
 تخصیص ایلدی . صره هایون مأمور مخصوصلر و حاجیلردن متشکل
 بر کاربان ایله کوندرلمکه باشلادی .

مسکوکات

ایلاک عثمانی سککسینی « اقیچه عثمانی » نامیله ضرب ایدن سلطان
 اورخان غازی زمانندن سلطان مراد ثانینگ برنجی سلطنتلرینک نهایته

مخاربه ده مجارستان قمرالی مقتول اولدی. باشی معاهده مزراغنه کچیریلدک
 شهیر ایلدی. پابانک وکیله قتل ایلدی. هونیا جاننی کوجا کله
 قورتاردی. متفقینک قطعی هزیمتی عثمانیلرک شانلی مظفریتی ایله
 محاربه نتیجه لندی.

ادرنه یه عودت ایدن سلطان مراد ایکنجی دفعه تاج و تختی اوغلی
 سلطان محمد برائوب مغنیسایه کیتدی. فقط امرا ارزو ایتیمورلردی.
 کنج پادشاهک تجربه سزلکنی کوسترمک ایچون بعض تدابیره توسل
 ایتدیلر. بو جمله دن اوله رق اشاعیده مسکوکات بختنده سویلنه چکی
 اوزره سکدنک وزندن تنقیص ایتدیلر. بوماده بالطبع عسکره سوء
 تأثیر ایلدی. ادرنده یانغین چیقار تیدیلر. شهر یاندی کول اولدی.
 اهالیده تلاش چوزالادی. یانغینی اطفا ایدد جکارینه یکی چریلز یغمایه
 فویلدیلر. اطاعتدن چیقیدیلر. شهر خارجه چکلدیلر. اچقه اوزرینه
 مخصوص اولوب سکدنک کوجولمسندن طولایی تناقص ایدن علوفه لرینک
 تزیدی طلبنده بولندیلر. سلطان محمد فسادک وقوعندن متحیر اوله رق
 تسکین فتنه ایچون علوفه یه بالجبوریه بوچوق [یارمشر] اچقه ضم
 ایتدی. عسکرک طوپاندینی اوتپه نک اسمی بوسبیله (بوچوق تپه)
 قالدی. نهایت سلطان مراد چاغیریلوب تکرار بیعت ایلدی. سلطان
 محمد مخلوعاً مغنیسایه دوندی. عاصیار جزالندیرلدی. انتظامده عودت
 ایتدی (۱۸۴۹).

راغوزه جمهوریتی مقطوع ویرکوسنک تزیدی

اوروبا اهل صابی وارنه اوزرینه یورودکاری زمان هریره
 اولدینی کبی راغوزه جمهوریتنه ده اشتراک تکلیف و معاونت طلب

مجبور در لر ، اوغلتک ایسه اوغلی پدرینی اردونک باشنه دعوت ایدیور . اولی الامرہ اطاعت واجبدر . ۵ دیدلر .

سکون وانزوایه قرار ویرن سلطان مراد تاج وتختی اوغلنه ترک اتمک صورتیله کوستردیکی عالیجنابانه فدا کارلغنتک لذتی طامغه موفق اولنمادی . حمیتی تکرار کندیسنی اردو ریاستنه وایش باشنه کتیردی . کوریلدیورکه اووقتیکی اوروپا مدینتی تاریخ نظرندہ الی الابد بوعمید شکنتک شائبہ سیله محکومدر . ائک متعصب مورخلر ، منقدر بیله بولکدی اومدینتدن بوکونه قدر سیله مامش لردر . مناسبات مدنیہ واقصادیہ مزده تمسک ایتدی کمز معاهده لردن بوضورتله نقض ایدی لانلرک برنجیسی بومعاهده در .

بناءً علیہ مالیه مسلکنه سلوک ایدنلر دولتک دول متجاورہ ایله عقد ایتدیکی معاهداتی بوتقطه دن دخی ایجه تدقیق ایتمیلدرلر . بوکون اقتصاداً الیمری ، ایانغیزی بانغلیان (قاپیتولاسیون) لرک نصل وجوده کلدیکنی کورمیلدرلر . بوبابده وقتیلہ بش جلد اوله رق دولتجه نشر ایدلمش اولان (معاهدات مجموعہ سی) نده بونلرک قسم اعظمی موجوددر . بونک مطالعہ سی بالخاصہ توصیه اولنور .

علافیه یارم اچقه ضم ایچون

سلطان مراد ادرنده اردوسنی تنظیم ایتدکن صکره وارنیه یورودی . دشمن وارنیه ی المش ایدی . قارشوسنده اخذ موقع ایدلدی . نقض ایدی لان معاهده نامه برمزراغنتک اوچنه طاقدیریلوب عثمانلی سنجاغنتک یاننه دیکلدی . دشمنک خیانتی تشہیر ایلہرک قوہ معنویسنی قیرمق وتاریخہ بویله برآبدہ براقق مقصود ایدی . بودہشتلی

کتیرلمشدی . طرفین عاقدين بوحس عالی انسانیده مشترک ایدیلر . برطرف « هیچ یمین ایتمیک ، سوزیکیز اوت ، اوت ، خیر ، خیر ، اواسون » شریعتی ایله عامل دیکر طرف « اوفوا بالعهد » فرمان الهیسنه متمسک ایدی . ایکی مدنیت ایلك دفعه اوله رق ایکی لسان اوزرینسه یازلمش برعهدنامهیه امضا وضع ایدیورلردی . بناءً علیه امثالنه کوره الك مدنی القوی بر معاهده اولمق ، مدت معینهسی اولان اون سنه بیتدکدن صکره منافع انسانیه ومدنیه کوزه دیلرک تکرار تجدید اولمق بیله مأمول ایدی .

فقط برنجی مدنیت ایچون تاریخ بشرده الی الابد سیاه برلکه تشکیل ایده جک صورتده بو ۱۲ تموز سنه ۱۴۴۴ تاریخی معاهد قرال لادیسلاو طرفندن اتی هنته صکره اخلاص ایدلدی . پاپا متفینک جمله سنی عهد شکنلکه دعوت ایتدی . کیزلیجه قبول واتفار ایله تدارکه قویولدیلر . عثمانیلر بر موجب معاهده ایلولک برنده صربستانی تخلیه ایده جکلردی . انی بکله دیلر . عثمانیلر عهد وفایتدیلر ، چکایدیلر . متفین اوردلری ایسه انی متعاقب حرکتله وارنیه کلدیلر . کچدکلری یرلری بیقوب یاقیورلر ، یغما ایدیورلردی . اهالی اهل صلیبک وحشترلندن فریاد وفرار ایدیوردی . اعتراض ایدن مملکت صاحبیرینی صلیبیون شدتله جزالیدیوردی . اولاح بکی بونک ایچون حبس ایدلدی . بویوک برودیة نجات مقابلنده حریتی استرداد ایده بیلدی . خلاصه ایش مهم ، دولتک موقعی نازک ، پادشاه کنج وتجربه سز ایدی . ارکان دولت بالندا کره سلطان مرادی دعوته قرار ویردیلر . ایشی پادشاهده حکیمانه بر صورتده اکلایدیلر . وکلا طرفندن نامه لر یازلدی . « بودولت کندیلرینک ایسه کلوب تهلکدن قورتارمغه

(۳) — داماد محمود چلبی ایچون یتیش بیك دووقه التونی فدیة نجات ویرلك ؛

اون سنه لك صاحی تأمین ایدن بومعاهده ناه ایریسی یاز (سكه دین) شهرنده ۱۲ تموز سنه ۱۴۴۴ تاریخنده ترجه ولاتینجه یازیلهرق طرفیندن امضا ویمین ایله تأیید ایدلدی .

صوك مغلوبیتلك ویزدیكى متاعب و تأثرات و اوصرده بیوك شهزاده علاءالدین سلطانك و فاتندن متحصّل آلام و اكدار سببی ایله سلطان مراد وزرا و امرا ایله استشاره و اون سنه لك بر دور صلحدن استفاده ایدهرك — اطنتدن فراغت و ایکنجی اوغلی سلطان محمدی مغنیسادن بالجاب تخت عثمانی یه اجلاس ایدرك مغنیسایه چككدیله . (۸۴۷) . عثمانیلك مدار افتخاری ، بیوك یوركلی ، عالی فكرلی ، بر فضیلت مجاهدیدر . فقط محیطنی بوله مامش ، زماننده قدری بیانه مامش ، جداً كعبی یوكسك بر پادشاهدر . دور سلطنتك كافه اقسامی تدقیق و تعمیقه شایسته در .

معاهده لرك قوتی

معاهده مقدسدر . بشریت تمدن ایتمكه باشلادیغی كوندن بری سعادت بشری یی تأمین ایچون الهام اولتان بتون شرایع و قوانین انسانلره بواساسی تشریع و تعلیم ایتشلردر . حقوق مشروعه مقدسه یه رعایت ایچون عهدده وفا یی بر شرط لایتغیر اولهرق وضع ایشلردر .

(سكه دین) معاهده صالحیه سی ده شه به سنر بومقصد ایله وجوده

تأمینہ المدی . اکسیان اہالی یرینہ یکجہ و وارد اردن خالق کتیرلدی .
سواحل عثمانیہ تعرض ایدن ونڈیک دو نتماسی بیغا اسکله سنی تخریبیدن
فضله بر ایش کورہمدی . نہایت ونڈیک صاحہ طالب اولدی . صوک
عقد اولان معاہدہ عیناً تجدید ایدلدی . (۸۳۵) .

ایلیک فدیہ نجات

طالع حرب ، بهضاً مغلوبیت صفحہ سنہ دہ دونر . عثمانیلرک سلطان
مراد زمانندہ « ہونیاد » قومانداسندہ کی اہل صلیب اردولرینہ
مغلوبیتلری اوصفجاتنددر . ہرمانشتاد ، وازاخ ، نیش ، بالقان ، شہر
کوی مغلوبیتلری توالی ایتمش ایدی . بو محاربہ لردہ عسکر جہ بر چوق
تلفات ، امراجہ کلی ضایعاتدن بشقہ ویریلان اسیرلر میانندہ پادشاہک
دامادی محمود چلبی دہ بولنیوردی . دیگر طرفندن قرہمان بکی دہ بویلہ
بر زماندہ اوچنچی دفعہ اولہرق عصیان ایدیوردی . بو احوالندن
پک متأثر اولان بویوک پادشاہ کمال عزم و جزم ایلہ اناطولی یہ کچدی .
قرہمانی تربیہ و بکنی تکرار عفو ایتدکن صکرہ روم ایلی یہ عودتہ
بالقاندہ ہونیادی قارشیلادی ، کچیدلردن ہونیادی رجعتہ مجبور ایتدی .
درحال بر ہیئت سفارت ترتیبیلہ صرب قبرالی ریاستندہ مذاکرات
صلحیہ کیرشدیلر . پادشاہدہ صاحہ میل ایتدی . شرائط صالحیہ شویلہ
تقرر ایتدی :

(۱) — صربستان ایلہ ہرسک اسکی صاحبی اولان (ژورژ) -

برانقوویچ) ہ ویرملک ؛

(۲) — افلاق مجارستانہ الحاق ایدلمک ؛

مرکزی اولسی وندیکلورہ تعہدات صاحبہ لینی اونوتدیرمش ایدی . سلطان مرادک بر طرفدن چابی مصطفی ایله دیگر طرفدن اناطولی بکاریله اوغراشدینی زمانی فرصت عدایدرک اورایه یرلشمشار ایدی . قباحتی بیان وندیک دوژی [۱] سلطان مراد از میری صوگ دفعه قطعاً اشغال ایتدیکی صروده سائر حکمدار لر کبی سفیر لر کوندرمشدی . فقط پادشاه انک سفیر لینی قبول ایتدی . سببی (سالنیک) حقیقه کی تجاویزی ایدی . بونی اکلایان وندیک جمهوریتی در حال متراکم ویرکولری وانیر هدیه لری ایله تکرار سفیر لر کوندردی . ظاهراً تجدید مناسبت و تأیید مصالحه ایتسوردی . چونکه عثمانیلر له خصومت ، تجارتی و اقتصادی بوزه جقدی . فقط سالنیک کی ده بر درلو براقق ایسته میوردی . زیرا روم ایلیده اک مهم بندر تجارت ایدی .

سلطان مراد « سالنیک ددهم طرفندن فتح اولمش بر عثمانلی » « مالیدر . یبانیچیلرک مملکتیم ایچنده یرلشمه لینی هیچ بروقت تجویز » « ایدم . اکر وندیک حکومتی اختیار یله سالنیک کی ترک ایتمزسه کندم » « کلیر الیم » جوابی ایله انلری اعاده ایتدی .

موسم نیش ایکن اهمیت ویرمیرک سیروز اوزرندن سالنیکه یوریدی .

ایاچیلر مملکتلرینه واردیغی زمان سلطان مرادده سالنیک کی محاصره ایتمشدی . وندیکلیر اهالی ایله برلشهرک پک شدتی مدافعه ایتشلر سهده فائده سی اولادی . آز زمانده قهراً فتح اولندی . روم ایلینک بو مهم اسکله سی استرداد ایدیلرک عثمانلیلرک اقتصاد و تجارت قپوسی تحت

[۱] دوژ = سردار معناسنه پایدر . دوچه ، دوچه ، غران دوق ، بر اصلندر . بزم لسان نارجمزده وندیک حکمدار لر لینه ویربلان عنواندر .

ویرمک ، مجارستان ایله قطع مناسبات ایلیک وهرنه زمان امر اولتور ایسه عسا کر موجوده سیله خدمت پادشاهیده حاضر بولمق اوزره معاهدۀ صلحیه تجدید وقرالغی تصدیق اولندی (۱۸۳۳) .

درس : ۹

بوسنه مقطوع ویرکوسی و تزییدی

بوسنه قطعہ سی (توواریتقو) نامنده بر پرنسک تحت اداره سنده مستقل بریر ایدی . مجارستان اسفار اخیرہ سی اوزرینہ سلطان مرادک اورایه توجهی ، استقلالی ایچون تہلیکنک تقریبی ا کلامی اوزرینہ بالاستعجال مراجعتله یکر می بیك التون مقطوع ویرکو قبول ایدرک مصالحه عقد اولندی .

برقاچ سنه صکره وقوعبولان سفردہ ینہ متبصرانه داورانه رق ویرکونک یکر می بش بیك التونه ابلاغی ومصالحه نک تجدیدینی تکلیف ایتمکله قبول ومناسبات صلحیه تقویه اولمشدر .

ایلیک مصادمه اقتصادیه

وندیکولر دولت عثمانیه ایله (۱۸۱۱) تاریخی چلبی سلطان سایمان معاهده سندن بری حال صلحده اولدینی حالدہ چلبی سلطان محمد طرفندن اداره ملکیه سی بعض اسباب سیاسیہ دینی موقتاً بیزانس ایمپراطورلغنه تودیع اولنان سلانیک شهرینی ضبط ایتدیلر . سلانیکک موقع جغرافیسی اعتباریله پک مهم بر تجارت واقتصاد

سیاسی و اقتصادی ازدواجك ايلك نتیجه حسنه سی

سلطان بایزید زمانندن بری کر میان خاندانیله خاندان عثمانی بیننده مناسبته صهریه موجود ایدی. حتی سلطان مراد کر میانك صوك بکی اختیار یعقوب بکه (شاه بابا) و زوجه سنه (شاه آنا) دیه خطاب ایدردی. بو محترم اختیار صوك زمانلرده سلطان مرادی و شهرتی افاقی طوتان پای تحت عثمانی زیارت ایتك اوزره بروسه و کلیبولی طریقیه ادرنیه کلدی. حقیقده اجرا اولنان مراسم استقبالیه و احترامیه جهانده کسه یه نصیب اولماش دینه جك درجه ده پارلاق و مکمل ایدی. مدت اقامتک هر کونی بر دو نسا و بایرام اولدی. یعقوب بک بو فوق العاده احترام واکرامدن پک زیاده ممنون اولدی. بر سنه صکره وفاتنده ملک موروثی پادشاه حضرتلرینه وصیت ایدرک بخش ایتدی. کر میان ملکینی تشکیل ایدن او مهم قطعنهک تمامی بو صورتله ضمیمه ملک عثمانی اولدی. ایشته حکیمانه و مقتصدانه سیاستک پک عالی نتیجه سی.

صربستان مقطوع ویرکوسنک تزییدی

صرب قرالی [آیهن] وفات ایدرک یرینه کچن [ژورژ برانقویچ] سکیز موند [له برلشهرک عثمانلی محمیلرینه بعض تجاوزاتده بولندیلر. ابتدا سکیز موند اوزرینه براردو سوق اولنه رق منازع فیه کو کر جینلک قلعه سی دولت علیه یه ترک اولنق شرطیله متارکه تجدید اولندی. بعده صرده صرب قرالنه کلدی. سلطوت عثمانیه یی اوزاقدن کورن قرال درحال ترک مخالفتله بعد ماسنری اللی بیك دووقه التونی مقطوع ویرکو

مشهور اولان و واردات جسیمه تأمین ایدن قسطنطونی و ماحقانی
اراضیسنی کاملاً دولت عثمانیه به ترک ایدیور، و دیگر بکلرک مملکتلری ده
اقتصاداً ممالک عثمانیه به التحاق ایلوردی .

بر نمونه اعمار

مدینت عثمانیه قواعد کلیه سندن بری ده فتح اولنان مملکتده
جامعار و یاننده مطلقاً مکتب و مدرسه لر و فقرایه مخصوص عمارت لر
تأسیس ایتک و ایجاب ایدن یرلره منتظم یولار و مکمل کوپر یلر یا تمق
ایدی . او عصرده کی سائر اقوامه کوره پک بیوک بر فکر مدینت
و معموریت ایدی .

عثمانیلرک کچدکاری یرلرده او آثار مدنیه دائماً مشاعده اولور .
ترک ایتدکاری یرلرده لغرض ایحا ایدلیانلری الآن موجوددر .
بوفکر اعمار و تمدن بر نمونه اوله رقادرنه داخلنده کی (ارکنه)
قصبه سیاه کوپرینی کوستره بیلورز . او موقع ؛ کلنک بتون شمولى
و تام معناسیاه بانا قلق بر یردی . بتون اشقیایه یتاقای ایدردی . یول
کیسلور ، کلن ، کچن صویولوردی . سلطان مراد اورایه یوز یتمش
درت کمرلی بر کوپری ، بر جامع ، بر هام ، بر عمارت ، بر کر وانسرای
و مقدار کافی مساکن یا پذیردق بر شهر وجوده کتیردی . حتی پک
مظنن پاییلان رسم کشاد کونی بو عمارتده ایانک بیشن یمکی سلطان
مراد بالذات کنندیسی تقسیم ایتمش و جامعک مولرینی ایله یا قمشدر .
عثمانیلر یا لکز یاغش ، بیقمشدر ، دین غرضکار مورخلری تکذیب
ایدر آثار مخلده و باقیه ندر .

سیاسی و اقتصادی ازدواج‌ها

اناطولی‌ده برادرینی عصیانہ تشویق ایدن بکری تأدیب ایچون
 اچیلان سفرک نتیجه‌سی بیوک بر سیاست حکیمانہ ایله توج ایتدی .
 عثمانلی پادشاهنک عدالت و شہامتی واردولرینک جلادت و مہابتی اوکنده
 صداقتدن بشقہ چاره اولدیغنی اکلا دیلر . عمومی اطاعت و مسالمت
 ارزوسنی کوستردیلر . بو نتیجه‌نی ابدی بر صورتده تأیید ایچون
 بر طرفدن پادشاه کندیسی اسفندیار بکک کوزلدکیلہ مشہور کریمہ سنی
 تزوج و دبکر طرفدن پادشاهک اوچ ممشیرہ سندن بریسنی اسفندیار
 بکک اوغلی قاسم بکک ، ایکنجیسنی اناطولی والیسی قرہ‌جہ چلبی‌ہ ،
 اوچنجیسنی صدراعظم پاشانک اوغلی محمود چلبی‌ہ تزویج ایدیوردی .
 اولوقہ قدر تاریخده امثالی کورلما مش بر دوکون اولدی . سنبوبدن
 ادرنہ یہ کلنجہ قدر یوللردہ بک بیوک مصرفلرله پارلاق شہکار یاپلدی .
 حقیقہ عمومی بر سور پر سرور اولدی .

بو مربع ازدواج تحتندہ کی مقاصد سیاسیہ شوردکہ : اناطولی بککرینک
 کندیلرینی سلطنت عثمانیہ یہ یبانیجی عد ایدرک ایکی‌ده برده دولتک
 غوائل حربیہ سندن استفادہ یہ قیام و روم ایلیدہ بو قدر مسائل مہمہ
 موجود ایکن انی اشغال ایتلری . دوامنہ ہیچ بر سیاستک جواز
 ویرمیہ چکی بر حال ایدی . حکیم و عاقل سلطان مراد بو محذوری ازالہ
 ایچون شمدی یہ قدر قوللانیلان سلاخی دیکشدریوردی . قوت
 یرینہ حکمتی اقامہ ایدیوردی . بوندہ موفق‌ده اولدی .

مقاصد اقتصادیہ کلنجہ : اسفندیار بک معدنلریہ ، اورمانلریہ

اغواسیله قیام ایدرک ازنیق ضبط ایتدیکی خبری کنبجه، محاصره ترك ایدیلهرك اناتولییه کچیلوب عاصی ازنیق قاعهسی قپوسنه آسیلدی . بوتلهکنی ده ازاله ایدن سلطان مراده هر طرفدن یکیدن موفقیتم تبریکلری ، صالح تجدیدلری کلدیکی صیرده بیزانس قیصری وفات ایتمش ، یرینه اوغلی یوان کچهرک کمال استعجال ایله صاحبه طالب اولمشیدی .

سلوری ودرقوس وجواری ایمپراطوره قالمق آندن ماعدا بتون قره دکنر سواحلی دولت عثمانیه په عاقد اولمق وسنوی اوچیوز بیک اچقه ویاخود اوتوز بیک دوغه التونی مقطوع ویرکو ویرملک شرائطیه (۲۴ شباط سنه ۱۴۲۴) تاریخده بر معاهده صلحیه عقد ایدلدی .

یوقاریده اوچنجی مقطوع ویرکو اولمق اوزره قید ایتدیکنر اون بیک التون بیزانس ایمپراطورانی ویرکوسی بومعاهده موجبجه اوتوز بیک التونه حیقارلمش اولیور وایمپراطورانک حدودی ده قطعی صورتده تحدید ایدلمش بولنیوردی .

شمالده عثمانلی اردوسی قوماندانی فیروز بکه مغلوب اولان افلاق بکی (دراقول) بالذات کلهرك آید صداقت ایتمش ومعاهده صلحیه تجدیداً عقد اولنهرق ویرکو ایکی مثلنه یعنی سکنر بیک دوغه التوننه ابلاغ اولمشدر . صرب قرالی ده بالذات تبریک ایچون پک اغیر هدیه لرله کلمش و اولکی ویرکویی ویرمک شرائطیه مناسبت ومعاهده پی تجدید ایتمشدر . وپک چوق هدیه والتفاتلرله مقابله کورمشدر . سلطان مراد او ائنده المانیسا ایمپراطورانغی ده کندیسنه توجه ایدن مجار قرالی (سکیزموند) ی تبریک ایچون سفیرلر کوندرمش وصورت مصلحانده چکمک اوزره ایکی سنه ده مئارکه عقد ایتمشدر .

محافظه‌نی مباحده نامه ایله قیصر مانوئه حواله ایتمش ایدی. قیصر بونی النده سیاستاً بیوک بر سلاح وعینی زمانده اقتصاداً بر منع ایراد مقامنده طوتیوردی .

سلطان مرادک جلوسنده قیصر سفیر کونده رهدرک تبریک ایتمکه برابر سلطان محمدک عهدی موجبنجه شهزاده لردن ایکسینک عینی شرائط تأمینیه دائره‌سنده محافظه ایچون نزدیکه کوندرلسنی ، عکس حالده کندیسندن بیوک اولغله تخت وسلطنتک صاحب مشروعی اولان مصطفی چلبی بی اطلاق ایده جکی اولدجه تهدیدکار برلسان ایله تبلیغ ایتمشدی .

جواباً بر شهزاده‌نک بیزانسلیلر یاننده تربیه ایدلمسی محذورینی و برادرلرینی کنیدیسی ده ائی کوروب کوزدهده جکنی بیلیدردی . قیصر بوندن دلکیر ایش و مصطفی چلبی ایله جنیدی صالیویروب دولتک باشنه ظالمه حیقارمش واردوی عثمانیک روم ایلیه کچمسنی منع ایچونده کیلرینه امر ویرمشدی .

- سلطان مراد جنویز کیلریله روم ایلیه کچوب مصطفی چلبی ظالمه‌سنی بیتردکن والیشر اچه وظیفه ایله باشنه طوبلادینی درمه چاتمه عسکری کاملاً پریشان ایتدکن صکره قیصردن حرکتک انتقامنی المنه قرار ویردک تدارکه باشلامشدی . بونی خبر الان قیصر هدیه‌لرله تبریک موفقیت و تمهید معذرت ایچون سفیرلر کوندردی . پادشاه بونلره « سز کیدیکنز . ایمپراطوریکزه جوابی بن کندم کتیره جکم » دیدی .

استانبول دردنچی دفعه اوله‌رق محاسره اولمش و فوجی قوه قریه‌یه کلشیدی . پادشاهک برادرلردن بریسی ال آلتندن قیصرک

ومعاهده نامہنی طلبہ جنویز جمهوریتک درعہدہ ایتدیکی وظائف
 مجبورہنک جملہ سنی برقم ایہ معاہدہ دن چیزہرک طی ایلدی .
 ایشتہ بوعلو جناب تاثیریلہ درکہ سلطان مرادک کیملرلہ روم ایلی یہ
 پوپہ یلکن کلمکدہ اولدیغنی کلیبولی قلعه سنک دیوارلری اوزرندن کورن
 چلبی مصطفی آدلرندن بریسنی کوندرہرک سلطان مرادی کندیسنه تسلیم
 ایتسنی تکلیف بو خدمت مقابلندہ الی بیک التون ویرہ جکنی وعد
 ایلدیکی حالہ (آدورنو) بو تکلیفی کال شدتہ زد ایلدی . سلطان
 مراد (آدورنو) نک شو صداقتنہ واقف اولدینی زمان تشکرلہ برابر
 بوینتہ صاریلہرق «صادق دوستم و سوکیلی قردهشم» خطابیلہ تلطیف
 ایلدی .

کمرک وارداتی ترکی

چلبی مصطفی اوزرینہ کلیبولیدہ قازانیلان واعداملہ نتیجہلنسان
 مظفریتدہ وپادشاہک اردوسیہ ادرنہ یہ دخولندہ پک چوق یارارلقلری
 کورینان (آدورنو) ایہ معیتدہ کیلرہ سلطان مراد پک بیرک ہدیہلر،
 عطیہلر ویردیکی کبی یکی فوجہنک کمرک وارداتیدہ قید حیات
 شرطیلہ (آدورنو) یہ ترک واحسان ایلدی .

معاہدہ تجدیدی وویرکو تزیدی

بیرانس قیصرلری تیمور وقعہسندن بری درلو انتریقہلرلہ غوائل
 داخایہ مزدن استفادہ ایدیورلردی . چلبی سلطان محمد سنہدہ اوچ
 یوز بیک اچہ تخصیصات ایہ مصطفی چلبی وجیندک ومعیتلرینک

ایدی . جلوسنی متعاقب داخلا قلوبی تظمینہ و خارجاً دول اسلامیہ وغیر اسلامیہ ایله دولتک مناسباتی تأمینہ چالشدی . عسکری وامرانی عطیہ و ہدیہ لراہ تلطیف ، والیدی التفاتنامہ لراہ تقدیر و مرکزہ ربط ایتدی . بتون دولت لراہ نامہ لریازمق ، الحیلر کوندرمک و جملہ سنہ صلح و مسالمت تأمین ایلک کبی حکیمانہ تدبیرلر اتخاذ ایلدی . بونک حسن تأثیری در حال کورلدی . قرہ مان و منتشا بکلریاہ معاہدہ لری تجدید و حجار قرالی سیکیز موند ایله بش سنہ لک متارکہ عقد اولندی .

ایلک ویرکو عفوی

صارو خاندن دولت عثمانیہ یه کچن یکی فوجہ نک زنگین معدنلری جنوزیلیر طرفدن ایشلتدیریلور و دولته سنوی مقطوع ویرکودن بشقہ معدنلر ایچونده بر بدل ویریلور ایدی . فقط تاریخده « دوزمہ مصطفی » نامی ویریلان چلبی مصطفی وقعہ سندن بری تقسیطر تراکم ایتشدی .

اولوباد کوریسندہ سلطان مرادک اوکندن فرار ایدن چلبی مصطفای تعقیب ایچون اردوی روم ایلی یه کچیره جک کمی یوقدی . چونکہ بتون کیلر چلبی مصطفانک النده ایدی . یکی فوجہ ده بولنان جنویز معدن ناظری (آدورنو) یدی کمی ایله امدادہ کلدی . پادشاہ ایله اردوی کیلرینه الدی . فیلو بوغازک اورتہ سنہ کلدیکی وقت پادشاہک ایاقلرینه قاپہ نهرق یکی فوجہ معدنلرینک تراکم ایدن ایجار یاه ویرکونک عفونی استرحام ایتدی . پادشاہ عالیجنابلق کوستردی . یکرمی یدی بیک دوقة التونی درجه سندہ اولان ایجار ایله ویرکوی عفو ایتدی .

بشنجی مقطوع ویرکو

چلبی سلطان محمدك زمان سلطنتده یکی فوجہ ، مدللای ، ساقز
استانبول ، غلطه ، قریمدہ کفہ وسائر بعض محللار جنویز جمهوریتك
مستملکاتندن ایدی . بونلری برجنویز والیسی اداره ایدیوردی .
بووالی پادشاهك تمایلات صلح جویانهسندن استفادہ ایدرک
جمهوریتك تجارتنه امتیازات جدیدہ تأمین ایتك اوزره دولت عثمانیہ
ایاہ اونسنهك برمعاهدہ عقد ایلدی . بومعاهدہ موجبجه دولت عالیہ
جنویز کیلرینه وتجارتنه تجاوز ایتیهجک وبوکا مقابل جمهوریت
خزینہسیده دولته یکریمییک دوقہ التونی ویرکو ویرهجک ایدی .
چلبی سلطان محمد بومعاهدہدن بشسنه صکره ارتحال ایشدر .

حال مالی

اصول مالیہ وانواع واردات وتشکیلات اداره ، دور اورخانیتك
عینیدر . چلبی سلطان محمدك بروسه وادرندہ وسائر محللارده اولان
خیرات ومبراتى مصارف کلیہ ایله وجودہ کلدیکندن زمان سلطنتلری
اولان سکز سنہده امور مالیہنك کسب صلاح ایدرک خزینہ دولتك
وسعتنه وفضله وارداتله غزاملنك کثرتنه بونلر برردلیل وشاهددر .
یالکز مقدارلر فتوحات وتوسعات نسبتندہ تراید ایشدر .

سلطان مراد ثانی دوری

پدرینك وفاتندن قرق ایکی کون صکره اماسیهدن کلهرک بروسهده
تخت عثمانیہ جلوس ایدن سلطان مراد ثانی مدبر وحکیم بر پادشاه

سکه

چابی سلطان محمدك كهوش سكه لری متنوعدر . بر قسمتك بر طرفنده (كلمه شهادت) ديكر يوزنده (محمد بن بايزيد خان خلد ملکه) يازيلي ایدی . بر قسمتك ده بر يوزنده (سلطان محمد بن بايزيد) ديكر يوزنده (ضرب ادرنه خلد ملکه) محرر ایدی . انجق الده ايدیلان عثمانی سكه لری ايچنده (سکه مشترکه) ناميله بر پاره واردر که بونك بر طرفنده آت آتبه :

لااله الاالله

محمد رسول الله

ضرب في بزنه

يازلديني حالده ديكر طرفنده ده :

دمور خان کرکان

محمد بن بايزيد خان

خلد ملکه

۸۰۶

يازليدير . بوسکه چابی سلطان محمدك اناطولی قسمنده حاکميتنی تصديقاً تیمور طرفندن ۸۰۵ تاريخنده امضا يرينه قرمزی مرکه الی باصهرق ویرمش اولدينی براتك حکمی جاری اولدينی زمان ايچنده ضرب اولنان مسکوکاتدندر .

ایچون کلیبولیدن سکسان پارچه کی ایله حرکت ایدن جالی بك یولده راست کان ونديك كميلرينه تجاوزه باشلادی. حتی طربزوندن مال ایله گلیمکه اولان رنديك كميلرينی ده ضبط ایتدی.

ونديك جمهوریتی ایسه اوارالق نزد هایونه بر هیئت سفارت کوندرمکه ایدی. هم سفیرلرینی نقل ایتک، هم قوه بحریه سی حقیقه بو مناسبتله عثمانلیره بر فکر ویرمک اوزره هنوز استعمال اولمغه باشلامش طوبدیلله مجهز اون بش بیوک فرقتین سوق ایتمش ایدی. بونی کورن جالی بك کلیبولییه رجعت ایتدی. انارده کلدیله یانی باشنه دمیرله دیلر. ونديك امراسی جالی بکه بر مأمور کوندره رک سفیرلره کلدیکنی اکلادتدی. اوده حسن قبول ایتدی. فقط ایرتسی کون بر جنویز کیمسندن طولانی ایکی دونما اراسنده نصلسه بر بحاربه وقوعه کلدی. نتیجه ده بزم دونما پریشان اولدی. ونديك ذوننامسی کلیبولی نی چکدی. استانبوله کلدی. فلاکتدن صکره یا کاشاق اکلشادی. سفیرلر ادرنه یه جلب ایله اعتذار و موجود معاهده تجدیداً عقد ایدمک قرارلشدیرلدی. اسیرلر اعاده ایدیله چک، هر ایکی طرف قورصان کیسی کورنجه باراغنه باقمسزین تجاوز ایده چک، تجارت بوضورتله حمایه ایدیله چک ایدی.

اساسلری بو صورتله ترتیب و تصدیق اولنجان اشبو معاهده نامه برچاوش ایله ونديك کوندرلدی. ایشته بوچاوش برنجی اوله رق اجنبی بر دولت نزدنده بولمنی عثمانلی سفیریدر. (۸۱۹) ونديكده پک بیوک اکرام کوردی. اوروپاچه بیوک بر وقعه صیره سنه چکدی. حقیقته بوجه ده پک مهم ایدی. چونکه تجارت بحریه نك تأمین ایچون ایلك نمل طاشی آتیلیور ایدی.

دفتره قید ایدیورسکنز . کوزلربکوز یورولوق درجه لرینه گلشدر .
 بویله بر صروده کوز قایمسی (زیغان بصر) دنیلان بر حالت طبیعی
 سزه یان یانه بولسان رقم لری معکوس اوقوتدیر . وایله نقل و ترقیم
 ایتدیرر . نتیجه ده حسابکنز طقوز ویا انک مضر و بلرندن بریسی
 درجه سنده بر تفاوت کویسترر . بو تفاوت ۹ ایسه امین اولکنز که
 ۱۲ رقمی ۲۱ ، ۲۳ ی ۳۲ ، ۳۴ ی ۴۳ الی آخره نقل و ترقیم ایتمکنزدن
 واکر تفاوت ۱۸ ایسه بوده ۱۳ ی ۳۱ ، ۲۴ ی ۴۲ ، ۲۵ ی
 ۵۳ الی آخره یازما کزدن واکر فرق ۲۷ ایسه ۱۴ ی ۴۱ ، ۳۶ ایسه
 ۱۵ ی ۵۱ ، ۴۵ ایسه ۱۶ ی ۶۱ وهلم جراً تحریر ایتمکندر .
 بوفرقلر و معکوس رقم لری ۹ عددینک مضر و بلری عددنجه توالی ایدر .
 شوراسنی ده بیلملی سکنز که ارادینگنر فرق هانکی مرتبه ده ایسه
 معکوسیت ده او مرتبه ده در . بنه علیه ارقام کک ایلده عشر اتنده
 وکک مات ایلده اوفنده و میلیون و ملیار لریک ایلده و عشرات و ماتنده
 ارادینگنر رقم طقوز عددینک مضر و بلرندن بری ایسه در حال معکوس
 رقم یازدینکنز حکم ایدرک سهوی سریعاً بولور ، تصحیح ایدرسکنز .
 وقتیه طرفزدن بونک ایچون بر (ارقام معکوسه) رساله سی یازلمش
 ایسه ده طبع ایدیله مامشدر .

ایلیک ایلیچی

دولت علیه طرفندن ایلیک دفعه اوروپایه سفیر ارسالی (چای
 سلطان محمد) زماننده وقوعه گلشدر . عثمانی تجار کیلرینه وسواحلنه
 صارقندلیق ایدن سیتلاد اطهر لری حاکمی دوق دوناقسوسی تأدیب

طقوز عددی

چابی سلطان محمدك حكومات متجاوزه حكمدارلرینه یازدینی نامه لرده کوندردیکی هدیه لر هپ طقوزدر. هر شیئی طقوزر یاقیق اهالیجه ده معناد ایدی. دو کونلرده وسائر کونلرده هدیه لرینی طقوزر ویررلر، اکین ییچلدیکی زمان دمتلرینی طقوزر، طقوزر بیغارلر و بوکا (طقوزجون) صکره لری تحفیفاً (طقوزجون) دیرلردی. بو عادت اسکیدر والیوم کویلر مزده موجوددر. آسیا حکمدارلری اراسنده چوق زمان بوکا رعایت ایدیله کلشدر.

پادشاهك عزیز مصره کوندردیکی مکتوبده ذکراوانان هدیه لرك ومقابلنده الدینی جوابده محرر هدیه لرك هپ طقوز اولسی ده بونك دلیل تاریخیسیدر.

بوندن بشقه خواص اعداد میاننده طقوز عددینك غریب خاصه لری وارددر. بو عدد هر هانکی بر عدد ایله ضرب ایدلسه حاصل ضربنی تشکیل ایدن عددلر، برر رقم اولمق اوزره جمع ایدلدکاری زمان، انلرك ده حاصل جملری طقوزه بالغ اولور. یالکیز ۱۱ و ۲۱ ۳۱ و ۴۱ کبی بر احاد ایله بر عشر اتدن مرکب عددلرله ضرب ایدیله چك اولور ایسه حاصل ضربك رقلرندن برنجی جمعه ایکی طقوز ایکنه جیسینه بر طقوز حاصل اولور.

رقم ایله کثرت اشتغالی طبیعی اولان منتسبین مالیه ومحاسبین طقوز رقمك مضروب لرنده ده بر خاصه غریبه یه تصادف ایدرلر. مثلاً: غایت کلی ارقامی حاوی بر جدولی یالکیز بر یره نقل ویا بر

جامنی اوچ سنه زمان و قرق بیک دو قه التونی پاره صرفی ایله بنا
ایلدی .

ایلك صرّه هایون

عثمانلی پادشاهلری ایچنده حرمین محترمین علما و اهالی کرامنه
و مجاورینه توزیع ایلمک اوزره صرّه ارسالی فکر احترامکاریسی
ابتدا چلبی سلطان محمدخنده طلوع ایتدی . التون اوله رق صورت
مخصوصه ده اعمال ایتدیرلمش کینسلر ایچنده قاره دن برهیت مخصوصه
ایله کوندرلمشدر . فقط ایچنه نک مقداری معلوم دکلدر .

یالکز بایزید ثانی زماننده نصفی مکه و نصفی مدینه ده علما
و اهالی و مجاورینه توزیع ایلمک اوزره هر سنه اون بیک التون
کوندرلدیکی مقید و مضبوطدر .

تیمار وزعامت اصولنده ایلك تبدل

چلبی سلطان محمد مستقلاً پادشاه اوله رق جلوس ایتزدن اول
وقوعه کلان اون یدی محساربه ده معیتنده یارارلق کوسترنلره مکافات
وعد و انلرک اسملرینی ضبط ایتمشیدی . بعدا جلوس روم ایلی بکلر
بکیلیکننده واقع تیمار وزعامتلی نصفی متصرفلرینه مالکانه اولمق
اوزره توجیه ایتدی . بویولده تملیک اولمش تیمار وزعامتلی یالکز
روم ایلیده اولوب ممالک عثمانیه نک دیگر جهتلرنده یوقدی . اورالرده
سلطان اورخان زماننده کی وضع قانونیسی محافظه ایتمکده ایدی .

کوسترلمش ، پادشاهله برابر ضیافتده بولنمشلر وعودتلرندهده طرف شاهانهدن کندیلرینه شوسوزلرسوبلنمشدر. « اونوتیموب متبوعلربکیزه دیکیزکه بن هر طرفه صلح بخش اییدیورم . وهر طرفدن ده صلح ومسالت ایسترم . هان جناب حق صلح ومسالت موجودهیی بوزمق ایستیه جک اولانلرک قلیلرینه الهام ایله کندیلرینی نیات مسالت براندازانهدن منع بیورسون » دیمشدز .

بزم تاریخلرده دوزمه مصطفی دینیلان و حقیقت حالده ادرنهده اعلان حکومت ایله نامه خطبه اوقودوب سکه دخی ضرب ایتمش اولان شهزاده چلبی مصطفی ایله نیکبولی والیسی اولان جنیدبک سلانیک جوارندهکی محاربه هزیمتدن صکره استانبوله فرارله بیزانس ایمپراطورینه التجا ایتمش لردی . ایمپراطور ، سلطان محمدله اولان معاهده موجبجه بوناری اطلاق ایتموب حبس ایده جکنی . تأمین و سلطان محمدده بونلرله برابر دیگر اوتوز نفر رفیقلر یچون معاش اوله رق اوچ یوزبیک اچقه تخصیص ایلدی . بوپاردهیی بعض مورخلر اوتوز بیک دوقة التونی ویا اون بش بیک استرلین التونی دیه یازمشلردر . کورینورکه اول وقتکی اچهلرک قیمتی دوقة التونک عشرینه مساوی ایدی . ایلروده مسکوکت عثمانیه بخشده بونقطه لر ده ا زیاده ایضاح ایدیله جکدر .

سلطان محمد خیرات و حسناتجهده مرتبه سی پک عالی برپادشاهدر . بروسهده جدینک باشلا یوب پدرینک اکماله تقریب ایتدیکی اولو جامعی وادرنهده سلطان سلیمانک باشلا یوب سلطان موسانک پنجره لرینه قدر انشا ایتدیکی نفیس جامعی اکمال ایتدی . کندی نامه صنایع نفیسه عثمانینک برتمثال ذی حیاتی اولان بروسهده یشیل عمارت

خدمت لازم ایکن ایتمک . ایشته سزک کبی امرادز که دولتک انقراضنه سبب اولور . « دیه عتاب ایتمش وپاشانک درشت جوانی اوزرینه انی اطلاق ایتموب حال اسارتده براقشدر .

سلطان موسی ، بیزانس ایمپراطورینک پدری زماننده معاهده موجبجه تعهد ایلدکلر . حالدہ خیلی زماندر ویرمدکلری مقطوع ویرکویی ایتمک اوزره ایمپراطور تزدینه صدر اعظمک اوغلنی کوندردی . فقط ایمپراطور بوویرکولری ویرمامک ایچون برمکتوب ایله چایی سلطان محمدی برادری اوزرینه کندیسیمه متفقاً محاربه ایتمک دعوت ایتمدی . بو محاربه سلطان موسانک شهادتی و برادرینک جلوسی ایله نتیجه لندی . ادرنه ده ایکن نامنه خطبه او قونمش وسکه ضرب اولمشدر . سکه نک بریوزی (موسی بن بایزید) دیکر یوزی (ضرب ادرنه خلد ملکه ۸۱۳) یازیلدر .

چایی سلطان محمد دوری

انقره وقعه سندن صکره دواتی دوشدیککی مهالکدن قورتاران بو بویوک پادشاه دولته حیات تازه ویردیکی کبی مالیه نقطه نظرندن صلح اوزرینه مناسبات خارجیه و تجاریه مزنی اصلاح ایتمش و بیزانس ایمپراطورلنی ووندیک وراغوزه جمهوریتلری ایله موجود معاهده لری تجدید ایلمشدر .

بوسیاست خارجیه ، اطرافه پک زیاده حسن تأثیر کوسترمش صربستان افلاق ، بغداد ، بلغارستان ، یانیه دوتوسی و سائر حکمدارلر طرفندن درحال سفیرلر کلش ، بونلره زیاده اکرام

روم ایلیه قاجیرمشیدی . ادرنده جلوس ایتدی . باشده صدر اعظم اولدیغی خالد بتون علما ، امرا ، عسکر ، خلق کندیسنه بیعت ایتدی . اجدادینک سککری کبی کوموش سکه ضرب ایلدی . سککری بریوزی طغرا شکنده اولمق اوزره (امیرسلیمان بن بایزید) دیکر یوزی اطراف جهار یار کزینک اسماری واورتهسی (خلد ملکه ۸۰۶) یازلدی . ونامنه خطبهده اوقوندی .

زمان سلطنتده امور مالیه نقطهسندن مهم اولان وقعه (ونديک جمهوریتی) ایله عقد ایتدی کمز معاهدهدر . (۸۱۱) بومعاهده موجنبجه دولت عثمانیه ونديک جمهوریتی ایله امور تجاریه یی تنظیم ایدیور ، واران اوودلقده کی اراضیسی ایچون هر سنه بیک اتی یوز دوقة التونی مقطوع ویرکو تأدیه ایتک شرطیه مصالحه عقد ایدیوردی .

سلطان موسی دوری

انقره محاربهسنده پدری ایله برابر اسیر وهر فلاکتده اکا شریک اولان سلطان موسی ادرنده جلوس ایتدکن صکره ایلیک ایشی انقرده وظیفه لرینه اهانتله قاجان امرایی تأدیب ایتک اولدی . شمسیه قدر هیچ امثالی یوق ایکن بو باده اک ایلرویه واران امرانک سننجاقلرینی ، زعامت لرینی ، تیمار لرینی آلدی . کندیسنه خدمت لری سبق ایدن ارقداش لرینه توجیه ایتدی . فی الواقع امرانک بعضیلری بوجزایه مستحق ایدیلر . حتی انقره محاربهسندن صکره کوتاهییه کلوبده تیمور طاش پاشانک خزائن و فیره سنی ضبط ایتدی کی زمان تیمور : « بو قدر مال جمع ایده جککه لشکر ترتیب ایده رک ولی نعمتک

طرفندن کندیلرینک برقاچ مثلندن زیاده اولان تیمور اردولرینه قارشلی محاربه ایده جک عسکرک صیقندیده براقلمسی جائز اولمیوب بامکه تشجیع ایچون خزینهلرک اچلمسی وعسکره طاغیدلمسی استرحام ایدلدیکی حالدله مؤثر اولمامسی وبمض مورخلره کوره تیمور طرفندن حاسوسلر واسطه سیله کللی پاره لر توزیع ایدیله رک عسکرک بوپاره صقندیلرندن پک بیوک استفادله تأمین ایدلمسی خصوصلری مالیون ایچون پک زیاده نظر دفته انه جق مهمه لر دندر. برکت ویرسون که بو حال یالکیز موظف اولان عسکره یعنی قسم اقبه عاڈ ایدی. قسم اکثری تشکیل ایدن قوه عظیمه یعنی تیمار لولر وزعیملر کندی دیر لکلری حاصلاتی آلدق لرندن بو خوشنود سزغ تائیری محدود قالدی. ویا رواغیا رنظر نده خزینئه دولتک مضایقه مالیه سی پک حقیقی ایله میدانله چیتمادی.

سکه

بیلیدیرم بایزیدک - که لری دخی جدلرینک اچهلری ثقلت و عیارنده کموش اچهلردر. یالکیز انلرده (کله شهادت) یوقدر. بوتقطه محتاج تعمیق. جالب نظر دقتدر. بر طرفنده (خلد ملکه ۷۹۲) دیکر طرفنده : بایزید بن مراد) یازیلیدیر. التون سکه یوقدر. مسکوکات عثمانیه یه تاریخ وضعی اصولی ابتدا مشارالیه زماننده آخاذا قلمشدر. محل ضربلری کوسترلما مشدر.

برنجی سلطان سلیمان دوری

انقره فلاکتنده بایزیدک بیوک اوغلی و ولی عهدی سلطان سلیمان چلبی علی العجله بروسه یه کیش و حرم پادشاهی ایله خزینئه هایونی

صوَرَمَش ، سلطان یازید جواب اوله رق دیوارده اصیلی دوران قلنجی کوسترمش ایدی . بونک اوزرینه قرال اوروپانک هر طرفدن بالاستمداد یوزبیک کشیک براهل صلیب اردوسی جمع ایدرک طونه بی کچمش و مشهور (نیکبولی) محاربه سی وقوعه کله رک عثمانلی اردولرینک شانلی مظفریتله نتیجه لشمدر . بو محاربه ده متفقین اردو سندن اسیر دوشن فرانسه و المانیا اصیلزادکانی قتل ایدلیوب حیاتلری باغشلا نمنی و بعده فرانسه و المانیا حکومتلرندن متنوع و کرانپها هدیه لر دن بشقه اوچ یوزبیک دو قه التونی تضمینات انهرق اسیرلر ممالکتلرینه اعاده ایدلشمدر .

ایلیک مضایقه مالیه

دولتک دور تر فیه و تنعمی کلمشیدی . سلطان یازید خان التون دو کملی البه کیمکه و سیم وزردن اوانی استمال ایتمه که باشلادی . پادشاهه بو فکر احتشامی وزیر ی علی باشا التقا ایدیوردی . مزین ، ملبس خدمتکارلر ، حرم اغالری قوللانمق و سائر احتشامات و تزیناته قویبولمق کبی فضله مصرف یوللری اچلمش و هر معناسیله حد معروف اعتدال کچلمش ایدی . ایام اخیره سلطنتده امور مالیه ده ضعف کورلدی . وظائف و مخصصات عسکریه تقلیل اولندی .

بو حال عسکر اراسنده خوشنودسزلانی انتاج ایتدی . تاریخمزرده پازدنک و امور مالیه نک اداره ممالکته ایلیک کوستردیکی تأثیر بودر . حتی ایلیک تاریخی فالاکتمز اولان انقره مغلوبیتنک سیبیلری میاننده عسکرک معاشلی قسمنک معاش و وظیفه لرینی آله مامسی و امرا

قویولدی . بوحال فساد اخلاقی ایجاب ایتدی . قضاة و مأمورینک
ارتشالری کوریلوردی . وزیر علی پاشایه شکایت اولندی . فائده سی
اولمادی . نهایت عسکر و اهالی پادشاهه شکایت ایتدیله . تحقیقات
عادلانہ بالا جرا ارتشالری ثابت اولان سکسان قدر قاضی جلب و حبس
اولندی . و احراق بالنار اولملری امر اولندی . مغایر شرع شریف
اولان بوجزانک بر صورتله اوکی الندی . و جرملرینه کوره تأدیب
ایله اکتفا قلندی . انجق علی پاشادن واقع اولان سؤال پادشاهی به
قاضیلرک جهت معیشتلری تعیین ایدلامسی طرفین مخاصمیندن اچقه
المترینه سبب اولدینی جوابی ویردی . بونک اوزرینه بعض علما
طرفندن (اجرت صکوک) نامیله خرج و رسملر اللمسی تجویز
ایدلدی . حجتدن یکریمی بش اچقه ، سجدلن یدی اچقه ، نکاحدن
اون ایکی اچقه اللمسی و سم قسمتک بیکده یکریمی اولمی تقرر ایتدی .
و بوحضلات حکامه معاش اولهق تخصیص ایدلدی .

دزدنجی مقطوع ویرکو

افلاق و بغداد جهتته کیدن اردونک بر قسمی (مملکتین) ی
استیلا ایدلدی . بکلری هر سنه مقطوع ویرکو ویرمک شرطیله
عرض اطاعت ایدلدی . بو ویرکونک مقداری درت بیئک دوقة التونیدر .

ایلیک تضمینات حربیه

بلغارستان، عثمانلی ممالکنه الحاق ایدلمشیدی . مجارستان قرالی بونی
پروتستو ایدرک سفیری بلغارسه تانک نه حق ایله ضبط ایدلیکنی

« ... و سز که ممالک محروسه مده حکام عدل سز ، هر بریکز
توقیع رفیع هایونم واصل اولدقده کر کدر که بر آن وساعت تأخیر
وتراخی اتمیوب بوندن اقدم تنیه اولندیغی اوزره احضار اولنان
نزول و ذخاثری اردوی هایونمه ایرشدیروب تقصیر اتمیه سز . وسائر
لوازم جنک که هر بریکزه فرمان شریفمله اعلام اولنمشیدی . بی قصور
ایرشدیره سز ... » بوقره دن اکلایشلیور که ادرنه دن استانبول فتحه
حرکت ایدن اردوی هایون ایچون اولجه هر یردن نزول و ذخیره
ولوازم سائر فرمانلره ترتیب اولنمشدر .

(نزول) بری و بحری عساکر عثمانیه ایله ضابطاننک و حتی
مأمورین ملکیه نک بر محله افامت و بیتوتت ایتدکاری زمان ویرلمک
اوزره کدر کاهلرنده ترتیب اولنان ما کولات و مشروبات ، پکسماد ،
چادر و لوازم سائر که عینی و بعضاً نقدی لوازمدر . صکره دن
تکالیف عرفیه میانته کیرمشدر . مختلف اسلرله ترتیب واخذ
ایدیلوردی . تفصیلی محلنده سویلنه جکدر . سلطان بایزید زماننده
تکلیف شکننده اولیوب واردات خزینه دن اثمائی بالتأدییه تدارک
اولنمق طرزنده در .

درس : ۷

ایلیک محکمه خرچلری

سلطان بایزید زماننده مملکتک احوال اقتصادیه سننده اهمیتلی
تبدلات وقوعه کلدی . عثمانیلرک پک ساده اولان معیشتلری بوزولمغه
باشدی . هر کس حالنجه دبدبه داراته . بناءً علیه تجملات و اسرافاته

کابولیده برلیان انشا اولندی . بعده سلطان بایزید صاریحجه بك
 واسطه سیله جزایر بحر سفیدی تضییق ایدرك قوتدن دوشورمك
 ایچون ابتدا اطهره اناطولی ساحلندن ذخیره اخراجاتی منع ایتدی .
 حربی واقتصادی اولان بو عثمانلی تدبیری بیوک ناپولئون ، انجق اوچ
 درت عصر صکره انکلتره حقهده تطبیقی ایتمشیدی . برطرفدن سواحلی
 موجود سفاین ایله ترصد ایدرك اطهره برجه ذخیره کوندرمامکی
 تأمین ایلور ، دیگر طرفندن اناطولی ساحلنده یکیدن التمش قطعه
 سفاین جسمه حریبه انشا وتجهیز ایدیوردی . تدارکاتی اجمال
 ایدر ایتمز . ذخیره سزلیکدن ذاتاً ضعیف دوشورلمش اولان اطهر
 اوزرینه دوئیایی سوق و شانلی بر مظفریت استحصال ایشدر .

تاریخ مالیزده اقتصادی تضییق اولق اوزره ایلك دفعه موقع
 تطبیقه قونیلان شوتدیر کاشفنگ مأمولی درجه سنده منافع تأمین
 ایشدر . واقعا اخراجاتی منع ، مملکتک اقتصادینه ضرر ایسهده
 بالتیجه اخراجاتنه وسعت ویرهرك منافع کلیه تأمین ایده جکی کشف
 ایدیلان بوکی فوق العاده وموقت تدبیرلر قنأ دخی تجویز ایدلمشدر .

تکالیف عرفیه نك احداثدن اول لوازم حریبه نك

صورت تدارکی

« امدادیة سفریه » نامیه بالاخره وضع اولندیغنی کوره جکمز
 تکالیف عرفیه نك تأسسندن اول ، فوق العاده زمانلرده لوازم وذخائر
 عسکریه نك صورت تدارکنه بر مثال اوله رق سلطان بایزیدک استانبول فتحنه
 حرکت ایتدیکی زمان بالعموم ممالک عثمانیه حاکم رینه خطاباً یازدیغنی اوائل
 ربیع الاول سنه ۷۹۷ تاریخلی فرماندن شوقره دی نقل ایدیوروز :

اردوده ذخیره چه عادتاً ضرورت کورنمکه باشلادی. پادشاهک اذنیله
 برقاچ مأمور قونیه حصارینه تقرب ایدرک محصورینه خطاباً
 « ترلارده مالی اولانلریکیز کمال امنیتله چیتسونلر ، ذخیره لرینی
 بیچسونلر ، عسکر ایچوننده ذخیره لیزوم واردر ، هم پاره سیله اردویه
 ساتسونلر ، هم کندیلری استفاده ایتسونلر . » دیه ندا ایتدیلر .
 بالطبع وهله اولاده بوکا کسه اینامق ایسته مدی . بوتون
 کویلر ، ترلار ، لارنده ایکن عثمانلیرک ایچ قلمسی اینانیله جق شیمیدر ؟
 خیلی ترددن صکره برقاچ کیشی هرچه باد آباد دیهرک قلعه دن خارجه
 چیتدیلر . فی الحقیقه ماللرینه ال دکامش اولدیغنی کورنجه حیرته
 قالدیلر . عسا کر عثمانیه ایله ایستدکاری قدر آیش ویریش ایتدیلر .
 شهره عودتلرنده حکایه حال ایله اوراده کیلری ده حیرته بر ایتدیلر .
 دولت عثمانیه نك وعسکرینك شو عدالتی کورن قونیه اهلایسی
 قوشدیلر . شهرک قبولرینی اچدیلر . پادشاهه کمال تعظیم ایله عرض
 انقیاد ایلدیلر . بوعدالت قونیه کبی اقشهر و نیکده واقمرای وقرده مان
 شهرلرینی ده تسخیر ایتدی . انلرده شرف تابعیت عثمانیه بیک شوق
 ایله جان آتدیلر . « العدل اساس الملك » حکمتی بر کره دها بویله
 ظاهر اولدی . ملکک تصرف وبقاسی عدل ایله ، زوال وبقاسی ده
 ظلم ایله در . بو حقیقت هیج بر زمان دکشامش و دکشمیه جکدر .

ذخیره اخراجنک ایلک منعی

عثمانلی دونماسی ، اولاً قره مرسل بک ، صکره لالا شاهین
 ونهایت صاریجه پاشانک همملریله تأسیس وتنظیم وتزید اولمش ، سفاین
 جریبه مزک عددی التمش ، یتشی بولمشیدی . ۷۹۳ تاریخنده

همشیره سنی پادشاهه تزویج و سفر واقع اولدجه یکریمی بیگ عسکر هر سنه مقرر و مقطوع ویرکو اولتق اوزره (اللهی قیه کوش) ویرمک شرائطی ایله عقد صلح ایدلدی و صربستان عثمانلی دولتنک برولاتی شکلتی الدی .

اوچنجی مقطوع ویرکو

۷۹۲ تاریخنده سلطان یازید ایله بیزانس ایمپراطوری مانوئل پاله اولوغ اراسنده تعاطی ایدیلان عهد نامه موجبجه استانبولک یالکز امور ملکیه سی ایمپراطورده قالمق اوزره طراقلی و کوینسک طرفلرندن برچوق اسلام عائله لری ادخال و بونلر ایچون جامع و محکمه انشا و امام و خطیب و قاضی نصب و یازید نامه خطبه قرائت ایدلمسی و بیت الماله سنوی اون بیگ دوقه التونی ویرکو ویرلمسی تقرر ایتدی .

میزان عدل و داد — یاخود — تاریخنی بردا دوستاد

سلطان یازید اناتولی نی ، خاقنی اینجتمیه رک ممالک عثمانیه یه ضم ایتمک سیاست حکیمانیه سی اساس اوله رق وضع ایتمش و بوسیدله قونیه اوزرینه شدتله هجوم ایتیموب یالکز محاصره ایدلمسی امر ایشیدی . قونیه محاصره ایدلدیکی زمان تام موسم حصاد ایدی . اهالی ترالرده کی محصول لرینی طویلامه دن شهره قاچدی لر . بتون مزروعات ترالرده قالدی . عثمانلی عسکری ایسه زده کیتسه اهالینک برجه سنی باد هوا ضبط ایتیموب هر شیء اچله لریله مبیعه ایتمک قوانینک احکام قطعه سنندن ایدی . عسکر ایچون ذخائر مبیعه ایدیله جک ایدی . فقط مال صاحب لرن دن میدانده کیمسه اولدیغندن اچله ایله ذخیره ساتون المغه امکان یوقدی .

سلطان بایزید دوری

قوصوه محاربه میداننده تخت عثمانی به جلوس ایدن سلطان بایزیدك، پدری طرفدن حاضرلنن فتحنامه ایله پدری سلطان مراد ویعتوب چلینك تابوتلرینی کوندردیکنه دائر ۱۴ شعبان سنه ۷۹۱ تاریخی فرمانده مالیه نقطه سندن مهم اوله رق (خاصه خرج امینلیکی) نامیله خزیننه دولتده برمال مأمورلنی تشکل ایتدیکنی کوریبورز . بوفتحنامه ده یالکوز بروسه قاضیسنه خطاب ایدلش ونه پایتنده « وبوندن غیری آنده خاصه خرج امینیه کوریه جک مهمات میری ایچون حکم شریفمدر کیسه کوندرمشدر . او قویوب کمال بصیرت اوزره تدارك کوره سز » دنیلمشدر کیسه ایچنده کی سلطان بایزید نامنه محرر فرماندر .

بو فرمانده هم بروسه قاضیسنه وهم امین مشارالیه مه مشترکاً خطاب ایدیلور وبوامینه « قدوة المعتمدين وزبدة المؤمنین زین الحج الحرمین قضاء مذکورده خاصه خرج امینی سلیمان بك دام عزه » دنیلدیکنه یاقیلور ایسه بروسه ده قاضیدن صکره الك بیوک مأمورك بوذات اولدیغی اکلاشیلور .

ایکنجی مقطوع ویرکو

سلطان بایزید باشلامش اولان شوفتوحاتی اکمال مقصدیه ترتیبات وسوقیات عسکریه سنی اجرا ایتدی . وکندیسی صرب اوزیننه کیدی . مدافعه دن عاجز اولان صرب قرالی لازارك اوغلی آتیهن ،

بوشهر لر، محصولات طبیعی و صناعیه جه آسیای صغرانک ائک مهم واک
زنکین بلده لرندن ایدی .

بودو کونده اجنبی حکمدار لرندن کان فوق العاده هدیه لر دن بشقه
امرا و ارکانک هدیه لری ثروت عمومیه مملکت نقطه سندن نظر دقت
واعتنایه النغه شایندر . مثال اوله رق اوره نوس بکک هدیه لری
تاریخک قیدندن عیناً بورایه نقل ایدیوروز :

« یوز رأس غلام نیک اندام و یوز رأس جاریه خوش خرام »
« انتخاب ایدوب هر برینی انواع اطلس زرین ایله کیدیروب اولا »
« اون نفر غلام تازه رو و اون نفر جاریه رومیه لارنده کموش »
« تپسیلر ایچنده التون مسکوکات ، صکره اون نفر غلام دلبر و اون »
« نفر جاریه شوق آور التون تپسیلر ایچنده کموش مسکوکات »
« اولدیغی وبعده اون غلام ، اون جاریه اولمق اوزره بکر میشر »
« اوله رق لارنده انواع کرانها مجوهرات ، احجار ثمنیه ، اقمشه »
« متنوعه طولو طباقلر بولندیغی حالده کتیروب عرض کالای »
« عبودیت ایتدیله . »

بو حال مملکتده ثروت و قدرت مالیه نک کرک فتوحات متوالیه
کرک ترقیات مدنیه یوزندن نه درجه تراید ایتمکده اولدیغی کویسترر .

سکه

سلطان مراد اول زماننده دخی سلطان اورخان زماننده
کسیلانلر وزن وعیارنده کوموش « اچقه عثمانی » ضرب ایدیلوب
بریوزنده کله شهادت ، دیکریوزنده (مراد بن اورخان خلدالله ملکه)
عباره سی یازلمشدر . التون سکه ضرب ایدلماشدر .

خوش کورندی . طاسی عسکره تملیک بیوردی . بونک خاطر دسی اولوق اوزره بعدما محافظلر ایله ضابطانک (اسکوف) دیدکاری صیرمه ایشامه لی کلاه کیلمسنی امر ایتدی . ذات شاهانه نك اوکنده سلاح و مزراق طاشیان پیکلر و سلاحشورلر و محافظلرک صوک زمانه قدر باشلرنده کی التونلی مغفر شو سپاهینک (آپولونیه) پیشکاهنده التون طاسی صاقلامسی اوزرینه ویریلان قرارک خاطر دسی ایدی .

واقعا سایمان پاشانک ایلک روم ایلی فتوحاننده غنایمی توزیع ایتدیکی صیرده کلاهله تقسیم خاطر دسنی تأیید ایچون معینه التون ایله مطلا کلاهلر کیلمسنی امر ایتدیکی محققدر . فقط اوامر عمومی ورسی دکلدی . بووقعه انی رسمی و عمومی برشکله قویمش اولدی . البسه دخی براز تعدیل ایدلدی . پادشاهلرک قافتانی ، جبهسی ، قرمزی رنگلی کر میان منسوجاتندن اعمال ایدیلوردی . بولباس بالاخره ضابطانک ، سپاهیلرک ، حکومت ماورلرینک البسه مخصوصه سی اولدی .

ثروت مملکت

سلطان مراد ، اوغلی شهزاده بایزیده کر میان بکنک کریمه سنی الدی . اوزمانه قدر امثالی کورولماش برولیمه جمعیتی اجرا ایتدی . بوازدواج هم سیاسی هم اقتصادی ایدی . سیاسی ایدی ، چونکه ، دولتک آسیاده دائرة فتوحاتی توسیع ایتک خصوصنده کی آمانی قوددن فعله چیقاریوردی . اقتصادی ایدی ، چونکه کلین جهاز اوله رق زوجنه پدیرینک اک کوزل مملکتلرینی یعنی اکریکوز ، طاوشانلی ، سماو ، کوتاهییه بلده لرینک اناختارلرینی کتیریورایدی .

اصلاح اینک ، و صنوف عسکریه به سپاهی اوغلانلری النهرق (ابناء سپاهیان) ی تشدیرمک و (وونیک) نامیله (نقلیه عسکری) علاوه ایتمک اونامدارک احداث و اختراعیدر .

(ابناء سپاهیان) یوقاریده بالمناسبه سویلدیگمز دوشیرمه لردر . قشله لرده تعالیم و تربیه ایدیلهرک و حرب و ضربه آلیشیدیریلهرق ی تشدیریلور ، صکره بلوکلره کچیریلور ایدی . (وونیک) محارب دیمکدر . خرسیتیانلردن نیلرلر ، سپاهیلرک اتلرینه ، یملرینه باقارلر ، آغیرلق نقل ایدرلر ، اردوکاه قوریلوب ، قالدیریلیرکن خدمت ایدر ، الحاصل اردونک خدمات عمومیه و نقلیه سنده بولنورلردی . بوسایه ده ویرکودن ، رسومدن معاف اولورلر ، وغنایمدن ده استفاده ایدرلردی .

درس : ۶

بعض تعدیلات

برنجی وزیر علاء الدین پاشانک ترتیبی اولان قیافت عسکریه وملکیه نظاماتنده بعض تعدیلات اجرا ایدلدی . « آپولونیه » قلعه سنی فتح ایدرک شان و شرفله وغنایم وفیره ایله چکلمکده اولان عسکرلردن برینک باشنه وکلاهنک التنه التون برطاس وضع ایتمش و بونک تماماً ستر ایدیلهمامش اولدیغنی پادشاه کوردی . نفری حضورینه جلب ایدرک خمسی حزیننه یه عائد اولان قیمتدار برشیء اولیه اخفایه چالشیمش اولسنی تعیب ایتدی . مع مافیله عسکرک جواب جوامردانه سی ایله الدیغنی وضع غضنفرانه سی پادشاهه پک

تاریخ مالیزده ایلك (مقطوع ویرکو) فصلنی اچان بوو شقه نك
مندرجاتی شهبه سز ایلك فكر تجارت و معاشرتی ده کوستره جکندن
هروجهله پیش نظر تبعمزه آلق هر نقطه نظر دن الزمدر .

برنجی صدر اعظم

دولتمزده قوانین عسکریه و مالیه و ملکیه نك ایلك واضعی اولان
قاضی عسکر . چاندارلی قره خلیل افندی سلطان مراد زماننده
بو قانونلرک تطبیقاتی ده زیاده توسیع ایتمشدر .

سلطان اورخان زماننده اوتوز بش سنه سلطان مراد زماننده
اون سنه اولمق اوزره قرق بش سنه قاضی عسکر لکده ایفای خدمت
ایتمش و قوانین و نظاماته شدیداً رعایتله انتظام و اطاعتی پک زیاده
محافظه ایتمشدر .

شو مدید و مهم خدمتلی طرف پادشاهیدن بالتقدیر « خیرالدین
پاشا » عنوانیه علاءالدین و سلیمان پاشالردن صکره خاندان سلطنت
خارجنده افراد ملتن برنجی اوله رق صدر اعظم نصب ایدلدی .
واون سکنر سنه ده مصلح دولتی نادر برمهارت و تغیر ایتمز برحقانیتله
اداره ایتدی . فاتح زماننه قدر صدر اعظملق خیرالدین پاشا
ساله سنده توارث ایده کلش و اندن صکره منقطع اولمشدر .

سلطان مرادک بروسه یه عودت ایتیموب ادرنده قیشلادیغی سنه
روم ایلی بکلر بکیاکی تیمور طاش بکه توجیه اولندی . مشار الیهک
ترتیبی ایله اوسننه بعض تدابیر مستحسنه مالیه اجرا ایدلدی . وفات
ایدن تیمارلورک تیمارلرخی اولادلرینه توجیه ایتمک ، اردو تشکیلاتی

اوج پارمغی اور تہدہ برلشمش و باش پارمغی ایله کوچک پارمغی ایرلمش اوله رق عهدنامه نك سرلوحه سنه باصدی .

بوصورت امضا (طغرا) یی تأسیس ایتمش و اوتاریخدن شمدی یه قدر بالجمله سلاطین عثمانیه طرفندن قبول ایدلمشدر . خطاطلر بوامضایی گرفت یازی ایله شمدیکی شکلده تزیین ایدرک اورته سنه پادشاهلرک و پدرلرینک اسمنی و (المظفر دائمیا) وصفی تحریر ایتشلردر .

طغرا یازیلرینک الیوم اراؤه ایتمکده اولدیغی شکل سلطان مرادک ال باصمه سنک رسمیدر .

صکره دن بوعلامتی فرمانلرک و براتلرک بالاسنه وضعه مأمور اولانلره نشانجی دنیلمش و مناصب دیوانیه اربابندن عد اولمش و طغرا کشلک مأموریتی ده احداث ایدیلرک مؤخرأ اول و ثانی عنوانلریله تعدد ایتدیرلمشدر .

بعض غرب مورخلری سلطان مرادک عهد نامه یه ال باصمه سنی یازی بیلمدیکنه دلیل طوتمق ایسته مشلردر . حالبوکه شرقده مهم معاهدلره ، اوراق رسمیه یه ، مهرله مک و یا امضالامق یرینه ال باصمق قدیم ودها واضح برنشانه تعهددر .

جنکیز خان النی قرمزى مرکبه بانیرر ، اوامرینک اوزرینه باصاردی . او عصرلرده (ال باصمق) تههد ایتک معناسنده و (آل تمغا) منشور و برات مقامنده قوللانیلریدی .

بوایلک معاهده مزک راغوزه اوراق سیاسیه سی ارسنده موجود اولدیغی محققدر . تاریخ عثمانی انجمنی شواهد تاریخیه من میاننده بولنمق اوزره بونک فوطوغرافیسنی جاب ایتلیدره

سزاوار اولان شو سوزلری ایشیدیکیز . هر برفقرده سی بردستور اداره و حکمت اولان جمله لر اوزرنده دوشونکیز . سنجاق بکنک تلطفی صیره سنده حکمت حکوه تی نصل تلقین ایدیور ، اساس ملک عدالت اولدیغی نه مؤثر بر لسانله تفهیم ایدیور . حکمیات عالیة اجتماعیه و سیاسیات اقتصادی نی نه وجهله تلخیص ایدیور . مالیه نک اهمیتتی ، پاره نک تأثیرینی ، اخذ و صرفک لزوم انتظامنی نصل کوستریور . بونلر، عبرت النهجق ، اجدادیتک قانی دامارلرنده جولان ایدن احمادی اوپاندیره جق ، جانلاندیره جق ، شوق وغیره کتیره جک ، فداکارانه چالاشدیره جق ، حرب اقتصادی میدانلرنده شانلی مظفریتلره قوشدیره جق مفاخر ملیه مزنددر .

ایلیک مقطوع ویرکو — ایلیک معاهده

عثمانیلرله اجنبی بر ملت اردسنده ایلیک معاهده نامه ادریاتیک دکنزنده کوچک و فقط مستقل بر حکومت اولان « راغوزه جمهوری تی » ایله عقد اولمشدر .

بو جمهوری تی عثمانلی پادشاهلرینک مقدرات عالیه سنی برنجی اوله رق کشف ایش و کندیسنی بالاخیار انلرک حمایه سی الته وضع ایشدر . بو معاهده جمهوری تیک دولت عثمانیه یه مطاوعتی تصدیق و سنوی بشیوز دوقه التونی ویرکو ویردجکنی تصریح ایدیور .

وبوکا مقابل جمهوری تی سفینه لرینک عثمانلی صولرنده سربستی سیری و تجارتی ایچون پادشاهک حمایه سنی تأمین ایلیوردی .

معاهده امضا ایدیله جکی زمان سلطان مراد النی مرکبه باتیره رق

فقره - ۴ « ... و سپاه طائفه سنه و وظیفه و احسان ابوابن »
 « کشاده قیلوب افراط و تقریطدن احتراز ایدوب سپاه اولان »
 « کسه لردن مناصبی منع ویا انلردن مقابلهده بر حبه الديرمیه سین »
 « اویله که المنی دخی جواز کوستر ه سین و عسکر امرنده اقدام »
 « واهتمام ایده سین . یکیدک بهادرین و قلیجک کسکینن طوته سین »
 « و آتک یو کروکن بلیه سین و نعمتک مبذول ایدوب دائماً مروت »
 « و احسان ایتمکند خالی قالمیه سین و قلیجکله فتح اولنان ولایتک »
 « محصولی خرجه وفا اتمز دیو یحضور اولمیه سین . ضرورت واقع »
 « اولدجه بوجانبه اعلام ایله ، بزده اولان دریغ اولتمز . ممکن »
 « اولدینی قدر کوندریلور ... »

فقره - ۵ « ... و بوجانبه کان مکتوبلر کده بعض قری وقف »
 « ایتک مراد ایدینوب سندن صکره اولادیکه رعایت اولمغیچون »
 « حکم شریف رجا ایتمش سن . امدی فتح ایلیدیکک ولایتلرده »
 « نه قدر وقف ایدرسک واللّه العظیم مقبولدر . و اولادیکه رعایت »
 « باشم اوزره . بندن صکره دولت عثمانیه بنم اولادمدن هر کیمه »
 « میسر اولورسه سکا و سنک اولادیکه رعایت ایتمزه علیهم لعنة الله »
 « و الملائکة و الناس اجمعین . و یارین قیامت کوننده دیوان محشرده »
 « دعواچی اولوب خصومت ایدرین و بو خصوصده خاطریکه شبهه »
 « کتیرمیه سن . همان حق تعالی حضر تلی اوغورک اچیق و قلیجک »
 « کسکین ایدوب اعدای دین اوزرینه دائماً غالب وهظفر ایلیه ... »

فی اوائل شهر شوال سنه ۷۸۸

عثمانیلر! شوعلویته ، شو قدر شناسلغه ، پادشاهه امیری اراسنده کی
 شو صمیمیته باقیکنز ، هر بری « کلام الملوك ملوک الکلام » وصفنه

« ایکنجی بودرکه سکا خلعت فاخره ویردک. اوچنجی بودرکه طبل »
 « و علم رسول محترمی و توغ پرفروغ کوندردک. هیچ بونلر اوزرینه »
 « احسان اولماز. سن دخی بونعمتاره شکر ایله و دائم رازقیکی »
 « ذکر ایله ... »

فقره - ۲ « ... همان نیلرسک ایله شونلردن اوله کورکه انلرک »
 « کوزلری او یوسه قلبلری او یانق اوله. جمله نك سر چشمه سی »
 « عدالتدر. انی ایده کورکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم انک برکوتی »
 « التمش ییل عبادتدن خیرلی صایمشددر. و بونی ده بیل که اول »
 « روم ایلی ولایتلری اوزاق یرلردر. انلرک تدبیر و تدارکلری »
 « امرنده البته سیف و تلم اهلندن نیجه کسه لره محتاج اولورسن. »
 « صاقنه سن. هیچ خلقی مال سومکدن اوز که آزدیریحی اولماز. »
 « دنیا ایچون دین امرنده کوز یومان الله تعالی قوروقوسن اونودور... »
 فقره - ۳ « ... و بونی ده بیل که چن اطراف ولایته وکیللر »
 « کوندررسک ایوا ولدچقه عزل ایلمه سن. رعایانک احوالی دخی »
 « منتظم اولور. و بکلرک وکیللری رعایایه چراقلر کیدر. هر کیمک که »
 « چراغی دکنور، حالی یمان اولور. و هر برینه اصمرله که الی التنده »
 « اولان مسلمانلری قرده شلری کبی بیلوب سائر رعیت فقراسنی دخی »
 « رفته طوتسونلر. ظلم و تعدی اوزره اولسونلر. قیامت کوننده »
 « قازکبی کتب اعمال یاغدینی کونی اکسونلر و خلقک فقراسنی »
 « محکم کوزتسونلر. انلره کفایت مقداری ذخیره لرین تدارک »
 « ایسونلر. زیرا فقرا حق تعالی سوکلولریدر. فقیرلک بلاسنه »
 « صبر ایدرلر. التده دنیالغی چوق اولانلره نظر ایتمزلر. کندی »
 « حاللرینه شاگردلر دایما شکر ایدرلر »

بدل مقدرندن النان اشبو (خمس) در. فارسی شیوه سنجه قید و قبول اولمشدر :

هراسیرک پنجکی اولان یکرمی بش اچه خزیننه ویرلدجه برورقه ویرمک و اوورقه ده معین اولان اقدینک مالی عد ایدمک قاعده اولمشدر. حتی لسانمزه « بن سنک نچکلی کوله کم میم » سوزی ضرب مثل اولمشدر. بویوک عثمانلی پادشاهنک ارباب خدمتی تقدیرده وقوانین عسکریه و مالیه یی تطیقه علویت وغیرتنک حجت ابدیه سی اولتی وظایت مهم حکمیات اجتماعیه و اقتصادیه یی ده جامع بولنمق اعتباریله غازی اورده نوس بکه سنجاق ویردیکی زمان کوندریکی - غایت بایغ ترکیه ایله یازلمش - براتک بعض فقراتی بورایه نقل ایدسورز :

فقره - ۱ « ... حاجی و غازی اورده نوس بک حضرتلری دام »
 « اقباله یه کندو قلنجیله فتح ایلدیکی قلعه کوملجنه دن قلعه سیروزه »
 « ومناسرتده و بهاسنه یه و مورشنه یه وارنجه بر سنجاق یر اعتباریله »
 « اون کره یوزبیک ایله ویردم و اول ولایتلرده عامه غزاة و مجاهدین »
 « اوزرلرینه سنی امیر المؤمنین نصب ایلدم . و بیوردمکه کماکان »
 « متصرف اوله سن . اما صاقن روم ایلی ولایتلرنی کندی قلجمه »
 « فتح ایتدم دیو سکا غرور کلسون . بلکه بونی تحقیق بیلکه »
 « اول ولایتلر حق سبحانه و تعالی حضرتلرینکدر . اندن صکره »
 « رسولنکدر . اندن صکره الله سبحانه و تعالی حضرتلرینک »
 « امر شریفیله رسول علیه السلام دن صکره خلیفه سنکدر . کرچه »
 « سنده بزده طوغریلق و ایولک ایتدک . بزده سنمک طوغریباغک »
 « و ایولکمک مقابله سنده سکا عنایت ایدوب اوچ طریقله تعظیم »
 « و تکریم ایلدک . اولاً بوکه سکا امیر المؤمنین دیو خطاب ایلدک . »

استقلالان بری النہ کلدیکی معلوم و سلطان اور خانک . اوغلی سلیمان پاشایه ۷۳۳ تاریخندہ ازنیق والیلکی ایچون و یردیکی فرمانده صراحتہ مذکوردر . بورادہ بیان ایدیلان و قرارلشدیریلان شیئ اسرای حربیہدہ خمسک صورت استیفاسی مسئلہسیدر .

فتوحات متوالیہ سبیلہ حرب اسیرلرینک مقداری پک چوغالمشدی . براسیرک قیمتی یوزبکرمی بش عثمانی (اچہ) یه اینمشیدی . علمای بنامدن قونیهلی مولانا قرہرستم پادشاهک حضورندہ « خمس شرعی » اولان حق حکومتک اضاعہ ایدلمکده اولدیغنی سویلدی . وقاضی عسکر مولانا قرہخلیلی بو مسئلہدہ نافع حکومتی محافظہ اتمہمکله اتہام ایلدی .

سلطان مراد بوتنقیدی اہمیتلہ تالق و اسرا حقندہ تطبیق اولنہحق برتدیر مالینک اتخازینی امرایتدی . ایش تدقیق ومذاکرہ ایلدی . شویلہ قرار ویرلدی :

هراسیرک قیمتی او وقتکی رایج اعتباریلہ یوزبکرمی بش عثمانی عد ایدلسون و خمس حسابیلہ خزینہدن اسیرباشنہ یکرمی بش عثمانی النسون ، اسیر بشدن زیادہ اولورسہ بششدہ برینی شخیصاً آلمقده جائز اولسون .

بوقراری مولانا قرہ خلیل حضور پادشاهیہ عرض ایلدی . ارادہ سنیه ایلہ درحال تطبیقی فرمان و مولانا (قرہرستم) ہدہ « خمس غنائم » ضبطی مأموریتی توجیہ بیورلدی . سلطان مرادک صوک زمانلرینہ طوغری بووظیفہ مالیه بروسہ قاضیلغندن تفریق و (خاصہ خرج امینی) نامیلہ بر مأموریت مخصوصہ تشکیل ایدلمشدر . قیود خزینہدہ کوردیکمز (پنجک) عنوانلی واردات ایشته اسرانک

ثالثاً - (یاصمه) دفترلری نامیله بر نظام دفتری اولدیغی و بونده حاصلرک، تیمارلرک، زعامتارک محل و موقعلری تعیین ایدلدیکی والنه جق عشرک صورت تمشیر و تحصیل و کذلک رسومک نوع و مقدارلری و طرز استیفاسی مقید و مصرح اولق لازم کله جکی اکلاشلیورسه ده بوکادائر و نائق هنوز الده ایدیله مامشدر .

بناءً علیه حقایق تاریخیه مالیه مزى تنویر ایده جک اولان بوکبی و نائق وشواهدک، دولتک خزائن اوراقدن بولنوب میدانه چیقارلمسنى اخلافک همترینه براقیورز .

درس : ۵

سلطان مراد اول دوری

خداوندکار سلخان مراد دوری فتوحات وسیعه ایله ، سلطنت وشعشه ایله ، لامالدر . عظیم فتوحاتک نتیجه سی خلقه ثروت وسعادت تأمین ایتمشدی . خیرات وحسناتی ، بی پایان عنایاتی ، غیرت و فعالیتی ، ارباب فضیله محبتی ، نهایت میدان محاربه ده شهادتی ایله تاریخ عثمانیزده بک عالی بر مقام احراز بیورمشدر .

عهد سلطنتلرنده امور مالیه ده دائر ایلمک اتخاذا اولنان تدبیر « خمس غنائم » ک اسرای حرب قسمنه عائد وارداتنیک تنظیمی ماده سیدر . بعض مؤرخین کویا خمس غنائمک دولت عثمانیه ده ایلمک تفریقنی بوتاریخده وقوع بولمش کبی قید و بونی ارباب حکومتک احکام شرعیه بیلمدکارینه عطف ایتمک درجه سننده ایلرو وارمشلرسه ده انلرک بوذهابلری و نائق تاریخیه ایله باطلدر . چونکه خمسک بدایت

اورخانک مخدومی (سلیمان پاشا) به توجیه اولنمشدر . بوبرات غایت فصیح و آچیق ترکیه ایله قلمه اولنمشدر . وصایای مهمه اداره صیره سنده امور مالییه عائد اولانلر شونلردر :

« . . . و واقع اولان غنایم و انفال و غیره اسباب و اموال که بتوفیق الله تعالی میسر اوله . خمس شرعیسن اخراج ایدوب تقسیم و توزیعین مزبور او علمک معرفتیه ایدلر . یاصه مه دفترده [نظام دفتری] تعیین اولنان خاصلرینه خارجدن کسه دخل ایتوب عشرلرین و رسملرین ییلدن ییله انک و کیلدرینه تسلیم ایدوب عذر و بهانه ایتیلر . . . »

شومشور اورخانکی کوستریورکه :

اولاً - غنایم و انفالدن یعنی محاربه لرده اغتنام ایدیلان کافه اموال دن خزینه ایچون « خمس شرعی » الیه حق و بونک تقسیم و توزیعی و الینک امریله اجرا ایدیله جکدر .

زیرده ۷۶۳ سنه سنده « خمس شرعی » النیور ، حقوق بیت المال اضعه ایدیلور ، دیه مولانا قره رستمک واقع اولان اختاری انجق « اسرای حربیه » دن خمس شرعی صورت اخذی تعیین ایدلماش اولسنه عائددر .

ثانیاً - اهالی ، بر عشر ، برده رسوم ایله مکلف اولوب بونلر ییلدن ییله و الینک و کیلدرینه ویریه جکدر . (عشر) طبعی معلوم اولان عشر شرعیدر . (رسوم) که نه اولدیغنه دائر قیدلرده ، تاریخلرده صراحت یوقسه ده اموال تجاریه نیک خارجدن ممالک عثمانیه به دخولنده (باج) نامیه و بازار محلنه کلنلردن (بازار رسومی) نامیه سلطان عثمان زمانندن بری النان رسملر جمله سندن اولسوی ملحوظدر .

خزینہ دولتک تادیہ ایده جکی مصرف ، یوقاریده صورت تشکیلی بیان اولنسان ییکی چری و سپاهی عسکرینک یومیه و علوفه لریله بعض علما و ساداته تخصیص قلدان وظائف یومیهدن عبارت و وارداته نسبتله پک جزوی ایدی .

بو سیبله وارداتک غایت مهم اولان فضلهسی جامع ، مدرسه ، کوپری ، یول ، خان ، مسافر خانه کبی مؤسسات دینه و علمیه و نافعہ و صحیه صرف اولنوردی که مملکتک هر طرفده الآن مشاهد اولان و مفاخر ملیه مزى تشکیل ایدن آثار باقیه عالیه او فضله لریله وجوده کتیرلمشدر .

ایلك مكلفیت عملیه

۸۲۷ تاریخنده سلطان اورخان ایزمیت حصارینی فتح مقصدیله عزیمت ایلدیکی زمان سقاریه کوپروسی خراب ایلمش بولدی . کوپری تعمیر ایدانجه قدر بر مدت آخر وقوعه کلدی . بو کوپری طریق عسکری اوزرنده مهم برکچید ایدی . دائماً حسن حالده محافظهسی لازمدی . بو مقصدی تأمین ایچون اورایه دیوار جیلق و کوپریجیلمک صنعتنه واقف اوسته لردن یوزخانه خلقتی اقامه واسکان ایلدی . اولنری کوپرینک تعمیر و ترمیمی و حسن حالده محافظه سیله مکلف قیلدی . نو مکلفیته مقابل بونلر تکالیف عرفیه دن مستنا طوتلدی . بو بر مکلفیت مالیه دن زیاده بر مکلفیت عملیه ایدی .

ایلك ایالت منشوری

ایلك ایالت ، (ازنیق ایالتی) اولوب مشیرتی ده سپهسالارلق انضمامیله اوائل ربیع الاول سنه ۷۳۳ تاریخلی برات شریف موجبنجه سلطان

مجبوریتند بولندقلرندن ممالکتک معموریت کسب ایتسی وکلیت اوزره
تواناوجنس اعلا حیوانلر یتمسسی امرنده تأثیرات عظیمه اقتصادیاری
کوریلور .

الحاصل مالیه نقطهسندن دیه بیایرزه : تیمارلور ، هم مقتصد
هم مجاهد ایدیلیر ، قانونلرک احکامی محافظه ایدلایکی مدتجه پک بیوک
یرارقلر کوستردیلر ، بوکون اتی یوز اوتوزسنهیه وارن حیات
موجودیتمز ایچنده بش یوزاللی سنهسی بونلر اداره ایتدیلر . مکلفین
اهالی ایله دولت نامنه بونلر معاملهده بولندیلر .

دولت مکلفین ایله طوغریدن طوغرییه تماس ایتدکه باشلادیغی
دها انجق سکیان سنه در .

ایشته شو تشکیلات و تقسیمات نتیجهسندن مالیه نقطه نظرندن
کسب وضوح ایدن حال ، دولتک خزینهنه کیرن واردات ، مصارف
عسکریه واداریه چیقدقندن صکره قالان واردات صافیه ایدی .

بو وارداتک انواعی ایسه خواص هایون اعشاری ، محاربه لرده
النان غنایمک خمس ، تبعه غیرمسلمه دن النان جزیه شرعیه ، کرکار
حاصلاتی ، معدنلره مالجه لرک خمس ، ترکه ، یاوه ، لقطه حاصلاتی در .

بر دولت خزینهنه اک بیوک مصرف تحمیل ایده جک اولان
ومقداری آز وقتده یوز قرق بیک راده سنه چیقمش بولنان سوازی
عسکرینک اعاشه و تعلیم ونجهیزی تیمار وزعامت قانونلری موجبجه
اراضی مفتوحه حاصلاتیله تأمین ایدلمش و بونلرک کیرک افرادی ، کرک
ضابطانی آتلرینی ، سلاحرلرینی ، لباسلرینی ، معیشتلرینی کنددی
دیرلکلرندن تأمین ایدرک دولتک خزینهنسندن نه حال حضرده ، نه
وقت سفرده بر اچقه وبر حبه المازلردی .

مخاطب شده (مستحفظ تیماری) ندن بشقه « اوجاقلق » نامیده اراضی
تخصیص ایدلمشدر . بواراضی انلرک اولاد واحفادینه انتقال ایدردی .
بوتشکیلاتک ترقیات مالیه وعسکریه تقضه نظرندن بر طاقم فائده لاری
دها واردی :

اولا - محاربه لر تقدر ممتد وتلفات نه درجه زیاده اولور ایسه
اولسون ، عسکرک مقدار مرتبدن بر نفر ا کسلیمک احتمالی یوقدر .
چونکه بر منحل تیماره دائماً اون طالب بولنور .

ثانیاً - تیمار صاحبباری ابا عن جد و طنارینک ضابط و حارسی
وممالکتلرینک اوجاق زاده سی وخاندانی در . اهالی بونلری بیوک کورمش
واطاعته الشمشدر . دعوتلرینه در حال اجابت ایدر ومحافظه وطنه
قوشارلر ، سوقیات عسکریه ده فوق العاده سرعت وسهوات
کوریلور .

ثالثاً - بونلرک اولاد لاری بابالرینه خلف اوله بیلمک ایچون
وقت صباوتلرنده آتہ بینمک ، سلاح قوللامق ، اهالی نزدنده قدر
وحیثیتی کوزتمک ، حسن اخلاقی محافظه ایتمک خصوصلرینه پک
زیاده اعتنا ایدرلر . بوسبیلہ بینیجنلکده ، سلاحشورلقده حسن
اخلاقده ممتاز اوله رق یتشورلر ویارارلق کوسترلر .

رابعاً - بونلرک فضله منفعت تأمین ایتملری ، دیرلکلری داخلنده
بولنان زراعتک تکمیل زراعتلرینه وابسته اولدیغندن محتاج اعانه اولان
اهالی به تخملق ویمکلت ذخیره ویرمک ومعاونت تقدیه وسائرده
بولنلق صورتیه اراضیده زراعتدن خالی محل قانامسنه چالیشورلر .

خامساً - کنسیدیلری ایچون حیوان ایتشدیرمک ، تیمارلری
داخلنده بوللری . کویربلری ، کچیدلری یایدیرمق و دائماً تعمیرایتمک

تیمارلری بالاخره اهمیتی بر مقداره واردش و دو نتیجه کثرتی افراد بخیریه دده لزوم کورنمکه با اعلامش اولدیغندن بومعاملات (دریاقلمی) نامیه تشکیل اولشان قامه نقل و تیمارلرده (لوند) عساکر بخیریه سنک تشکیلاتنده اناره توجیه اولمشدر .

حاصلاتلری آزا اولان و کیسه سیه توجیه اولغنیوب براتلری کربیا سپتده قلان برطقم تیمارلره (سپت تیماری) اسمی ویرنمش و بوتیمارلر عادتاً صکاره لری سنجاق بکارینه و سائریه ما کل اولمشدر .

اوقاف

اراضیدن بر قسمی ده پادشاهار طر فندن اعزده اوقافنه ویا کندیلرینک انشا و احیا ابتدکاری مؤسسات خیریه تخیص اولمشدر . بوندن بشقه بعض محلالرده اراضی اورالرک فاتحلری اولان وزرا و امرايه طرف پادشاهیدن تملیک اولمقده حاصلاتی انشا ایتدکاری خیرت و مبراته انلر وقف ایتمشلردر . مثلاً سلیمان پاشانک روم ایلندن کوندردیکی فتوحاتنامه هیه اوائل محرم سنه ۷۶۰ تاریخیه یازدینی بیته (مکتوب) ده سلطان اورخان « واورانوس بکه دخی قبلنج و خفتان کوندروب وقف » ایچرن ایسته دیکی یرلری تملیک ایلدم» دیمشدر .
بونلرک حاصلاتی مخصوص مأمورلر واسطه سیله جابیت ایدیلرک عائد اولدینی وقفلره ویریلوردی .

اوجاقلق

قلعه لرده بولان برطقم محافظلرله دیزدارلره [قلعه اغامی] بعض

قوماندانك معینته ویریلور. (فلان پشانك دفترلوسی) دیمك اوپشانك قومانداسی التنده دیمكدر.

مخاربه اوزار ، سر حدده قیشلامق لازم كلورسه ایچلرندن بش اون كشی بی (خرچلقچی) نامیله تیمارلر حاصلاتندن پاره كتیرمك اوزره مملكته كوندرلر. زیرا بونلرك سفرده دخی معاش و تعینلری یوقدر .

آلای بکی بایراغی التنده مأمور اولدیغی سفره اشمك ایله مكلف اولان تیمارلور صكره دن ایرلمش و بونلرك تیمارلرینه (اشكنجی تیماری) دنیلمشدر كه تیمارلو عسكركلرك قسم كلیسنی بونلر تشكيل ایتمشلدر .

بر قلعه بی محافظه ایله موظف طوتیلان تیمارلورلك تیمارلرینه ده (مستحفظ تیماری) عنوانی ویراشسدر . بونلرك مقدراری بو قیل قلعه لرك چوغالمسی ، ازملمسی نتیجه سنه كوره آرتمش ، اكسیلمشدر . سر حددارده کی جوامع شریفه ده امام و خطیب اولانلره دخی عسكركی تیمار ویرلمش و بونلرك تیمارلرینه (خدمت تیماری) دنیلمشدر .

دها صكره لری سرای هایونلر مستخدمینته ده بومیانده تیمارلر تفویض ایدلمش و مثلاً سرایه سنه ده اوتوز بیک سنبل صوغانی ویرمك و یا شو قدر شاهین و چاقر قوشلری تقدیم ایتمك ودها بوکا بکزر اراضی ایله مناسبتلی ایشلر كورمك وظیفه سنه مقابل ویریلور، تیمارلر وجوده كتیرلمشدر .

ایلرویه طوغری کیدلرجه توسع ایدن تیمار معاملاتنده بعض خدمتار - عسكری اولسون، مالکی بولنسون - لغو ایدیلرلك تیمارلری حین حاجتده بر خدمت مقابله نده توجیه اولتمق اوزره ایروجه اداره وقید ایدلمش و بونلره (منسوخات تیماری) دنیلمشدر . بونه منسوخات

یوک بر ملیون دیمکدر (اچہ خاصی اولان بکار بکی ده تام السلاح و حرب و ضربه قادر ۲۰۰ - ۳۰۰ جبهلو کوتورمکه مجبوردر .

وظیفه مالیه و ملکیه لری — تیمار صاحبارینک ، دیرلکنک بواندینی سنجاقده اقامت ایتلری و اوراده ثروت و زراعتک ترقیسنه و مملکتک ضبط و ربطنه و امرادارمنک انتظامنه نظارت ایتلری و قانونلرله دفترلرک تعیین ایتدکاری مقداردن بشقه حاصلات نامیلہ برشی الماملری شرطدر .

تیمارلر چفتلک دیمک دکلدر . چونکه هر تیمار ویا خاصک حاوی اولدینی کویارک اراضیسی ینه شونک بونک ترلاریدر . صاحبلری ، بو ترلاری اکوب یچرلر . یالکز عشریلہ الیم صایم زماننده خرجی و قانونلرده معین رسوم سائرہنی تیمار صاحبی تحصیل ایدر .

خواص و زرا و خواص هایونک حاصلاتی دخی (امانا) و (کتخالر) واسطه سیلہ تحصیل اولنور .

بر تیمار صاحبی وفات ایدوبده اوغلی حرب و ضربه قادر اولورسه تیماری اکا ویریلور . اگر اوغلی صبی ایسه ایفای خدمته مقتدر اولنجیه قدر یرینه جبهلو کوندرمک شرطیلہ توجیه قنور . بلا ولد وفات ایدرسه اودیرلک جبهلولردن مستحق اولانه ویرلک اوزره سنجاق بکی ویا ایالت بکار بکی طرفندن انتخاب و مرکزدن برات شریف ایله تفویض اولنور .

محاربه زماننده تیمارلورلرک اونده بری هم ملکی محافظه هم ارقداشلرینک دیرلک امورینی تسویه ایچون (قوروجی) نامیلہ مملکتده قالور . کیدنلرک اوردویه التحاقده بونلر دفتر ایدیله رک

وظیفهٔ عسکریه‌لری - محاربه زماننده وطنی مدافعه ایچون آتیله،
سلاحیه ، معلم رفیق‌لرله در حال حدوده قوشمق ؛ صلح زماننده ،
آت وسلاح تعلیم‌لری اجرا و عنصر و لوازم عسکریه‌نی احضار ایله
دائماً امره حاضر بولمقدر .

بر تیمارک اسامی یعنی حاصلاتدن حقی اناطولیده (۳۰۰۰) روم
ایلیده (۵۰۰۰) اچیه‌در . بوکا (قیلنج تیمار) دیرلر . اصل صاحبنه
عائد دیرلک مقدار دیمکدر . اندن فضله‌سی ایچون یکریمی بیکه
وارنجیه‌یه قهر او مقدار نسبتنده برجه‌لو کوتورمکه بورجلودر . جبه‌لو،
ینه انک رفاقتنده تعلیم کورمش ، آته یینر ، سلاح قوللانور، زرهللی
سواری نفری دیمکدر .

بر تیمارلی ابتدا اناطولی ده ایسه (۳۰۰۰) روم ایلیده ایسه (۵۰۰۰)
اچیه‌دن باشلا یه‌رق دیرلکه نائل اولور . محاربه‌لرده یارارانی کورلدکجه
دیرلکی ارتدیریله‌رق نهایت ۲۰,۰۰۰ اچیه‌یه قدر چیقسه ییلور .
دوشاورسه یکریمی بیک اچیه دیرلکی اولان بر تیمارلو اناطولیده
اللی جبه‌لو ایله حربه قوشه‌جنی وانک موقعی ارتق کوچک ضابطلک
درجه‌سنه واردینی اکلشیلور . یکریمی بیک کچدیکی کچی ده زعیم
اولور که زعیملر ، تیمارلورلرک ضابطاری دیمکدر . انلرده بو حسابله
جبه‌لو کوتورمکه مجبورلردر . یارارلق کوستردکجه زعامت‌لرک حاصلاتی ده
ارتدیریلور .

حاصلات ارتدقجه جبه‌لیلرک عددی ده ترایدایدیر . ۱۰۰,۰۰۰ اچیه
دیرلکی اولان بر زعیم ، روم ایلی و اناطولی اعتباریه ۲۰ - ۳۰
جبه‌لو کوتورمکه ، کذلک اون یوک (اسکی تعبیر مالیزجه اون

صکری لری بوقسیم دها توسع ایدهدک فنج اولئسان قطعه جسیم
ایسه (بکلیک بکیک) ویا (میرمیرانلق) ودها صکری لری (مشیرلک)
عنوانیلر بر (ایالت) اتخاذا اولئمغه باشلادی. و عریالت متعدد (سنجاق)
و (قضا) لره تفریق ایدلدی .

اراضی دخی (تیمار) و (زعامت) و (خاص) و (اوقاف)
و (اوجاقلق) نامیلر تفریق و تخصیص ایدیلوردی .

مثلا بش یوز کوی اولان بر سنجاغک ایکی ، اوچ یوز کوی
ایکیشر ویا اوچردن طقسان ویا یوز تیمار و زعامته آریلهرق (دیرلک)
نامیلر عسکرلره ویرلمش ، متباقیسی ایجابنه کوره خاص و اوقاف
واوجاقلق اعتبار اولئمشدز . تیمارلر ، حاصلاتی اوچ بیکنن یکرمی
بیگ اچیه ؛ زعامتلر ، وارداتی یکرمی بیکنن یوز بیگ اچیه
قدرا اولان دیرلکلردر . حاصلر ، یوز بیگ اچیه دن زیاده اولان دیرکلر
اولوب بوده ایکیه تفریق اولنهرق بر بسی (خواص امر اووزرا)
نامیلر میرلوا و میرمیران ووزرا و مشیرانه ، دیکری د (خواص هایون)
نامیلر خزیننه هایونه تخصیص ایدلمشدز .

حاصلات — تکالیف شرعیه ایله انک مقابلی اولهرق قانونلر
موجبجه وضع اولئان کافه واردات ورسوم دیمکدر .

• — درس

وظائف مرتبه

تیمارلور — تاریخیمزی پارلاتان شانلی سواری عسکرلریمزدز .
« عثمانلی شوالیه » لری دیمکدر .

یسار ، عزبان ، ساحدارلر ، اقینجیلر ، سردن کچدیلمر ، دال قلیچلر ، فدائیلر مثللو صنفلر احداث ایدلدی .

قیافت رسمیه قانونلری دخی پادشاهک ، عسکرک ، خلقک ، قیافتلرینی تعیین ایتشدر . اک زیاده سرپوش ملی به اعتنا ایدلمشدر . پادشاه ایله یکیکچری وسپاهیلر وقپو قوللری بیاض بورک ، عساکر سائرده ایله صنف اموا قرمزلی بورک کیه جکلردی . امرانک بورکلری صیرمه ایله افراد بورکلرندن تفریق اونوردی .

سرپوش ملی مسئلهسی قانونه ربط اولنمازدن اول سلیمان پاشا (سکه شریفه مولویه) کیردی . حتی روم ایلی به مره لرینی متعاقب اجرا ایلدکلری جولانده پک چوق مال غنایم طوپلانندی . مشارالیه حضرتلری باشلرنده کی مولوی کلاهیله غزاته تقسیم ایتدیلمر وامرایدوب کلاهلیخی مطلا ایلدیلمر . اول کوندن صکره مطلا کلاه کیرلر ایدی . وامرایه دخی مطلا کلاه کیملری فرمان بیوردی . حتی بوغنائم ایله افراد عثمانیه ک کافهسی زنکین ومتمول اولدقلرندن ایچلرندن بریسی زکات ویرمک ایستدکده زکاته استحقاق شرعیسی اولان برفقیر بولنه مامشدر .

اوچنجی تدبیر — تشکیلات اداره وتقسیم اراضی

بو تدبیر تشکیلات اداره وتقسیم اراضی قوانینی وجوده کتیرمشدر بو قانونلر حکمنجه فتح اولنان هر قطعه ک اراضیسی درحال تحریر اولنور وهرقریه ک خانه ونفوس وحاصلاتی واورمان ومرعالری ثبت دفتر ایدیلوردی . بعده اوئملکت مفتوحه سنجاق وقضالره ایریلهرق سنجاقلره برر (میرلوا) وقضالره برر (قاضی) تعیین اولنوردی ،

ایکنجی تدبیر — عساکر دائمه و فیافت رسمیه

بو تدبیر نتیجه سی اوله رق ابتدا بیک نفر دن عبارت و یومیه بر (اچقه عثمانی) معاشلی بر (یا یا عسکری) تأسیس ایدلمشیدی. فقط بو کافی و موافق اولمادیغدن (قاضی عسکر) مولانا چندرله (قره خلیل) ک تکلیفی اوزرینه دها منتظم و دائماً قیشلهرده اوتورر بر صنف عسکرک تشکیلی دوشونلدی. (۷۳۰) تاریخنده «دوشیرمه قانونی» وضع ایدلدی.

غیر مسلم تبعه عثمانیه دن بیک نفر دلیقانی الندی. «یکی چری» نامیله پیاده اوجاغی تأسیس ایدلدی. بونلرک معاشلری ده یومی بر (اچقه عثمانی) ایدی.

علی الدوام موظف اولوب قیشلهرده اوطور مق، یرارلقلری کورلدجه ترقی ایتک، اصلاً تأهل ایتیمه رک سقط و اختیار اولنجه یه قدر عسکر قالمق احکام قانونیه دن ایدی. صکره لری یومیه لری اوچر اچقه یه چیقارلمش ایدی.

یوز آقانی کوسترنلره ضملر اجرا ایدیلوردی. ایچلرنده اون اون بش اچقه یه قدر علوفه آلانلر وار ایدی.

کذلک عینی شرائط دائره سنده (سپاهی) نامیله بیک نفر دائمی و علوفه لی (سواری عسکری) تشکیل ایدلدی. مؤخرأ ممالک توسع ایتدجه بونلرک مقصدارلری ده تزايد ایدرک یکی چریلر قرق بیکه سپاهیلرده یکر می بیکه قدر واردی. صکره دن یکی چریلره علاوه جبهه جی، طوپچی، لغمچی، خمبره جی کبی صنوف سائره و سپاهیلره ضمیمه ده علوفه جیان یمین، علوفه جیان یسار، غربای یمین، غربای

التمده تداول ایدن مسکوکات ، سلاطین سلجوقیه نامنه ضرب ایدلمش
تقود متنوعه ایدی . معلومدرکه مستقل بر دولتک علامات استقلالندن
بری ده سگدر .

بوکون بیه قانون اساسیمزک یدنجی ماده سنده حقوق مقدسه پادشاهی
تعداد اولنورکن « خطبه لرده نامنک ذکری ومسکوکات ضربی ... »
دینیلور . دیمک اولورکه اهمیت صردسی اعتباریه سکه مسئلهسی
بدایت تأسسمزده علاءالدین پاشا طرفندن تعیین ایدیلان موقعی الآن
محافظه ایدیور .

تاریخ استقلالندن بری اوتوز سنهیه قریب بر زمان کچدیکی حالده
هنوز پادشاهمزک اسمنه سکه ضرب ایتدیرمامش ایدک .

شو تاخر هیئت تنظیمیهجه ابتدا نظر دفته التهرق لازم کلان
نظام درحال وضع ایدلدی و ۷۲۹ تاریخی حاوی التون و کموش وباقر
سگه لر بروسده ضرب ایدلدی .

بو سگه لرك بر طرفه « کله شهادت » و بر طرفه ده « اورخان
خلدالله ملکه » عباردهسی یازلمش و کموش سگه نك اسمنه « اچقه عثمانی »
دنیلمشدر . عهد اورخانیده التون سگه نك ضرب اولندیغنی بعض
تاریخلر سویلورلرسده قیود رسمیه مزده فاتح زمانندن اولکی زمانه
عائد التون مشهود واوصاف واشکالی مضبوط دکلدرد .

کذلک بوتدیر جمله سنندن اوله رق دولتده « قاضی عسکر » لک
مقامی تأسیس ایدلمش و نظامات ایله معاملاتک احکام شرعیه به توفیق
وامام وخطیب وقاضی اوله جقارک اتخابی وظیفهسی او مقامه ویرلمش
وایلک (قاضی عسکر) ده مولانا چاندارلی قره خلیل اولمشدر .

بالذات اورخان غازی و موجود اختیار الپلر دخی مذا کرده
اشترک ایدرلردی .

اتخاذ اولنان تدابیر تنظیمیه شویله خلاصه ایدیه بیلور :

اولا — (سلطان عثمانی) نامیله خطبه او قومق و حکم دار
نامنه سکه کسلیمک و ممالکتک باجمله مرکز لرنده جامعار بولتمق و بونلره
« قاضی عسکرلک » مقامتک دلائلیله پادشاه طرفندن اماملر و خطیبلر
تعیین ایدلک ؟

ثانیاً — « یکچیری » نامیله پیاده و « مپاهی » نامیله سواری اوله رق
عساکردائمه احداث و بونلری اهلیدن تقریق ایچون قیافت عسکریه
ایجاد ایتک ؟

ثالثاً — اراضی، اداره عسکریه و مالیه و ملکیه نقطه سندن تقسیم
ایدلک و وارداتک صورت طرح و تخمیل و تخصیصی و مصارفک کیفیت
تعیین و تأدیسه سی و فضاه سنک مرکزده صورت ارسال حتمده نظاملر
قولمق ؟

برنجی تدبیر — خطبه و سکه

بو تدبیر، حق امامت و سلطنته عاڈدر . عثمان غازی نامنه،
استقلالدن صکره « امیر » عنوانیله خطبه او قونبوردی . اورخان
غازی نامنه « سلطان عثمانی » عنوانیله خطبه لر او قوندی . وهر یرده
جامعلر انشا ایدیه لردک اماملر و خطیبلر تعیین اولندی . بو تدبیرک مالییه
تعلق ایدن قسمی « سکه کسلیمسی » قراریدر .

۷۲۸ تاریخچه قدر حکومت عثمانیه داخلنده و عثمانلی خلقک

ایدرك دولتك ثروتی تكثیره چالیشوب مصارف مشروعیه كفايتدن
زیاده اقچه تلف ایتماكه زیاده نصب نفس اهتمام ایله . « نصیحتی ده
قیدی ایجاب ایدن حكیمات مالیه دندر .

درس — ۴

سلطان اورخان زمانی

دولتمزك تشکیلات مالیه سی اساس اعتباریه اوخان غازی زمانندن
باشلار . عثمان غازی نك وفاتی اوزرینه اورخان غازی بیوك برادری
علاءالدین پاشایه سلطنتی تكلیف ایتدی . عقل و حكمتله مشهور اولان
مشارالیه كوچك برادرینه وزیر اولمهی ترجیح ایلدی . اورخان
غازی فتوحات ایله مشغول ایكن علاءالدین پاشا دولتك عسكری ،
مالی ، ملكی تشکیلاتی وجوده كتیردی .

تشکیلات ابتدائی عسکریه من تشکیلات مالیه مزاه مترافقدر .
بناءً علیه اوشكلی خلاصه اولسون برلكده كورمه من لازمدر .
عثمان غازی زماننده هر كس عسكرایدی . نه وقت لزوم كوراسه
بر دعوت اوزرینه كافه مجاهدین سنجاقتنه طویلانورلردی . دائمی
عسکر یوقدی . فقط اورخان غازی زماننده دولتك حدودی توسع
ومعاملاتی تكثر ایتدی .

منتظم وقانونی تشکیلات عسکریه واداریه احتیاج واردی .
صدراعظم علاءالدین پاشانك ریاستنده جاندارلی مولانا قره خلیل ،
شهزاده سلیمان پاشا ، شهزاده مراد بكدن مرکب بر تنظیمات هیئت
تشکیل اولندی .

اوقبله عموجہ سنی مجلسدہ اوردی دیمکدہ کولنج دینہ جک قدر غیر
طبیعی کوریلور .

عثمان غازی نائل استقلال اولدینی زمان نده بولسان مملکتلری
معنی مجاهدیتہ شویله تقسیم واداره تشکیلاتی تأسیس ایتشدی :
اوغلی اورخانی قرہ حصاره قوماندان، قرداشی کوندوز الی، اسکیشہرہ
بک ، ایغود الی این اوکنہ ، حسن الی بارحصارہ ، طورغود الی
اینہ کولہ قوماندان نصب ویانلرینہ برر قاضی تعیین واداره تشکیلاتی
تأسیس ایلدی . هر قوماندان وبک بولندی محکک وارداتی قواعد
شرعیہ دائرہ سندہ تحصیل وینہ شرعاً صرفی لازم کلان جهتله تأدیہ
ایلردی .

بیله جک ملحقه اتنک وارداتی ده قان پدیری شیخ اده بالی حضر تلریله
مریدانہ تخصیص ایتشدی . غزا مالندن کلان حصہ سنی وکندی
وارداتی دائماً انفاق ایدردی . زمانندہ دولتک امور مالیه سی ، تکالیف
شرعیہ دن بیت المال خزینہ سنہ النان ایرادی شرعاً معین مصارفه تأدیہ
ایتمکدن عبارت ایدی .

نامنه بعدالاستقلال خطبه او قونمش ایسه ده سکه ضرب اولمامشدر .
اول وقت عثمانلی مملکتندہ ساجوقیلرک سکه سی تداول ایدردی .
حیاتندہ خارجدن ایلك النان ایراد بروسه نک فتحندہ تکفورندن
بدل صلح اوله رق اخذ اولنان اوتوز بیک دوقة التونیدر .

تزوجندہ « مال خاتون » ی انتخابی ، وقتندہ « کموشلی قبه »
بی وصیتله مدفن اتخازی ، تاریخ مالیده اشارت ایتهدن کچیله میه جک
لطائف تصادفادن اولدینی کبی حین ارتحالرندہ اوغلی اورخان غازی یه
نصایح مشهوره لری جمله سندن شو « خامساً بیت المال مسلمینی محافظه

متجاوزده عثمان غازی نك صیت عدالتی یابدی. وخلق ، حوزه عثمانیه
دخولی جانہ منت بیلمکہ باشلادی .

ایلک رسم

عثمان غازی، قرهجه حصارک غایت جسامت واهمیت پیدا ایدن
پازارینه برآمور تعیین ایدرک بلدهیه کیره جک اشیاہ ویرکوضعی کبی
دولتمزده ایلک دفعه ظهور ایدن مهم برمسئلہ مالیہی مذاکرہ ایچون
مجلس مشورت عقد ایدرک انک قراریله بر ناظر نصب وبو ویرکوی
« بازار رسومی » نامیله وضع ایتمش ایدی.

بو ویرکی تشبہی هم جواز امارتاری علیهنده اتفاقه سوق ایدہ جکی
اخطار ایله مخالفت ایدن عموجهسی دوندار بکی کویا او مجلسده
کندی اوقیله اولدیردیکی بعض مورخلر یازمشلردر . فتمطبویازیش
عثمان غازییه پک فضولی بر اسناد ، بر افتردر .

اولا - عموجهسی دوندار بکک خاقی شالده سقاریه حوضه سنده
ایدی . بوسیلہ انک او مجلسده بولنسی اساساً بعیددر .

ثانیاً - دوندار بک او مجلسده بولنسه بیله یوز یاشنی کچمش بر
پیرفانی اولمق ایجاب ایدر . چونکه انک کوچکی اولان ارطغرل بک
طقسان یاشنده وفات ایتمشدر . عثمان غازی کبی فضائل اخلاقیه منبہی
بر ذاتدن بویله یوز یاشندهکی اختیار عموجهسنی قتل ایتمک کبی مغاسز
ومناسبتسز بر فعاک صدورینی قبول پک غیر منطقی اولور .

ثالثاً - بر مجلس مشورته اوق ویای ایله کلنمز . قلنج ایله کلنور .
یاننده اوتورانی قتل ایچون اوق آتماز ، قلیج چکیلور . کندی

قسم اول

دولت عثمانیه نك يوم استقلالندن تنظيمات خيريه به قدر احوال تاريخيه ماليه سي

۱۲۵۵ — ۶۹۹

عثمان غازی زمانی

عثمانلی دولتی نام عالیسنه نسبتله تأسیس ایدن وجهه مزئی من الازل
الی الابد او عنوان جالی ط شیمقله افتخار ایچنده یشانان « عثمان غازی »
فطرة بیوک خلتار صاحبی ایدی. حق شناسلق ، عدالت پرورلك ،
ایجابنده رفق وملايمت ، اقتضاسنده شدت وجسارت ، او عصرده
هیچ کورلماش فکر مساوات کبی فضائل عالیه سی کنديسنه بیوک ،
بیوک موفقیات وفتوحات تأمین ایتدی .

دائرة نفوزینی قیایچدن زیاده عدالتله توسیعه مقتدر اولدی .
یکی فتح اولنان بر محلی امرادن بریسنه ویرر ، ابتدا معاملات مدنیه یی
تأمین ایدر ، امورك احکام شرعیه موجبنجه عدالت دائره سنده رؤیتی
ایچون درحال قاضیلر تعیین ونصب ایدر . غیر مسلم اولان یرلی اهالی به
ظلم ایتدیرمز ایدی .

قومیت ودین کورتمکسزین اجرای عدالت ایتدیکنده تاریخلر
متفقدر . حتی بر جمعه کونی بازارده کر میان بکنک تبعه سندن بر
مسلمان ایله بیله جک روم حاکمه تابع بر خرستیان تاجر آره سنده
ظهور ایدن بر دعوائی عثمان غازینک خرستیان لهنه حکم وفصل ایتسی ،
اوزمانده امالی نادر کورلمش عدالتلردن اولدینی ایچون بتون ممالک

بعض محموله‌ها التزامه و یریلان خراجدن حاصل اولان بدلاتدر .
 مقاطعات وارداتی ، دولت حسابنه عسکر قوماندانلرینه تقسیم و اقطاع
 اولنان اراضیدن التان بر نوع اجرتدر .

دولت ساچوقیه‌ده دخی تکالیف و واردات مذکورده نك هر نوعی بو
 صورتله کورلمکله برابر محدث بر طاقه رسومدها وجوده کلدیکی ا کلاشیلور .
 از جمله سلطان علاءالدین ساچوقیک عثمان غازی به علامات
 اماراتک کوندرلدیکنی مبین اولان ایکنجی ترکیه منشورنده «... و رسم»
 بوغجه و تشریف و شافان خاصه و عشر بوایه و رسم بیتی و یرلیغ «
 » و عادت پروانه‌دار . و صدسه دفترنویس و مفاوضه طغرای و طعمه «
 » خواهی بازویوز و پیشکش نوروز و مشرفات سالیانه و سلامانه «
 » منوکانه دن بالجه شان سعادت نشانکی فارغ‌البال و منقضى الامال «
 » قیلوب خاطر عاطریکه اولبایدیه جزئی و کلی نسنه ایر کورمیوب دائماً «
 » حضور قلب ایله اوغور اچیقغنه . . . » دینلمشدرکه بوتعداد
 اولنان رسملر صکرده دن احداث ایدلمش بر طاقه رسوم عرفیه اوله جغی
 ا کلاشیلور .

اوتاریخلرده روم دولت ساچوقیه‌سی اهل صایب مهاجرتندن پک
 سازصلمش و ایران دولت جنکیزیه‌سه التجا ایتمش ایدی . بناءً علیه
 واردات دولتی تماماً انلره تقدیم ایدرک تجاوزاتدن قورتلیق ایستردی .
 فقط بو حال دوام ایده‌مدی . سلطان علاءالدین شهنشاه غازان محمود
 خان طرفدن منعزل و دولت سلجوقیه‌ده انی متعاقب منقرض اولدی .
 بو انقراض نتیجه‌سنده استقلال کسب ایدن اون بر امارتدن بریسی‌ده
 عثمانلی امارتی ایدی .

اوله‌رق تعداد ایدیلان اقسام مصارف بر فصل و انواع صرفیات بر ماده اوله‌رق قبول ایدیلاورسه بر (شریعت بودجه‌سی) وجوده کتیرلمش اولور.

ایشته ، بدایت اسلامدن بری ظهور ایدن کافه دول اسلامیده واردات و مصارفک انواعی بونلر اولوب کافه‌سی ده بودجه‌لرینی بوشکلده تنظیم ایتشلردر .

خلفای راشدین و خلافت و امویه زمانلرینه عائد موازنه و حسابله دسترس اوله‌مامش ایسه‌کده خلافت عباسیه‌نک متعدد بودجه‌لری کورلمشدر . واردات و مصارفک اساسلری تعداد اولتان اقسام و انواع اوزرینه مرتبدر .

خلیفه مقتدر باللهک زماننه عائد اولوب لایحیه‌ده المانجه‌یه ترجمه ایدیله‌رک عربجه سیله برابر اصلنک چنقوغرافیه‌سی ده نسر ایدیلان بر بودجه‌ده انواع واردات میاننده املاک امیرییه وارداتی ، سفاین ویرکوسی ، ضربخانه وارداتی ، صو ویر کولری ، مکوس ویرکوسی و بعض مقاطعات و التزامات وارداتی کورلمکده در .

املاک امیرییه وارداتی ، دوات نامنه اداره و محافظه ایدیلان املاک و اراضیدن النان وارداتدر . سفاین ویرکوسی ، لیمانلرله اسکله‌لره خارجدن مال کتیره‌ن سفاینک حموله‌سندن قیمتی اوزرینه اونده بر حسابیه النان ویرکودر . ضربخانه وارداتی ، مسکوکات ضربنده یوزده بر حسابیه النان ایراددر . صو ویر کولری ، دولتجه اچیلان جدوللرله ، نهرلردن اسقا اولتان اراضیدن جریب اوزرینه انسان ویرکودر . مکوس ویرکوسی ، بروایتدن دیکر ولایته کچن ماللردن النان برنوع داخلی مکوک و باج رسمیدر . التزامات وارداتی ، احکام شرعییه مغایر اوله‌رق

واردات دهاواردر: ۱ - غنایم حریبه - محاربه لبرده عسا کر طرفدن
 اغتنام اولنان کافه اموال منقوله نك بشده بری ، ۲ - ترکه - بلاوارث
 وفات ایدنلرک متروکاتی ، ۳ - لقطه - صاحبسز اوله رق بولنوب حاکمه
 تسلیم اولنان اشیا و حیوانات .

مصارف شرعیه - احکام فقهیه - موجهه تکالیف و واردات
 شرعیه نك محل صرفی بوجه آتی تعیین ایدلمشدر :

اولاً - زکات سوائم و اعشار و اسلام تجارندن النان کمرک وارداتی که
 (صدقات اموال) عنوانی تحتند جمع ایدیلور ، بو واردات بیت المالدن
 فقرا و مساکین ایله مال مأمورلرینه صرف اولنور .

ثانیاً - خراج و جزیه و امارتلردن النان ویرکو و ذمی و اجنبی
 تجارندن النان کمرک (فی و خراج) عنوانی تحتند جمع ایدیلور .
 بو واردات مکاتب کوله لره ، مدیونلره ، غازیلره ، محتاجلره ، غریبلره ،
 عسکرلره ، قاضیلره و سائر مأمورلره صرف ایدیلور .

ثالثاً - حصه غنایم ایله رکاز زکاتی (خمسله) عنوانی التنده
 برلشدیریلور . مفتیلر ، معلم و متعلملر ، سرحد و دربند محافظلری ،
 موسسات خیرییه ، انشاآت نافعیه ، ایتم ، مساکین ، فقرا ، ابنای
 سییل اولانلره صرف اولنور .

رابعاً - ترکه ، یاوه ، لقطه وارداتی دخی (حقوق بیت المال)
 عنوانیله توحید ایدیلور . بو واردات خسته خانه لره ، محتاج و مریضلرک
 نفقه و علاجلرینه ، مالسز وفات ایدنلرک تجهیز و تکفینلرینه ، کسب
 و تجارتدن عاجز قالانلرک اعاشه لرینه ، لقیطلرک انفاقه صرف ایدیلور .
 بودرت عنوان تحتند برلشدیریلان اقسام واردات برر فصل
 و نوعلری ده برر ماده عد ایدیلور ، و كذلك هر برینک محل صرفلری

اھالیسنی اسیر ایتیموب مملکتلرنده ابقاوالارنده کی یرلرنی ینہ کندیلرینہ تملیک ایدرک انلره وظیفه مال تعیین وکندیلرینہ جزیه وضع ایدرہ اول اراضی ، خراجیه واووظیفه خراجدر .

درس : ۳

جزیه - نفوس غیر مسلمہ اوزرینہ خدمت عسکریہ مقابلی طرح اوانسان تکلیفدر . بریسی مقطوع ، دیکری علی الرؤس اولمق اوزرہ ایکی قسمدر .

مقطوع جزیه - حین فتحده صلاحاً تعیین ایدیلان بدل مقطوعدر . نصل قرارشدیرلش ایسه او مقدارده النور . امارتلردن التان جزیه ومقطوع ویرکولر بو قیلدندر .

علی الرؤس جزیه - هرکسک استطاعت مالیہسی کوزدهملک اوزرہ آدم باشنه طرح اولنان جزیهدر .

قواعد شرعیہسی شویلددر :

اولا - مکلفین اوچ قسمة ایریلهرق غنی اولانلردن سنوی قرق سکنز ،

اورته حالیلردن یکرمی درت ، فقیرلردن اون ایکی درهم المق ؛

ثانیاً - بر سنه لکنی طوپدن ایسته میوب اداسنجه - هونات اولمق

اوزرہ آیلغنه اصابت ایدن درت ، ایکی ، وبر درهنی شهری اولهرق

تحصیل ایتک ؛

ثالثاً - قادین ، صبی ، کوتوروم ، اعمی ، مفلوج ، پیرفانی ، کشیش

اولانلره جزیه طرح ایتماک .

بوتکالیف شرعیهدن بشقه بروجه آتی بیت المساله عائد بر طاقم

بولنور ایسہ شکنہ کوردہ حکم دکیشور . دینہ ، آثار اسلامہ دن
ایسہ لفظہ حکمنی الور ، صاحبی چیقوبده اثبات صحابت ایتدیکی
تقدیرده الہیلور ، چیقما دینی تقدیرده بولانده قالور . اوزرنده
علامت اسلام یوقسه خمسنی زکاة اولہرق ویرر .

خارج - بردن چیقان حربات واثمار واشجار کبی ہر نوع
محصولاتدن النان زکاتدر . بولرده نصاب یوقدر . نہ قدر محصول اخراج
اولنور ایسہ زکاة اخذی واجبدر . (زکات خارج) عشر وخراج
ویرمیان اراضیدن النان محصولاتدن استیفا اولنور . نسبتی عشر
کیدر .

عشر - اراضی عشریہ محصولاتندن تام عشر ونصف عشر
اولہرق النور . تام عشر ، یاغور ودرہ صولریلہ بلا واسطہ صولانان
اراضی محصولاتندن النور . نصف عشر ، دولاب ، ما کنہ کبی وسائطلہ
اسقا ایدیلان اراضی محصولاتندن استیفا ایدیلور .

اراضی عشریہ : حکمدار اسلام بر مملکتی فتح ایدوب اراضیسنی
عسکرینہ تقسیم ایتسہ یا خود قبل الفتح اہالیسی اسلام اولوب حکمدار
اراضی بی اللرنده ابقا ایلسہ او اراضی ، عشریہ در .

خراج - اراضی خراجیہ دن (خراج موظف) ویا (خراج
مقاسم) نامیلہ النان تکالیفدر .

خراج موظف : اراضی خراجیہ مـ ساحہ ایدیلہ رک مقطوعیت
وجہلہ دونم ویا جریب باشنہ سنہدہ بر مقدار اچہ استیفا ایتکدر .
خراج مقاسم : اراضی خراجیہ نک محصولاتندن عشر دن نصفنہ
قدر حصہ آلمقدر .

اراضی خراجیہ : حکمدار اسلام بر مملکتی فتح ایتدیکی زمان

۴ - رکاز

۵ - خارج

سوائم - سنه نك ياريسندن زياده سنده اوت اوتلايه رق باريسان
وقيرده ياييلان واتلري ينيلان حيوانات اهليه در . بونلردن زكاته ايله
مكلف اولانلر ، دوه ، مانده ، صغير ، قيون ، كچيدر .

سوائمه زكاته نصابي : دوه لر ايچون يش ، مانده و صغير لر
ايچون اوتوز ، قيون و كچيلر ايچون قرقدر . ياوريلردن و آتلايه ايتير
ومر كبلردن زكاته انمز .

نقود و عروض - التون و كموش در . بونلردن اعمال اولنان حليات
واوانيدر . سكه اولسون كوله حاليده بولنسون ، كهوشك نصابي :
۲۰۰ درهم و التونك نصابي : ۲۰ مثقالدر . حليات واوانيده ، قيمتلى
بومقداره بالغ اولانلردر . قرقده برى زكاته اوله رق ويريلور .

عاشر - طرف دولدن تجارت يوللري اوزرينه نصب اولنان
مأمورلردر كه ، امتعه تجارويه نك زكاتى الور . انك الديني زكاته
(زكات عاشر) و (صدقات تجارويه) ديرلر . شمديكي كمر ك رسمى
ديمكدر .

نصابي : نقود و عروضده سويلديكمز مقداردر . قيمت تقدير
ايديلوب زكاتى الور . مال كتيردن تاجر (حربى) ايسه اونده بر
(ذمى) ايسه يكرميده بر (مسلم) ايسه قرقده بر ويرر . بوتقطه ده كي
حكمت اقتصاديه شايان دقتدر .

رکاز - معدنلره ، دفينه لردن انسان زكاتدر . اراضى اميريه دن
بر معدن بولوب چيقاران ، خمسنى زكاته اوله رق تأديه ايدر . اراضى
ملوكدهه بولور ايسه تمامى صاحبه عائددر . اراضى اميريه ده دفينه

شرعیہ ایله تأمین ایملشردر . بناءً علیہ تکالیف شرعیہ نی واحکام فقہیہ نك تعیین ایتمدیکی اصول اداره مالیہ نی مدخل تاریخ مزده اجمال ایتمه من لازمدر .

تکالیف شرعیہ - احکامی کتب فقہیہ ده تفصیلات لازمه سیله مندرج و تقسیاتی شرع شریفه مستند اولان تکلیف لردر .
اساسلری درتدر :

۱ زکاة

۲ عشر

۳ خراج

۴ جزیه

زکاة - حاجت اصلیه سندن خالی نصابه مالک اولانلر، بیلامش مال نامیلرینک بر مقدارینی سندن سنهیه اهله ویرمکدن عبارت بر عبادت مالیه در .

حاجت اصلیه - نفقه ، مسکن ، یازلق قشلق البسه ، صنعت ادواتی ، خانه اشیاسی ، بینه جک آت ، اوقونه جق کتاب کبی شیلردر ،

نصاب - هر نوع مالدن زکاتک واجب اولدینی مقداردر .
مال نامی - تجارت و تناسل ایله تزايد ایدن و نمالندیرمغه صاحبی مقتدر اولان مالدر .

زکاتک محل وجوبی بشدر :

۱ - سوام

۲ - نقود و عروض

۳ - عاشر

و خاعت و نقد کوندردلیکنی مبشر اولان ایکنجی منشور، اوائل شوال سنه ۶۸۸ تاریخلی اوله رق ترکیه یازلمشدر.

خطاب صیردسنده ینه (عثمان شاه) دینلمش و امور مالیه یه عائد نصایح میاننده «... رعایا و برایا جانلیرینی دخی کاینبنی ملاحظه ایلیوب» «نه انلرک رسوم عرفیه سنی دفترله تعیین اولنسان کسه لردن منع ونه» «انلردن بر حبه ناحق یره النغه جواز کوستروب حالت متوسطه یی» «جانیندن رعایت و زراع و حرانی بدایع احدادن حفظ و حراست» «و آسیب روز کاردن سیانت ایدوب (ودایع الله فی الارض) امانتدار لغین» «دقت تام و اهتمام مالا کلام ایله یرینه کتیروب یوما فیوما تعمیر بلاد» و ترفیه عباددن خالی اولیوب «...» جمله لری نظر دفته شایان کورلمشدر.

اسکی شهر قضا سنک ده امارته الحاقنی کوسترین اوچنجی منشور سلخ ذی الحجه سنه ۶۸۹ تاریخلی و فارسی العبارة در.

استقلال عثمانی تاریخی، سلطان علا الدینک وفاتی و علی روایه «شهنشاه جهان» اولان غازان خان طرفدن قونیه سلطانلغندن عزلی و قعه سنی تعقیب ایدن ۶۹۹ سنه هجریه قریه سیدر که سنه شمسیه هجریه اعتباریله ۶۷۸ سنه سی حزیراننک طقوزنجی کوننه مصادفدر.

دولت عثمانیه نك احوال مالیه سنی یوم استقلالندن اعتباراً اقسام آتیة مخصوصه سنده بیان و ایضاح ایده جکز. استقلالندن اولکی حالی قونیه دولت ساجوقیه سنک برسنجاق بکلکی شکلنده اولدیغندن اداره مالیه سی ده اودولتک قوانینته تابع ایدی.

دول اسلامیه نك کافه سی امور مالیه لرینی اساس اعتباریله شریعت اسلامیه و احکام فقهمیه دأرده سنده ترتیب و واردات دولتی تکالیف

مغلوب عسکر قونیہ سلطانی علاءالدین سلجوقینک ایدی ،
 بو عالیجنابلغه مکافاة سکود اووهسنی قشلاق و طومانیش طاغلری
 یایلاق اوله رق تخصیص و عثمان غازی نیک یرارلقلری اوزرینه ده بونلری
 مؤخرأ اوائل رمضان سنه ۶۸۳ تاریخی منشور ایله تملیک ایلدی .
 بو منشور ، لسان فارسی اوزره یازلمش و خطاب صیره سنده عثمان غازی به
 « عثمان شاه » عنوانی ویرلمشدر .

اداره مملکتجه حکمیات عالیه و نصایح مهمه سیاسییه محتوی
 اولان اشبو منشورک بر محلنده امور مالیه به تعلق ایدن شو سوزلر
 کوریلدیور : « خیاطت مملکت بی واسطه لشکر صورت نبندد ؛ »
 « و جمع لشکر بی انفاق اموال ممکن نکردهد ؛ و کسب مال بی عمارت »
 « ولایت دست ندهد ؛ و ترتیب عمارت بی سایه سیاست پادشاه »
 « میسر نشود ؛ و تقویم ابواب سیاست جز بر قانون معدلت »
 « راست نیاید . لاملک الابرجال ؛ ولارجال الابلمال ؛ ولامال »
 « الابلعمارة ؛ ولا عمارة الابلسیاسة ؛ ولا سیاسة الابلعدل . »
 دینلمشدر .

فارسیجه سنک ترجمه سی : مملکتک محافظه سی ، عسکر سز اولمز ،
 عسکر ، پاره سز طوپلانماز ؛ پاره ملک ، معمور اولدقجه قازانلماز ؛
 معموریت ، سیاست اولدقجه میسر اولماز ؛ سیاست ایسه ، قانون عدالتدن
 غیری شی اوزرینه بنا ایدیله من .

عربجه سنک ترجمه سی دها ملخصدر : ملک عسکرله ، عسکر
 پاره ایله ، پاره معموریت ایله ، معموریت سیاستله ، سیاست ایسه عدل
 ایله وجود و بقا بولور دیمکدر .

امارت ویرلدیکنی و علامت امارت اوله رق سنجاق و طبل و سلاح

درس : ۲

مدرسه

دولت عثمانیه نك بدایت تا سنده کی احوال تاریخیه ، شویله عمومی بر نظر دن کچیر یله جك اولور سه کور بیلور که : عباسیه دولت نك موجودیت سیاسی و مدنیه سی اساسندن صار صامش ، ساچوقیلر ، ممالکتی آرا لر نده تقسیم ایدرک اوفاق ارفاق بر طاقم امارت لر وجوده ککش ، هر بری توسیع ملک داعیه سیله یکدیگرینه قارشی محاربه یه کیریشمش : شرقی رومیانی ، فرنکلر ضبط ایدرک تبصر لر استانبول دن ازنقه نقل مرکز ایتمش ، تکفور لر ارتق قیصر لر ی طایماغه و دعوا ی استقلاله قالمش اولدق لر ی بر زماندر .

حماست ، شجاعت ، قناعت ، کبی خصائل عالیه فطریه لرینه اسلامیتی قبول ایتک صورتیله بر قات دها قوت و علویت و بره رک طریق تمدنه ایلك آدمینی آتمده اولان ترک عنصر با کری ایچنده دولتمزک مؤسسی عثمان غازی نك پدری ارطغرل بک درت یوز چادرلق قدر ارکان عشرتی ایله اناطولی یه کلیوردی . محاربه یه طوتشمش ایکی اردودن غالبه التحاق ایدرک غنایمه اشتراک ایتک خصوصنده کی تکلیفی قهر مانلغه ، مردلکه مغایر کوردیلر . مغلوبه یاردم ایتدیلر . محاربه یی انلره قازاندیردیلر . بوصورتله احتراصات نفسانیه یی حسیات نجیبه یه فدا ایتدیلر . مال قزائمیه ، شان قزائمیه یی ترجیح ایلدیلر .

تاریخمزک ایلك صحیفه سنی ایشته بویله اتونله ابدی اوله رق

یالدیزلادیلر .

تجدید اولین احتیاجات مدنیه منزه قارشی موازنه اقتصادی و ملیه منزه یعنی ادخالات ابله اخراجات ارسنده بكون قرتی میلیون لیرا و دولتک موازنه مالیه سنده ایسه اون میلیون لیرادن زیاده اچیق واریکن سیاست اقتصادی منزه حالی کوزیمزک اوکنده در ، بناء علیه تاریخ مالی منزه صفحاتی بیلک ، انلری حکمت اداریه و اجتماعیه منزه نقطه سندن تدقیق و تتبع ایتمک موجودیت مایه منزه عائد بر مسئله حیاتیه دیمکدر .

ایشته (تاریخ مالی) نك اهمیتي ؛ ایشته ساحه سعی و تدبک وسعتی .
 بو باده مأخذ لریمی ، موجود عثمانلی تاریخ لرندن بشقه اوتوز سکن سنه در ، اداره مالیه منزه کافه صفحاتنده بوانه رق خزینه ودوائر و لایانده قیود و وثائق عتیقه اوزرینه بانبات اجرا ایده بیلدیکمز تبعات مدیده تشکیل ایده جکدر .
 بو تبعاته کوره تاریخ مالی منزه بوجه آتی ترتیب ایتمه بی مناسب کور بورز :
 ۱ — مدخل — دولت عثمانیه نك بدایت تشکیلنده موجود و دول سائر دن متقبس احوال مالیه بی تعیین و تاریخ مالی عثمانی بی اوج قسمه تقسیم .
 ۲ — قسم اول — دولتک بدایت تأسیسندن تنظیمات خیریه بی قدر اولان احوال مالیه سی ،

۳ — قسم ثانی — تنظیمات خیریه دن قانون اساسی نك برنجی اعلانه قدر اولان احوال مالیه سی ،

۴ — قسم ثالث — قانون اساسی نك ایکنجی اعلانه قدر اولان احوال مالیه سی ،

۵ — خاتمه — نتایج احوال .

بوقصامتزی ممکن مرتبه سرعتله جبر وتلافی ایتک ایچون فیض مشروطیت ایله بوکونکی ارباب فضل و عرفانمک اک مقتدرلرندن بر تاریخ انجمنی تشکیل ایدلشدر .

ملت ، مساعیء مشکوره لری آثارینی پی در پی کوردکجه واصل حقایق اوله رق تعالی ایده جک وتاریخ دیه بلله نیلان بر طاقم ظنون باطله ارتق بو حقیقت کونش لری قارشوسنده اربوب محو اوله جقدر . بو ، تاریخمک عمومیتنه عائددر . بالطبع توالی ایده جک همتلر ، انی مقصود اولان هدفه ، بر آئی قریبده ایصال ایده جکلردر .

حال بوکه زمانمز ، یکرمنجی عصر ، اختصاص زمانیدر . هر مسلك ده ارباب اختصاص یتشدر یرمک فرضدر . بر کسه نك هر شیء اولسی زمانی کچمشدر . بر کسه بر شی اولمالیدر . هانکی مسلکی طوته جق ایسه آنده اختصاص صاحبی اوله رق یتشمه لیدر .

هر مسلك صاحب لری ده منسوب اولدقلری ملنک تاریخی کندی مسلک لری نقطه سندن تدقیق وتبع ایتلی ، مطالعه و محاکمه ایللی ، خطالرك اسبابی اکلایه رق آتیا منع تکریرینه ، صوابلرك حکمتلرینی بیاتلرك استقبالده دخی دوام مسرعتینه چالشمه لیدر . امور مالیه که ، جسم دولنک روحی اولدیفنی متفق عالیدر ؛ آنمز ، هیچ بردوات ، هیچ بر ملت ، یاشایاماز . بوتدقیقات وتبعاتنه مسلك سائر نك جمله سندن ده لایق اولدیفنی شبهه سزدر . فقط تأسفمزی بوراده بر ده ها تکراره مجبور اولبورز ، امور مالیه منر ایچون شمری به قدر بو نقطه نظری تطمین ایده جک هیچ بر تشبث واقع اولمامش ، حتی مکاتب عالیله مزده بزدن بشقه لرینک امور مالیه لرینسه عائد یتمز ، توکنمز نظریات کوسترلرکله اکتفا ایدلشیدی .

احتیاجات ملکیه و مالیه منرک درجه سنی احوال حاضره منر پاک رعنا کوسترلرکده اولوب زمان ایسه سریع الجریان و وقت عین نقد اولدیغندن محتاج اولدیغمز مأمورین مالیه منر عاجلاً یتشدر لسی ایچون کچن سنه بر (مالیه مکتبی) تأسیس وعملی (پرائیک) طرزده ارباب اختصاص یتشدره . بیلیمک مقصدیلده درس پروغراملرینه (تکالیف عثمانیه قواعدی) و (تاریخ مالی عثمانی) کبی درس لر ادخال ایدلشدر .

حقیقت آجی ایسه ده متنه ومنتصح اولمامش ایچون اعتراف ایده لم که موجودیت، مالیه منرک اک ضعیف نقطه سی امور مالیه منر . چونکه قابل

تاریخ مالی

درس : ۱

مقدمه

تاریخ ، مادر قانوندر ، قانون ، میزان عدالتدر ، عدل ، اساس ملکیدر .
قانونر ، ماضیده وقوعه کلان احوالک تدقیقاتی نتیجه سنده حالاً حاصل اولان
فکر و حکمه کوره استقبال ایچون وضع اولنورلر .

تاریخ ، حقایقک محل انکشافیدر . اسلافک یشادقلمری عصرلرده ستر
ایستکاری حقیقتلری . تاریخ ، بی امان تنقیداتیله برابر اخلافه اوکور . هر
قومک سرنوشتنی اتحقق تاریخدرکه اولدینی کبی یازار .

بر قومک مقدراتنی اللرینه الهجقلر ، اک کوچکندن اک بیوکنه قدر
مسئلکرینه عائد حقایق تاریخیه بی بیلمه لیدرلرکه خطادن سالم ، صوابه مقرون
بر مسالک طوبه بیلسینلر . نظاملرینی ، قانونلرینی ، او حقایقه کوره تنظیم و تأسیس
ایلسینلر .

یدی عصردن بری کره اوضک اوچ قطعه سنده اجرای حکومت ایدن ،
تاریخ کائئانده بیوک برانقلاب وجوده کتیره ن ، قرون وسطایه خامه چکهرک
قرون جدیدیه مبدأ وضع ایدن ، معاصرری بولنان ملتلر اده سنده بر موقع
بمتاز احراز ایلمش اولان بو جسم عثمانلی امپراطورلغنی تأسیس وتشکیل ایلدیان
آباء واجدادیمز البته بر خاصه یه مالک ایدلرکه بو موفقیات عظیمه یه نائل
وبو ملکی احداث و اداره یه قادر اولدیلر . بونی آراشدیرمق هر بریمز او زرینه
یازلمش بر فریضه در . تحری سباحه سی ، صحایف تاریخیه وآثار مدوره در .
بونلرک اک کوچککنه قدر بیلمسی جمله مزجه الزمدر . فقط والاسفاکه اک
زیاده اهمال اولبان وظائفدن بریسی ده بودر .

HJ
1285
V4

تذکره
اسما عیسیٰ حقی

تاریخ ممالک

خالد

Vefiley Abdürrahmân

برنجی قسم

دوات عثمانیه نك پدايت تأسسندن تنظیمات خیریه به قدر احوال مالیه سنه

عائده معلومات تاریخیه

Tarih-i mâli

مالیه مکتبته خزینه و مال مأمورلری صنفلرنده معلم عبدالرحمن و فیک بک
طرفندن تقریر اولنان دوسلردره

عددی محدود و معلمک مهرنجی حاوی اولمیان نسخه لر ساخته در .

طابع و ناشری
قناعت کتبخانه سی صاحبی الباس

حقوق محفوظلار

برنجی طبیی

قناعت مطبعه سی

۱۳۳۰

3141

11/5

HJ
1285
V4

Vefik, 'Abdürrahmān
Tarih-i mali

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

